

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

**BARNABA İNCİLİ: DEĞERİ, MUHTEVASI VE
TAHLİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine MEYDAN

Bursa – 2013

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

**BARNABA İNCİLİ: DEĞERİ, MUHTEVASI VE
TAHLİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine MEYDAN

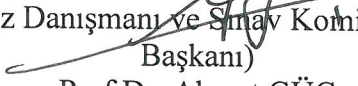
Danışman:

Prof. Dr. Ahmet GÜÇ

Bursa – 2013

TEZ ONAY SAYFASI
T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı'nda 701021008 numaralı Emine Meydan'ın hazırladığı "Barnaba İncili: Değeri, Muhtevası ve Tahlili" konulu (Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı 30/01/2013 günü 10:00 – 12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin (başarılı/başarısız) olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Prof.Dr. Ahmet GÜÇ
Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof.Dr. Mefail HIZLI
Uludağ Üniversitesi

Üye
Yrd.Doç.Dr. Süleyman SAYAR
Uludağ Üniversitesi

30/01/ 2013

Enstitü Müdürü
Prof.Dr. Lale KARABIYIK

ÖZET

Yazarın Adı Soyadı	: Emine Meydan
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	: Dinler Tarihi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: X + 113
Mezuniyet Tarihi	: 30/ 01/2013
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ahmet Güç

BARNABA İNCİLİ, DEĞERİ, MUHTEVASI VE TAHLİLİ

Barnaba İncil'i XVI. yüzyılda İtalya'da ortaya çıkan, aslının Erken Hıristiyanlık döneminde Kıbrıslı Yusuf (Barnaba) tarafından yazıldığı düşünülen ve apokrif listesinde yer alan İncil'in adıdır. Tezimiz, Barnaba İncil'inin değeri, muhtevası ve tahlilinden oluşmaktadır.

Çalışmamız, giriş, iki bölüm ve sonuçtan meydana gelmiştir. Girişte Hz. İsa'nın hayatı ve İncillerin oluşma süreci ele alınmıştır. İncillerin tasnifi sonucunda meydana gelen Kanonik-Apokrif İncil listelerine dair bilgilere yer verilmiştir.

Birinci bölümde, Barnaba'nın kimliğine değindikten sonra Barnaba'ya ait olarak bilinen yazmalar tanıtılarak Barnaba İncil'inin tarihçesi anlatılmıştır.

İkinci bölümde, Barnaba İncil'inin Hıristiyanlar ve Müslümanlar açısından değeri, İncil'de yer alan konular ve bu yazmanın içeriğinde eleştirilen hatalara yer verilmiştir. Daha sonra Barnaba İncil'inin Kanonik İnciller ve Kur'an-ı Kerim ile olan benzer ve çelişkili yönleri karşılaştırılmıştır.

Sonuç bölümünde ise Barnaba İncil'iyle ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Barnaba, Barnaba İncil'i, kanonik, apokrif, İnciller, benzerlik, çelişki.

ABSTRACT

Name and Surname : Emine Meydan
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Department of Philosophy and Religious Studies
Branch : Department of History of Religions
Degree Awarded : Master
Page Number : X + 113
Degree Date : 30/ 01/2013
Supervisor : Prof. Dr. Ahmet Güç

BARNABAS BİBLE: ITS VALUE, CONTENT AND ASSESSMENT

Barnabas Bible is the name of Bible which was born in Italy in the 16th century and considered that it was written by Joseph from Cyprus (Barnabas) and took place in the apocryphal list. Our thesis consists of the value, content and assessment of Barnabas Bible.

Our study has introduction, background (two parts) and conclusion sections. In introduction, the life of Jesus and the formation time of the Bibles are mentioned. In the result of the classification of Bibles, the information of the Canonical-Apocryphal Bible lists is considered.

In the first part, after defining the identification of Barnabas, the history of Barnabas Bible is mentioned by describing the writings which are known to belong to Barnaba.

In the second part, the value of Barnabas Bible from Christians' and Muslims' sides, the subjects in the Bible and the criticized Faults in this writing are told. Moreover, the similar and dilemma sides of Barnabas Bible are compared to the canonical Bibles and the Qoran.

In the conclusion, section, a general overview about Barnabas Bible is made.

Keywords

Barnaba, Barnabas Bible, canonic, apocryph, Bibles, similarity, contradiction.

ÖNSÖZ

Allah, Kur'an-ı Kerim'de (Fatır, 35/24) yarattığı insanı başıboş bırakmadığını ve her topluluğa peygamber gönderdiğini belirtmiştir. Peygamberlerden kimini sahifelerle kimini de kitaplarla desteklemiştir. Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerim gönderilen bu kitaplardır.

Tarih içinde Tevrat, Zebur ve Kur'an-ı Kerim yollandığı gibi tek olmaya devam ederken, İncil varlığını birden fazla ve sayısı kesin olarak bilinemeyecek şekilde devam ettirmiştir. Hıristiyanlar, kendi içlerinde yaptıkları çalışmayla bu sayıyı dörde indirip diğerlerini yasaklamak şeklinde bir çareye başvurmuşlar ve böylece kanonik-apokrif ayrımı ortaya çıkmıştır. Bu ayrımın da neye ve kime göre olduğu merak konusu haline gelmiştir. İşte bu sebepten dolayı da hem Hıristiyanların hem de diğer inanç müntesiplerinin dikkatini çekerek araştırma konuları arasında yerini almıştır.

Tarihi yönü ve yazarının kimliği hakkındaki çeşitli spekülasyonlar ile gündemdeki yerini koruyan Barnaba İncil'i çalışmamızın konusunu teşkil etmiştir. Apokrif listesinde yer alan bu İncil'i çalışılmaya değer kılan özellikler de, Musa şeriatı üzerinde durması, Erken Hıristiyanlık döneminden günümüze kadar teslis ve enkarnasyonu (İlahi kelamın ete kemiğe bürünmesi, İsa'nın tanrılığı) reddederek gelebilmiş olmasıdır.

Bu yönüyle, Barnaba İncil'inin Hz. İsa döneminden bu yana geçirdiği tarihi serüvenin bilinmesi kanaati uyanmıştır. Çalışma, bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Hz. İsa'nın hayatı, İncil'in vaaz edilmesi, kaleme alınması, kanonik-apokrif ayrımı, Barnaba'nın kimliği ve yazmaları yer almaktadır. İkinci bölüm Barnaba'nın kimliğinden, yazmalarından, Barnaba İncil'inin gerek Hıristiyanlar gerekse Müslümanlar açısından ne anlam taşıdığından ve tarihçesinden oluşmaktadır. Ayrıca Barnaba İncil'inin kanonik İnciller ve Kur'an-ı Kerim ile olan benzer ve çelişkili yönlerinin karşılaştırılması konusu ile bu bölüm tamamlanmıştır. Sonunda ise genel bir değerlendirme yaparak, ileride daha geniş bir çalışma yapmak ümidiyle konu sonlandırılmıştır.

Böyle bir araştırmayı yapmam konusunda beni teşvik eden, hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen değerli Hocam Prof. Dr. Ahmet Güç'e, kaynaklara ulaşmada kolaylık sağlayan hocalarım Yard. Doç. Dr. Süleyman Sayar'a, Doç. Dr. Muhammet Tarakçı'ya, yabancı kaynakları edinmemde yardımlarını gördüğüm Meryem Alpaslan ve Hilal Alpaslan'a, tercümelerimde bilgilerimi benimle paylaşan Ömer Faruk Erkoyun, Mürşide Erkoyun ve Serkan Yüzbaşıoğlu'na teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Emine MEYDAN

Bursa 2013

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ANAHTAR SÖZCÜKLER	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. İSA VE İNCİLLER

I. HZ. İSA'NIN HAYATI:	3
II. İNCİL:.....	6
A. İncil Kelimesinin Kaynağı	6
B. İncil'in Vaaz Edilmesi.....	9
C. İncillerin Yazılması	10
D. Kanonik İnciller Listesinin Oluşma Süreci.....	14
E. Apokrif İnciller Listesinin Oluşma Süreci.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

BARNABA, HAYATI VE YAZMALARI

I. BARNABA KİMDİR	21
II. BARNABA'YA AİT OLARAK BİLİNEREK YAZMALAR	26
A. Barnaba Belgeleri.....	27

B. Barnaba Mektubu.....	27
C. Barnaba İncili	32
1. Barnaba İncili'nin Tarihçesi	32
2. Barnaba İncili'nin Değeri	36
a. Hıristiyanlar Açısından Barnaba İncili'nin Değeri	36
b. Müslümanlar Açısından Barnaba İncili'nin Değeri	44
3. Barnaba İncilinin Muhtevası	53
a. Hz. İsa'nın Dünyaya Gelişi ve Çocukluğu	54
b. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin İlk Yılı	54
c. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin İkinci Yılı	56
d. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin Üçüncü Yılı	57
4. Barnaba İncilinin Tahlili.....	66
a. Barnaba İncilinde yer alan hatalar	66
(1). Nasıra ve Kudüs şehirlerinin konumu	66
(2). Hz. Yunus'un balığın karnından Ninova yakınlarına atılması	67
(3). Sur kentinin yeri.....	67
(4). Para birimi olarak kullanılan "Minuti"	67
(5). Şarabın konulduğu tahta fiçiler	68
(6). Mahkemenin işleyiş tarzı ve noter	68
(7). Düello hadisesi.....	68
(8). Şekerin mevcudiyeti	68
(9). Taş ocakları	68
(10). Ok atma talimi yapan askerler	69
(11). Diatessaronlarla benzerlik	69
(12). Tevrat, Zebur ve İncil'in Vulgat çevirisine olan benzerlik.....	69
(13). Ordular ve savaşlar	69
(14). Pontius Pilatus'un valiliği.....	70
(15). Hanna ve Kayafa'nın Başkâhinlikleri	70
(16). Derebeylik	70
(17). Jübile (Sevinç) yılı	71
(18). Dante'nin şiirlerinden yapılan aktarmalar.....	71
b. Kanonik İnciller ve onlara kaynaklık eden Q İncili	72
c. Kanonik İnciller ve Barnaba İncili arasındaki benzerlik ve çelişkiler.....	74
(1). Hz. İsa'nın nesebi.....	74

(2). Hz. Yahya'nın kimliği	75
(3). Havariler'in kimliği	77
(4). Hz. İsa'nın kırk gün tuttuğu oruç ve şeytan tarafından denenmesi	78
(5). Hz. İsa'nın kimliği	78
(6). Kızı için yardım isteyen kadının kimliği	79
(7). Cinli insanların iyileştirilmesi	79
(8). Petrus'un Hz. İsa tarafından azarlanması	79
(9). Lânetlenen İncir ağacı	80
(10). Hz. İsa'nın Kudüs'e girerken bindiği hayvanın mahiyeti	80
(11). Hz. İsa'nın tutuklanması	81
(12). Hz. İsa'nın mahkeme edilmesi	82
(13). Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi	83
(14). Hz. İsa'nın yeniden dirilmesi	84
(15). Hz. İsa dirildikten sonra dünyada kaç gün kaldı?	84
(16). Paraklit meselesi	85
(17). Hz. İsa'nın beşbin kişiyi doyurması	87
(18). Tohum benzetmesi	88
d. Barnaba İncili ve Kur'an-ı Kerim arasındaki benzerlik ve çelişkiler	89
(1). Barnaba İncil'inin Kur'an-ı Kerim ile Uyuşan Yönleri	89
(a). Allah birdir	89
(b). Hz. İsa bir peygamberdir	90
(c). Hz. İsa'ya İncil verilmiştir	91
(d). Hz. İsa çarmıha gerilmemiştir	92
(e). Cennet tasviri	93
(f). Hz. Muhammed'in şefaati	93
(g). Göze gem vurmak	93
(h). Söz ile eylemin uyuşmaması	94
(i). Yahudi din âlimleri tarafından Tevrat'ın tahrif edilmesi	95
(j). Allah'ın Hz. İbrahim'den kurban etmesini istediği oğlu İshak mı, İsmail mi?	96
(k). Son peygamber Hz. Muhammed	97
(l). Yahudiler peygamberlerini öldürdüler:	98
(m). Hüküm Günü – Hesap Günü	99

(2). Barnaba İncil'inin Kur'an-ı Kerim ile çelişen yönleri	99
(a). Göklerin sayısı	99
(b). Mesih kavramı	100
(c). Doğum esnasında Meryem'in nerede olduğu ve acı çekip çekmediği ..	101
(d). Sünnet	101
(e). Evlilikte tek eş	102
(f). Kadının yaratılışı	103

SONUÇ	104
--------------------	-----

KAYNAKLAR	107
------------------------	-----

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
A.Ü.İ.F.D.	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
b.	: Baskı
Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
ev.	: Çeviren
D.İ.A.	: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
D.İ.B.	: Diyanet İşleri Başkanlığı
ed.	: Editör
Hz.	: Hazreti
M.S.	: Milattan sonra
M.Ö.	: Milattan önce
T.D.V.	: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
thk	: Tahkik eden
ty	: Basım tarihi yok
vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Hıristiyanlık, vahiy ve kutsal kitaba dayanan, özde tek tanrılı olmakla beraber, sonradan "Teslis"e yer veren ilahi kaynaklı bir dindir.

Hz. İsa'nın yaşadığı dönemde Filistin, Roma İmparatorluğunun hâkimiyeti altında idi. Yahudiler, çeşitli mezheplere bölünmüş, dini konular çıkarlara göre değişir hale gelmişti. Kudüs'teki Kutsal Mabet ticaret yerine çevrilmiş, her şeyde şekilcilik ön plana çıkmıştı. Tek tanrı inancına sahip Yahudiler, putperest Romalılardan kurtulma yolları aradıkları için bir kurtarıcı yani bir Mesih bekler hale gelmişlerdi. Hz. İsa işte böyle bir durumda ortaya çıkmış ve peygamber sıfatıyla herkesi Hak Din'e davet etmişti. Ancak dinin özünden kopmuş olan Yahudi din adamları; Hz. İsa'nın söylediklerini kabul etmemişlerdi. Buna karşılık halktan sadece az sayıda insan ona inanmıştı. Hz. İsa'nın davetine uymak istemeyen ve menfaatlerini ön planda tutan Yahudiler, onu Romalı yöneticilere şikâyet etmişler ve bu şikâyet üzerine "Çarmıh" olayı gerçekleşmişti.

Çarmıh olayı ile birlikte ona inananlar "Çarmıh" üzerine inançlar geliştirmişlerdi. Yahudiler, Hz. İsa'nın ölümü üzerine, onun beklenen Mesih olmadığına karar vermişler ve dolayısıyla peygamber olmadığına hükmetmişlerdi. Hıristiyanlar ise "Çarmıh" olayına yeni bir anlayış getirip Hz. İsa'yı tanrılaştırmışlardı.

Hz. İsa'dan sonra inananlarda artış olmuş ve onun yapmış olduğu telkinlere karşı ilgi uyanmıştı. Bu durum Roma'nın dikkatini çekmiş, inananlara yapılan baskı ve zulmün artmasına sebep olmuştu. Böyle bir süreçte Barnaba ve Pavlus'un da aralarında bulunduğu Hz. İsa'ya inananlar (M.S. 46-47) Antakya'da bir araya gelmiş ve kendilerini "Hıristiyan" olarak adlandırmışlardı.¹

Pavlus'un Hıristiyan olması ve fikirlerini yaymaya başlamasıyla Hıristiyanlar arasında fikir ayrılıkları baş göstermiş ve sonunda Pavlus-Hıristiyanlığı ile Yahudi-Hıristiyanlığı gibi bir ayırım ortaya çıkmıştı. İncil yazma sürecinde ve daha sonra M.S. 325 yılında yapılan İznik Konsili ile Kanonik İncillerin belirlenmesi ve diğer İncillerin Apokrif sayılması bu sürecin sonunu belirlemişti. Yahudi-Hıristiyan kimliğine sahip olan Barnaba'nın yazdığı İncil

¹ Elçilerin İşleri, 11/22-26. Hıristiyan; Hz. İsa'ya verilen İbranice "Meshedilmiş" sıfatının Grekçe karşılığı Christo kelimesinden gelip "Mesih-İsa Yanlısı" anlamına gelmektedir. Bkz: Abdurrahman Küçük - Günay Tümer - M. Alpaslan Küçük, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara 2009, s. 348.

de bu süreçte apokrifler arasında gösterilmişti. Böylece apokrif İnciller imha edilme, unutulma, tahrif edilme, yakılma gibi birçok muameleye maruz kalmışlardı. Günümüze ise çok azı gelebilmişti. Bu İncillerin apokrif sayılma sebeplerinin başında da tevhit inancı, Hz. İsa'nın insan ve peygamber olarak kabul edilmesi görülmüştü.

İslâm Dini Hz. İsa'nın, Tanrı'nın değil Meryem'in oğlu, Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu belirtmişti. Böylece Hıristiyan-Yahudi çekişmesindeki ihtilaf konusunu aydınlatmış ve "Orta Yol"un bulunmasına imkân vermişti. Kitap olarak da "*Tevrat'ı doğrulayan ve korunanlar için yol gösterici ve öğüt olarak İncil'i verdik.*"² şeklinde tek bir İncil'den bahsetmişti.

Buna rağmen, Hıristiyan din adamlarının genel kanaatine göre Hz. İsa sağlığında yazılı bir kitap bırakmamıştı. Fakat Hz. İsa'dan yaklaşık otuz yıl sonra havarilerden bazıları ve bazı İncil yazarları onun öğretilerini yazılı metin haline getirmeye başlamışlardı. Bunun tabii sonucu olarak da zaman içerisinde çok sayıda İncil nüshası ortaya çıkmaya başladı. Bu da Hz. İsa ve onun şahsı etrafında pek çok farklı anlayışın ortaya çıkmasına sebebiyet vermişti. Buna bir son vermek için Kilise yetkilileri ve Hıristiyan din adamları bugün Hıristiyanlarca kabul edilen dört İncil'in sıhhatine karar vermişler, onların dışında kalanları de apokrif saymışlardı. İşte bu apokrif sayılan İncillerden birisi de Barnaba İncilidir. Dolayısıyla biz bu çalışmada Barnaba İncili üzerinde durmak istiyoruz. Ancak, Barnaba İncili konusuna geçmeden önce Hz. İsa ve İnciller konusu üzerinde durmak gerekecektir.

² Maide, 5/46.

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. İSA VE İNCİLLER

I. HZ. İSA'NIN HAYATI:

İnciller'e göre Hz. İsa; Kral Hirodes'in ölüm tarihi olan M.Ö. 4 yılında³ Beytlehem'de⁴ Hz. Meryem'den dünyaya gelmiştir. Yahudi milletinden⁵ olması sebebiyle sekiz günlükken sünnet ettirilmiş ve kendisine "İsa" adı verilmiştir.⁶ MS. 28 yılında Hz. Yahya tarafından Ürdün (Şeria) Nehri'nde vaftiz⁷ edilmiş ve akabinde tebliğ faaliyetine başlamıştır.⁸

Bundan sonra Kutsal Ruh'un yönlendirmesiyle Hz. İsa çöle giderek kırk gün oruç tutmuş ve bu süreçte şeytan tarafından denenmiştir.⁹ Hz. Yahya'nın tutuklanıp şehit edilmesinden¹⁰ sonra ise Celile (Galile) Gölü kıyısında bulunan Kefernahum'a yerleşmiştir.¹¹ Burada yaptığı "Dağdaki Vaaz"¹² olarak bilinen hitabı, maddeden ziyade mana ve ruha verilen önem ile Hıristiyan toplum ahlâkının temellerini oluşturmuştur.¹³ Celile bölgesinde çıktığı gezilerde ise; Göklerin Egemenliğinin müjdesini vermiş, halk arasında rastlanan hastalık ve illetleri iyileştirmiş ve böylece her gittiği yere gelen, Celile, Dekapolis,

³ Ömer Faruk Harman, "İsa", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi** (DİA), İstanbul 2000, XXII, s. 466. Sekiti'li Diyonnosios'a göre, Âdem ve Havva'nın yaratılması ile Roma tesisi tarihine kadar bilinen yıllar içinde yalnız dört yıllık bir fark vardır. Tarih bilimcileri de onun tarafından oluşturulan bu düzeni kabul etmiş ve bu dört yılın kaybolmaması bakımından Milad'ı bu dört yılı da içine alarak başlatmışlardır. Bkz: Aziz Günel, **Türk Süryaniler Tarihi**, Diyarbakır 1970, s. 413.

⁴ Matta, 2/1; Luka, 2/4.

⁵ Mahmut Aydın, "Hıristiyanlık", **Yaşayan Dünya Dinleri** (ed. Şinasi Gündüz), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) Yayınları, s. 85-86.

⁶ Matta, 2/21.

⁷ Matta, 3/13; Markos, 1/9; Luka,3/21; Aydın, a.g.e, s. 85

⁸ Matta, 3/16-17; Luka, 3/22-23.

⁹ Matta, 4/3-11; Markos, 1/12-13; Luka, 4/1-13

¹⁰ Hirodes'in kardeşi Filipus'un karısı Hirodiya ile evlenmesi üzerine Hz. Yahya: "*Kardeşinin karısıyla evlenmen Kutsal Yasa'ya aykırıdır*" demiştir. Bunun üzerine Hirodiya'nın oyunu sonucu başı kesilerek şehit edilmiştir. Bkz: Matta, 14/1-12; Markos, 6/14-29.

¹¹ Matta, 4/12; Markos, 1/14-22, Luka, 4/14.

¹² Buradaki "dağ"dan kasıt, Zeytin Dağı'dır.

¹³ Aydın, a.g.e, s. 208, 209.

Yeruşalim, Yahudiye ve Ürdün (Şeria) Nehri'nin karşı yakasındaki yerleşim bölgelerinden oluşan inanan kitlesine ulaşmıştır.

Aynı zaman diliminde Hz. İsa'nın gösterdiği mucizeler de İnciller'de yer almıştır: Ölüyü diriltmesi,¹⁴ hastayı iyileştirmesi,¹⁵ iki körü, bir dilsizi ve eli sakat bir adamı iyileştirmesi,¹⁶ fırtınayı dindirmesi,¹⁷ beş bin kişiyi ve daha sonra bir zamanda dört bin kişiyi doyurması,¹⁸ su üzerinde yürümesi,¹⁹ İncir ağacını kurutması²⁰ gibi.

M.S. 30 yılında Kudüs'teki Kutsal Mabette bazı olaylara ve karışıklıklara sebebiyet verdiği gerekçesiyle dönemin Roma Valisi Pontius Pilatus tarafından tutuklanmıştır. Başta Başkâhin Kayafa olmak üzere Sadukiler (Yazıcılar) ve Ferisiler'in, Pontius Pilatus'a kabul ettirdikleri bu kargaşa ve isyan çıkarma suçlamaları ile bunu ispat etmek üzerine yalancı şahitler ayarlamaları²¹ sonucu Hz. İsa çarmıh cezasına çarptırılmıştır.²² Bu mahkeme esnasında Hz. İsa "Aslı Günah"ın²³ affedilmesi konusunda acı çekerek ölmesi gerektiğini bildiği için kendini savunmamıştır.²⁴ Çarmıha gerilmesi ise Cuma günü, sabah saat dokuz²⁵ sularında Golgota (Kafatası) Tepesinde, iki suçlu ile beraber gerçekleştirilmiştir.²⁶ Öğleden sonra saat üçe doğru ruhunu teslim ettikten sonra Aramatyalı (Arimatealı) Yusuf'un, kendisi için önceden hazırlanmış olduğu kaya mezarına – Pontius Pilatus'tan alınan izin ile- Hz. İsa gömülmüştür.²⁷ Pazar (Şabat) günü tekrar dirilmiş,²⁸ kırk gün Havarilerle beraber kalarak "Tanrı Egemenliği" hakkında konuşmuş,²⁹ bütün dünyaya yayılmalarını buyurmuş³⁰ ve bu süre sonunda göğe yükselerek Tanrı'nın sağındaki yerini almıştır.³¹

¹⁴ Matta, 9/18; Markos, 5/21-43, Luka, 8/40-56.

¹⁵ Matta, 9/20-22.

¹⁶ Matta, 9/27-32; Matta, 12/10-14; Markos, 3/1-6; Luka, 6/6-11.

¹⁷ Matta, 8/23-27; Markos, 4/35-41; Luka, 8/22-25.

¹⁸ Matta, 14/13-21, 13/32-38; Markos, 6/30-44, 8/1-10; Luka, 9/10-17; Yuhanna, 6/1-14.

¹⁹ Matta, 14/25-30; Markos, 6/47-49; Yuhanna, 6/19-21.

²⁰ Matta, 21/19-21; Markos, 11/12-14.

²¹ Matta, 26/59-65; Markos, 14/55-64.

²² Matta, 27/24-26; Kur'an-ı Kerim'de ise Hz. İsa'nın çarmıh olayından mucizevi bir şekilde kurtarıldığı ve mahiyeti bilinmeyen bir şekilde vefat ettirildiği belirtilmektedir. Bkz: Nisa, 4/157-158; Al-i İmran, 3/54-55 ve Maide, 5/116-118.

²³ Günay Tümer, "Aslı Günah", **DİA**, İstanbul 1991, III, s. 496.

²⁴ Romalılara Mektup, 5/18-21

²⁵ Markos, 15/25

²⁶ Matta, 27/32-36; Markos, 15/21-26; Luka, 23/26, 32,33; Yuhanna, 19/17-18.

²⁷ Matta, 27/58-61; Markos, 15/43-47; Luka, 23/50-56; Yuhanna, 19/38-42.

²⁸ Matta, 28/1-9; Markos, 16/1-10; Luka, 24/1-12; Yuhanna, 20/1-10.

²⁹ Resullerin İşleri, 1/3.

³⁰ Matta, 28/19-20; Markos, 16/15-16.

³¹ Markos, 16/19; Luka, 24/51.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. İsa; başta Âl-i İmran, Maide ve Meryem surelerinde olmak üzere doksan üç ayette ad veya sıfat olarak anılmıştır.³² Âl-i İmran suresi adını; müstakil olarak Hz. İsa'nın ailesi olan İmran ailesi; Meryem'in doğum sebebi, büyüüp gelişmesi, Hz. Zekeriya'nın gözetiminde Mabetteki durumu, adı "Meryem oğlu İsa" olacak olan çocuk ile müjdelenmesi ve nihayetinde doğacak çocuğun Allah katında Hz. Âdem'in durumu gibi olduğunu belirtmesi konularından dolayı almıştır.

Hz. Meryem Mabetteyken³³ hamile kalmış,³⁴ doğum sancısıyla تنها bir yere çekilmiş,³⁵ doğum sonrasında ise aldığı vahiy doğrultusunda susma orucu ile insanlarla konuşmamıştır.³⁶ Onun yerine ithamda bulunanlara kundaktaki bebek İsa cevap vermiş ve Allah'ın kitap vererek peygamber olarak görevlendireceği kulu olduğunu söylemiştir.³⁷ Hz. İsa'nın doğumundan sonra peygamberliğine kadarki hayatı hakkında –yaşadığı yerin özelliği dışında- bilgi verilmemiştir.³⁸

Hz. İsa Kur'an-ı Kerim'de kitap verilip mübarek kılınan³⁹, İsrailoğulları'na peygamber olarak gönderilen⁴⁰, bir olan Allah'a kulluk etmeye çağırın⁴¹, Tevrat'ı tasdik ederken bazı hususlarda ise onu nesheden⁴², kavmine de namaz ile zekât ibadetlerini emreden⁴³ şeklinde takdim edilmiştir.

Yine Kur'an-ı Kerim'e göre; Hz. İsa'nın vefatı konusu Hıristiyanlıktaki gibi çarmıh olayı ile olmamıştır. Bilakis, Saduki ve Ferisiler'in kurdukları tuzaklara karşı Allah'ta onların tuzaklarını boşa çıkarmış, Havarilerden olan ve Hz. İsa'nın yerini haber veren Yahuda İskariyot'un suretini değiştirmek, Hz. İsa'nın tutuklanmasına fırsat vermemiştir.⁴⁴ Allah'ın tayin ettiği zaman gelince de Hz. İsa'ya her fani gibi ölümü tattırmıştır.⁴⁵ Yani her fani gibi

³² Harman, "İsa", **DİA**, XXII, s. 469.

³³ Buradaki Mabetten kasıt Beytülmakdis'dir. Bkz: M. Asım Köksal, **Peygamberler Tarihi**, T.D.V. Yayınları, Ankara 2004, s. 304

³⁴ Meryem, 19/17-22.

³⁵ Meryem, 19/22 : "Meryem, ona gebe kaldı ve onunla uzak bir yere çekildi."

³⁶ Meryem, 19/26

³⁷ Meryem, 19/30

³⁸ Mu'minûn, 18/50: "Meryem oğlunu ve annesini bir mucize kıldık ve onları oturmaya uygun, çeşmeli bir tepeye yerleştirdik."

³⁹ Maide,5/75; Meryem, 19/30-31.

⁴⁰ Al-i İmran, 3/49; Nisa, 4/171.

⁴¹ Maide, 5/117.

⁴² Al-i İmran, 3/50; Maide, 5/46.

⁴³ Meryem, 19/31.

⁴⁴ Al-i İmran, 3/54; Nisa, 4/157.

⁴⁵ Al-i İmran, 3/55; Nisa, 4/158; Maide, 5/116-118.

o da; doğmuş, takdir edilen süre yaşamış, zamanı gelince vefat ettirilmiş ve ahirette tekrar dirilecektir.⁴⁶

Netice itibariyle söylemek gerekirse; Ulu'l-Azm olarak ifade edilen peygamberlerden olan Hz. İsa, Kur'an-ı Kerim ve Hadislerde, İncillerde ve Hıristiyan Teolojisinde yer alan bilgilerden farklı olarak tanıtılmıştır. Hıristiyanlıkta temel inanç esaslarından olan ulûhiyetin bedenleşmesi, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden dolayı kurtuluş fidyesi oluşu Kur'an-ı Kerim tarafından kabul edilmez.

II. İNCİL:

İncil kelimesi içerdiği anlam bakımından Hıristiyanlar ve Müslümanlar tarafından farklı algılandığı için etimolojik ve teolojik anlamda irdelenmesi gerekmektedir. İncil, Allah tarafından Hz. İsa'ya verilen⁴⁷ kitabın Kur'an-ı Kerim'deki adı olup, tarihteki teşekkül sürecini bilmek, konunun anlaşılması açısından fayda sağlayacaktır.

A. İncil Kelimesinin Kaynağı

Hz. İsa'ya vahiyle verilen ve Kur'an-ı Kerim'de, "İncil"⁴⁸ olarak tanıtılan kitaptır. İncil kelimesi, Grekçe etimolojisiyle "Eu (iyi, güzel)-aggelion (haber)"⁴⁹ olup, Anglo-Saxon dilinde "İyi haber, güzel haber"⁵⁰ anlamına gelmektedir⁵¹. Başlangıçta "Evangile" şeklinde kullanılan kelime daha sonra "Evangelion" şeklini almıştır.⁵² Kelime, başta müjdenin bizzat kendisini işaret ederken, süreç içinde Hz. İsa'nın tebliğ ettiği ve onu merkeze alan müjdeler ve en nihayetinde de onunla ilgili kanonik "Hatıralar" olarak kullanılmıştır.⁵³

⁴⁶ Meryem, 19/33.

⁴⁷ Maide, 5/46; Hadid, 57/27.

⁴⁸ İncil kelimesi Kur'an-ı Kerim'de on iki defa geçmektedir: Al-i İmran, 3/2, 48, 65; Maide, 5/46, 47, 66, 68, 110; Araf, 7/157; Tevbe, 9/111; Fetih, 48/29; Hadid, 57/27, 19, 30, 31.

⁴⁹ Latince ve Almanca: Evangelium, Arapça: İncil, Kıptice: Wangel, Fransızca: Evangile, İngilizce: Gospel (Good-spel: Hayırlı haber ya da God-spell: Tanrı haberi) olarak adlandırılır. Bkz. Ahmet Yüksel Özemre, **Toma'ya Göre İncil**, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2002, s. 13. Ayrıca bkz: Raymond F. Collins, "Gospel", **The Encyclopedia of Religion**, (ed. Mircea Eliade), London 1987, VI, s. 79; Ramazan Biçer, **İslam Kelamcılarına Göre İncil**, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 68.

⁵⁰ Halk Yunancasında; getirdiği bir haberden ötürü bir şahsa verilen müjdelik veya mükâfat anlamına gelmektedir.

⁵¹ İshak İbrahim Faris, **Medhal ile'l-Ahdi'l-Mesihyye'l-Evvel**, Mısır, ?, s. 97; Albert M. Besnard - Oliver Clement - Roger Mehl, **Hıristiyan İlahiyatı**, (çev. Mehmet Aydın), Ankara 1983, s. 145; Şaban Kuzgun, **Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri**, Fazilet Neşriyat, İstanbul 2008, s. 78.

⁵² Kuzgun, a.g.e, s. 78.

⁵³ A. M. Hunter, **Introducing the New Testament**, S. C. M. Press Ltd., London 1957, s. 29; Edward Roberts, "Gospel", **Dictionary of the Apostolic Church**, (ed. James Hasting), T&T Clark, Edinburg 1906, I, s. 659; Muhammed Ebu Leyle, "İbn Hazm'a Göre İnciller", **İbn Hazm: Uluslararası Katılımlı İbn Hazm Sempozyumu**, (ed. Süleyman Sayar, Muhammed Tarakçı), Ensar Neşriyat, İstanbul 2010, s. 601.

Kelime en geniş anlamıyla ise dört İncil'e⁵⁴ (Matta, Markos, Luka ve Yuhanna) işaret ederek II. yüzyılın ortalarında yaşayan Justin (Ö. Yaklaşık 152) tarafından "Havarilerin Hatıraları" olarak isimlendirilmiştir.⁵⁵

Hıristiyan Teologlara göre İncil, bir kitap adı olmayıp Hz. İsa'nın kurtuluş müjdesini verdiği mesajdır.⁵⁶ Ayrıca Yeni Ahit'te⁵⁷ Allah Kelamı, Rabbin Kelamı, Söz ve Hayat Kelamı olarak toplam kırk dokuz defa geçmektedir.⁵⁸ Pavlus tarafından "İsa'nın Öğretileri" şeklinde kullanılan kelime⁵⁹, onun kendi yorumu⁶⁰ doğrultusunda öğretilere isim olarak verilmiştir.⁶¹ Fakat İncil yazarları bu kelimeyi daha çok Hz. İsa tarafından insanlara sunulan ve Havariler tarafından yayılan kurtuluş müjdesi, Hz. İsa'nın kutsal buyrukları şeklinde tanımlamışlardır.⁶² İfade edilmesi gereken diğer bir konu da, Hz. İsa'nın tek olan İncil'inin İnciller halinde sunulmuş olmasıdır. Bu anlamıyla İncil, Hıristiyan vahyi, Hz. İsa vasıtasıyla Tanrı ile insanlar arasında yapılan Yeni Ahit, Hz. İsa'nın şahıs ve faaliyetlerini anlatan Hıristiyan Yazılı Kitaplar Koleksiyonu⁶³ halini almıştır.⁶⁴

Hıristiyanların İncil anlayışı bağlamında aşağıda yapılan tanımlar konunun tam olarak anlaşılmasını sağlayacaktır.

*"Kelam bir beden içerisinde ya da İsa'da ortaya çıkmıştır; Rab, Baba ile ilgili hakikati ve bilgiyi göstermek için bir insan bedenini kullanmıştır."*⁶⁵

*"İncil, Tanrı'nın tüm dünyaya kurtuluşunu gösteren bir deklarasyondur. İncil, diğerleri içinde bir mucize değil, Tanrı'nın eskatolojik gücünün bir göstergesidir."*⁶⁶

⁵⁴ Jakob Xavier, **İncil Nedir? Tarihi Gerçekler**, Ankara 1985, s. 8; Kuzgun, a.g.e, s. 78.

⁵⁵ Leighton Pullan, **The Books of the new Testament**, Rivingtons London, 1912, s. 9; Biçer, a.g.e, s. 68.

⁵⁶ Matta, 22/22; Markos, 1/27; Luka, 20/26; Biçer, a.g.e, s.68.

⁵⁷ Torah (Tevrat) kelimesi eski dini Evangelion (İncil) kelimesi de yeni dini ifade etmek için kullanılır. (Matta, 4/23; Markos, 1/14, 15; Romalılara Mektup, 1/16; 107/16; I. Korintoslular, 9/23.)

⁵⁸ Rasullerin İşleri, 21/8; Efesoslulara, 4/11; II. Timoteosa, 4/5.

⁵⁹ Pavlus mektuplarında isim olarak Euangelion kelimesini elli altı, fiil biçim olan Euangelizesthai kelimesini ise yirmi bir kez kullanmıştır. Euangelizesthai: Güzel haberin getirilmesi. Bkz. Dursun Ali Aykıt, **Misyon ve İnciller**, Kesit Yayınları, İstanbul 2006, s. 22.

⁶⁰ Pavlus kutsal buyrukları kendi anladığı şekilde yaymış ve bu yorumu "Benim İncilim" (Romalılara Mektup, 2/12; 16/25 Galatyalılara Mektup, 1/6; 2/2, 7 veya "Müjdelediğim İncil" Korintoslulara I. Mektup, 15/1 şeklinde tanımlamıştır.

⁶¹ Romalılara, 2/12; 16/25; Galatyalılara, 1/6; 2/2, 7; F. Raymond, "Gospel", a.g.m, s. 80.

⁶² Matta, 26/13; Romalılara Mektup, 1/1; 10/16.

⁶³ M. Fatih Kesler, **Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler ve Hıristiyanlar**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2001, s. 216.

⁶⁴ Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 270.

⁶⁵ Ebu Leyle, "İbn Hazm'a Göre İnciller", a.g.e, s. 610.

⁶⁶ Carey C. Newman, "Glory of God in the Face of Jesus": **A Tradition-Historical Investigation into the Origin of Paul's Identification of Christ as Doxa**, (Baylor Üniversitesi Doktora Tezi), Texas USA, Mayıs 1989, s. 266.

"İncil, sadece yazıya geçirilmiş bir doküman olmayıp aksine temel dini tecrübenin yani İsa'nın yaşadığı hayatın yazıya aktarılmış halidir." ⁶⁷

"Luther teolojisinde Tanrı'nın kelamı üçe ayrılır. Bunlar; kişisel kelam (İsa), konuşulan kelam (Müjde veya İncil) ve yazılı kelam (Kutsal Yazı)dır. Görüldüğü üzere Luther'e göre yazılı kutsal metin ile sözlü anlatım birbirinden ayrılmalıdır. İsa'ya bakıldığında o, bir metin yazmadı, bunun yerine konuştu, yine o, öğretilerini kutsal metin diye değil, Gospel (güzel haberler) diye nitelendirir." ⁶⁸

Kur'an-ı Kerim'de sadece Medine'de inen ayetlerde⁶⁹ yer alan İncil kullanımının, Euangelion kelimesinin ya doğrudan ya da Habeşçe şekli olan wangel kanalıyla geçtiği⁷⁰, Arapça olmayıp, Süryanice veya İbraniceden⁷¹ geldiği söylenmektedir. Arapça n-c-l kökünden türediği yönündeki görüş temelsiz olarak değerlendirilmektedir.⁷² İncil kelimesinin etimolojik tartışması bu kadarla da kalmayıp müfessirler ve dilbilimcilerin hemfikir olmadıkları birçok örnek de mevcuttur. Mesela Abdullah b. Müslim İbn Kuteybe, İncil'in "if'il" vezninden⁷³ geldiğini ifade etmektedir. Böylece, hakikatin ortadan kaybolmasını çağrıştıran "tahrif" kelimesi anlam itibarıyla uygun düşmektedir. Nitekim İncil, hakikati ortaya çıkarsa da, "tahrif" onun birçok özelliğinin ortadan kaybolmasına neden olmuştur. Dolayısıyla İbn Kuteybe, "Ehl-i Kitap hakikati değiştirdiği ve Müslümanlar onların ne yapıyor olduklarından habersiz oldukları için, Allah'ın İncil'de gerçeği bildirmiş olduğunu" ileri sürmüştür.⁷⁴ İncil kelimesinin Arapça olmadığını, bu dile aslını muhafaza ederek geçtiğini iddia edenler de vardır.⁷⁵

⁶⁷ Aykıt, a.g.e, s. 25.

⁶⁸ Aykıt, a.g.e, s. 25, 26.

⁶⁹ Al-i İmran, 3/3, 45, 65; Maide, 5/46, 47, 66, 68, 110; A'raf, 7/157; Tevbe, 9/111; Fetih, 48/29; Hadid, 57/27.

⁷⁰ Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 270.

⁷¹ Xavier, a.g.e, s. 10'dan naklen A. Jeffery, **The Foreign Vocabulary of the Qur'an**, s. 71.

⁷² Zemahşeri, **el-Keşşaf**, I, s. 410; Mevhub b. Ahmed El-Cevaliki, **el-Mu'arreb** (neş. Ahmed Muhammed Şakir), Tahran 1966, s. 230; Harman, "İncil", a.g.e, s. 270. İncil kelimesinin Arapça kökenli bir kelime olup "kaynak, köken" anlamındaki "necl"den veya "yok olmak" anlamındaki bir fiil olan "neceltu"dan geldiğini kabul eden görüşler de vardır. Bkz: Ebu Muhammed Abdullah İbn Kuteybe, **Ğaribu'l-Hadis**, thk. A. El-Caburi, Bağdat, **el-Ani**, 1977, I, s. 252.

⁷³ Ortaya çıkmak, yok olmak anlamına gelmektedir.

⁷⁴ Ebu Leyle, a.g.e, s. 601.

⁷⁵ Ebu'l-Ferec Abdurrahman El-Cevzi, **Zadu'l-Mesir fi İlmî't-Tefsir, el-Mektebü'l-İslami**, Beyrut, 1964, I, s. 349. Ayrıca bkz: Bedrüddin Ebu Abdullah Muhammed b. Abdullah Ez-Zerkeşi, **el-Burhan fi Ulumi'l-Kur'an**, thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrahim, el-Halebi, Kahire 1972, I, s. 289.

B. İncil'in Vaaz Edilmesi

Hıristiyan Teologlarına göre Hz. İsa ne bir kitap⁷⁶ yazmış ne de getirdiği mesajları⁷⁷ yazdırma talimatı vermiştir. Çünkü onun bizzat kendisi bildirilen müjdedir.⁷⁸ O, Allah'ın gücü, hikmeti, esenliği⁷⁹ ve İncil'in⁸⁰ kendisidir. Hz. İsa yaklaşık üç yıllık tebliğ hayatında sadece köyden köye dolaşarak İncil'i insanlara şifahi olarak vaaz etmiştir.

Hz. İsa'nın, Havarilerine, *"Size doğrusunu söyleyeyim, bütün bunlar (dünyanın sonunda olacak olan olaylar) olmadan bu kuşak, ortadan kalkmayacak"* şeklindeki sözü⁸¹, onun sözlerinin neden Havariler tarafından hemen kayda geçirilmediğinin bir açıklaması gibidir. Havariler, Hz. İsa'nın vaazlarında belirtilen Tanrısal Krallığın –kendileri ortadan kalkmadan- geleceğini beklemekteydiler.

Hz. İsa'nın dünyadan ayrılışından sonra onlar, onun halka öğrettiklerini yaymaya devam etmişler ve bu misyonları için birçok insana ulaşmaya çalışmışlardır. Gidip dolaştıkları yerlerde Hz. İsa'nın öğretilerini anlatmakla beraber, birlikte oldukları sırada görmüş oldukları mucizeleri, onda müşahede ettikleri olağanüstü halleri, çarmıha gerildikten sonra yeniden dirilerek göğe çıkışını ve hayatının diğer safhalarını insanlara izah etmişlerdir.⁸²

Havarilerden bazıları, tebliğ görevinin daha iyi yapabilmeleri ve kendilerinden sonra bu görevi ifa edeceklerine rehber olması için, Hz. İsa'dan duydukları, gördükleri şeyleri yazmışlardır. Daha sonra yazılacak olan İncillere de bu "ilk yazılar" kaynaklık etmiştir.⁸³ Hz. İsa'dan duyduklarını, gördüklerini ve onunla ilgili anlatılanları alarak bunları yazıya geçirirken, her biri kendi usulüne, kendi şahsiyetine ve kendilerine has düşünceleri ile onun sözleri arasında bağlantı kurmuşlardır.⁸⁴

⁷⁶ Ramazan Biçer, a.g.e, s. 69.

⁷⁷ Mehmet Aydın, **Hıristiyan Kaynaklarına Göre Hıristiyanlık**, TDV Yayınları, Ankara 1995, s. 84.

⁷⁸ Biçer, a.g.e, s. 69.

⁷⁹ I. Korintoslular'a Mektup, 1/24.

⁸⁰ Yuhanna İncili, 6/35; 8/12; 10/7; 15/1; O. A. Piper, "Gospel", **The Interpreter's Dictionary of The Bible**, II, s. 446.

⁸¹ Markos İncili, 13/30.

⁸² Kuzgun, a.g.e, s. 80; Baki Adam, **Dinler Tarihi**, Eskişehir 2000, s. 86.

⁸³ Deniz Clark, **Siretu'l-Mesih ve Tealimuh**, Kahire ?, s.11; Kuzgun, a.g.e, s. 80.

⁸⁴ Maurice Bucaille, **Müspet İlim Yönünden Tevrat İnciller ve Kur'an**, çev: Mehmet Ail Sönmez, DİB. Yayınları, Ankara 2001, s. 101.

C. İncillerin Yazılması

İsrailoğullarına peygamber olarak gönderilen Hz. İsa onlara kendi dilleri Aramice⁸⁵ ile hitap etmiştir. Hitaplarında Tevrat'ı tasdik etmiş, hükümlerini uygulamış, sinagoglarda ibadet etmiş, bazı konularda yeni hükümler getirmiş veya mevcut kurallara yeni yorumlar kazandırmış, böylece İsrailoğulları'nın zaman içinde kaybettikleri özü onlara hatırlatmaya çalışmıştır.⁸⁶

Havarilerin veya onlardan sonra gelen neslin, Hz. İsa ile ilgili vaaz ve hayat hikâyelerini kaydetmeye başlamaları⁸⁷ onun ölümünden yaklaşık yirmi beş veya otuz sene sonradır⁸⁸. Çünkü Hz. İsa'nın bir türlü geri dönmeyişi, cemaat içinde inanlardan (vaftiz olanlardan) bazı kimselerin ölmesi ve dolayısıyla canlı şahitlerin azalmaya başlaması cemaat ileri gelenlerini harekete geçirmiş, çeşitli yerlerde Hz. İsa'yı ve verdiği vaazlarını anlatan kısa yazılar yazma ihtiyacını hissettirmiştir. İncil yazarları ya Havariler ya sağlığında Hz. İsa'yı görenler ya da onlardan sonraki nesilden idiler.⁸⁹

Hıristiyan Teologlar, İncil yazarlarının tamamının Hz. İsa'nın hayatının görgü tanıkları olduklarını iddia etmemişler, peygamber saymamışlar ve yazdıklarının sadece Allah'ın ilhamıyla oluştuğunu kabul etmişlerdir.⁹⁰ Yani İnciller, Allah'ın yönetmesi ile İncil yazarları tarafından hatasız olarak yazılmış ve bu özelliklerini korumuşlardır.⁹¹ Havariler ve İncil yazarları, Allah'ın iradesi ile konuşmuş ve yazmışlardır. Ayrıca Kutsal Ruh'un Hz. İsa

⁸⁵ Aram, Yahudilerce; Suriye, Elcezire, Irak-Babil, Asur, İran, Ermeniyeye, Yunanistan ve Cezayir'e kadar olan Arap memleketlerinden oluşan coğrafi bölgeye verilen addır. Kelime olarak da Nuh'un oğlu, Sam'ın oğlu Aram'ın kullandığı ve isim olarak babası Sam'a atfedilen dildir. Aslı Süryanice olan (Sami dil ailesinin Kuzey-Batı grubundan bir dil olup Suriye'nin eski adidir.) bu dil İbranice Tevrat'ta "Aramca" telaffuzuyla yerini almıştır. Bkz: Günel, a.g.e, s. 31. Hz. İsa'nın mesajlarını haber verdiği dilin Aramice olduğu kabul edilmektedir. Havarilerin yazdığı İnciller ise yazılan dönemin yaygın dili olan Grekçedir. Mehmet Aydın, a.g.e, s. 84.

⁸⁶ Ömer Faruk Harman, "Yeni Ahit'te Din ve Din Anlayışı", **Dinler Tarihi Araştırmaları II**, Dinler Tarihi Derneği Yayınları, Ankara 2000, s. 72.

⁸⁷ Sarkis Paşaoğlu - Haralambos Bostancıoğlu, **Mesih'in Dönüşü ve Dünyanın Sonu**, İstanbul 2004, s. 22; F. F. Bruce, **Elimizdeki İncil Sağlamdır**, çev. Yakup Yaman, İstanbul, s. 17; Mehmet Aydın, "Kutsal Metinler ve Dini Literatür", **DİA**, İstanbul 1998, XVII, s. 340.

⁸⁸ Bu kadar geç kalınmasının iki temel sebebi üzerinde durulur: 1. O zamanın şartlarında kendisinin yazma veya yazdırmaya fırsat bulamaması. 2. Beklenen Mesih devletinin çok yakında geleceği ümidi ile yazılı eser bırakmaya ihtiyaç duyulmaması. Böylece Havariler; Hz. İsa'yı ve öğretisini cemaat üyeleri ve gelen yeni nesle, onun hatıralarını ve ondan duydukları mesajı sözlü olarak aktarmayı tercih etmişlerdir. Bkz: Ekrem Sarıkçıoğlu, **Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi**, Fakülte Kitabevi, Isparta 2004, s. 301.

⁸⁹ Sarıkçıoğlu, a.g.e, s. 301.

⁹⁰ Thomas Michel, **Hıristiyan Tanrıbilimine Giriş**, İstanbul 1992, s. 32.

⁹¹ George P. Fisher, **Essays on the Supernatural Origins of the Christianity**, New York, 1977, s. 9, 10.

ile bütünleşmesi sebebiyle Hz. İsa'dan ortaya çıkan müjde ve vahiy için hiçbir sınırlama yoktur.⁹² Bunlara "İnciller ve Havari Mektupları" denilmektedir.⁹³

Hz. İsa'dan sonraki süreçte ilk yazılı tebliği gerçekleştiren Pavlus, Hz. İsa'yı hayatında hiç görmemiş olmasına ve öğretisi hakkında yeteri kadar bilgi sahibi bulunmamasına rağmen kendisini onun havarisi sayarak, kendine has Hıristiyanlık yorumuyla Hz. İsa'nın öğretisini tahrif etmiş ve adeta bugünkü Hıristiyanlığın mimarı olmuştur.⁹⁴ Pavlus, Ferisiler'deki kutsal yazıları yorumlama otoritesini⁹⁵ referans alarak, Roma'nın gnostik fikirleri ve İskenderiyeli Filo'nun logos teorisinin de etkisiyle⁹⁶ Hz. İsa'nın mesajını tekrar yorumlamıştır. Burada şunu ifade etmek gerekir ki, Hıristiyanlığın ilk dönemlerine ait kitaplar arasında İncillerden ancak Pavlus'un kaleme aldığı bu yazılarından sonra bahsedilmeye başlanmıştır.⁹⁷

Erken Hıristiyanlık döneminde Hz. İsa'nın hayatını ve öğretisini anlatmak, muhtevasını belirtmek ve kurtuluş müjdesinin bütünlüğü içinde ifade etmek üzere kaleme alınmış⁹⁸ olan İncil⁹⁹, önce tekil daha sonra da çoğul olarak¹⁰⁰ kullanılmıştır.¹⁰¹ Bu dönemde

⁹² Kuzgun, a.g.e, s. 79.

⁹³ Zamanın ilerlemesiyle cemaatin büyümesi, yeni görüş ve meşrep ayrılıklarının ortaya çıkması yeni cemaatlerin kendi İncilleri ve büyüklerinin mektupları etrafında toplanmalarına ve kayıt altına almalarına yol açtı. Böylece her cemaatin kendi inanç ve görüşlerini yansıtan İncil ve mektupları meydana geldi.

⁹⁴ Tarsuslu olan Pavlus, Musa şeriatine ve Ferisi mezhebine bağlı bir Yahudi olup aynı zamanda Grek kültürüyle yoğrulmuş bir yapıya sahiptir. Babasının Roma İmparatorluğu vatandaşlığını kazanmış olması Pavlus'a Filistin'de büyük avantaj sağlamaktaydı. Yahudiler arasında Saul, Grek ve Roma çevresinde ise Pavlus ismini kullanmaktaydı. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde Hıristiyanlığa savaş açmış olan Pavlus; bir Hıristiyan topluluğuna karşı savaşmak üzere Şam'a giderken yolda yaşadığı aydınlanma ile Hz. İsa'yı bulutlar üzerinde görmüş, Hıristiyanlara katılmış ve ondan sonra kendini Hz. İsa'nın müjdesini yaymakla görevlendirilmiş bir elçi olarak addetmiştir. Pavlus, Yahudi kökenli olmayan yabancıların Hıristiyanlığa kabul edilmelerinde Sünnet uygulamasından muaf tutulmalarını savunduğu için ilk Hıristiyan topluluğu ile anlaşmazlığa düşerek kendi anlayışına göre bir Hıristiyanlık propagandası yapmak ve yine kendi anlayışına göre bir Hz. İsa imajını yaymak üzere Anadolu ve Yunanistan üzerinden Roma'ya doğru yola çıkmış ve Roma'da MS. 67 yılında Ostia'da idam edilmiştir.

⁹⁵ Aykıt, a.g.e, s. 22.

⁹⁶ Özemre, a.g.e, s. 15.

⁹⁷ Pavlus'un yazıları olan mektuplar: Romalılara Mektubu (Onaltı bab), Korintoslulara I. Mektubu (Onaltı bab), Korintoslulara II. Mektubu (Onüç bab), Galatyalılara Mektubu (Altı bab), Efesoslulara Mektubu (Altı bab), Filipililere Mektubu (Dört bab), Koloselilere Mektubu (Dört bab), Selaniklilere I. Mektubu (Beş bab), Selaniklilere II. Mektubu (Beş bab), Timoteosa I. Mektubu (Altı bab), Timoteosa II. Mektubu (Dört bab), Titusa Mektubu (Üç bab), Filimona Mektubu (Bir bab) olmak üzere toplam seksen dokuz babdır. Küçük-Tümer- Küçük, a.g.e, s. 380, 381

⁹⁸ İncillerin nasıl kaleme alındığı Luka'nın ifadesiyle özetlenebilir: " ...Aramızda vaki olmuş şeylerin hikâyetini, başlangıcından gözleri ile görenlerin ve kelamın hizmetçisi olanların bizlere nakil ettiklerine göre tertip etmeye birçok kimseler giriştiklerinden, ben de ta başından beri hepsini dikkatle araştırıp tahkik ederek... yazmayı yerinde buldum." (Luka, 1: 1/3)

⁹⁹ Matta, Markos, Luka ve Yuhanna tarafından yazılan dört kitaba İncil adı verilmekle beraber, bazen de bu kitapların yanı sıra Yeni Ahit'in diğer yirmi üç kitabı da kastedilmektedir. Xavier, a.g.e, s. 8; Kuzgun, a.g.e, s. 79.

¹⁰⁰ Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 271.

¹⁰¹ Özemre, a.g.e, s. 13.

kaleme alınan yazılara¹⁰² yön veren şey, Hz. İsa'nın hayat hikâyesine duyulan ihtiyaçtan ziyade dini nasihatler, dini öğretiler ve hissedilen ibadet ihtiyacıdır. İncil yazarları Hz. İsa'nın hayatında geçen olaylardan nakiller yaparak yaymaya çalıştıkları iman esaslarını bu yazılarla örneklendirme yoluna gitmişlerdir.¹⁰³ İncillerin yazılış amacı 1972 yılında yayımlanan (Cerf, Bergers ve Mages yayınları) Kitab-ı Mukaddes Papalık Tercümesinde şöyle belirtilmiştir: "*İnciller; değişik çevrelere uyum gösteren Kiliselerin ihtiyaçlarına cevap veren, Kutsal Kitap hakkında bir fikir yansıtan, hatalı davranışları düzelteren hatta karşı düşünceden olan kimselerin delillerine yeri geldikçe cevap veren metinlerden ibarettir. İncil müellifleri sözlü rivayetlerle gelen bilgileri kendi bakış açılarına göre böylece toplayıp yazmışlardır.*"¹⁰⁴

İncil yazarlarından bazıları da kendilerini Tanrı Krallığının Üyeleri olarak görmüşlerdir. Bunlar, Hz. İsa'nın öğretilerini aynen muhafaza etmek yerine, istedikleri toplumu oluşturmak için bu öğretileri yeniden düzenleyip yorumlamışlardır. Zamanla da Hz. İsa'yı bir öğretmenden daha fazla görmeye ve kendi görüşlerini kabul etmekle Tanrısal Krallığa katılmanın aynı olduğu düşüncesini savunmaya başlamışlar ve bu düşüncüyü MS. 66-70 yılları arasında yapılan Yahudi Savaşına kadar devam ettirmişlerdir.¹⁰⁵

Bugün Hıristiyanların ellerinde bulunan ve Yeni Ahit adı verilen İncil; Matta, Markos, Luka, Yuhanna ile Peygamberlerin İşleri'nden¹⁰⁶oluşan derleme bir eser şeklindedir.¹⁰⁷ Hıristiyan bir yazar olan İbrahim Luka bu konuyu şöyle açıklamıştır: "*...İsa, Havarilerin yanlarından ayrılmadan önce onlara, kendilerini yetimler gibi bırakmayacağına; onlara her şeyi öğretmesi ve kendi söylediklerini hatırlatması için Kutsal Ruh'u göndereceğine söz verdi...*" Hz. İsa'nın yaptığı bu vadin Pentakost¹⁰⁸ günü gerçekleştiğini söylemiştir. Bundan dolayı dört İncil farklı bakış açısıyla yazılmasına rağmen, dört ayrı kitap değil; bilakis dört yüzü olan bir kitaptır.¹⁰⁹

¹⁰² Oluşturulan yazılara, zaman içinde bir takım ilavelerle günümüz İncilleri meydana gelmiştir. Clark, a.g.e, s. 11; Kuzgun, a.g.e, s. 80.

¹⁰³ Bucaille, a.g.e, s.102.

¹⁰⁴ Bucaille, a.g.e, s.104.

¹⁰⁵ Aykıt, a.g.e, s. 127.

¹⁰⁶ Kesler, a.g.e, s. 217.

¹⁰⁷ Xavier, a.g.e, s. 7; ayrıca bkz: **Müjde, İncil'in Çağdaş Bir Çevirisi**, İstanbul 1987.

¹⁰⁸ Hz. İsa'nın göğe yükselişinden sonraki ellinci güne verilen addır.

¹⁰⁹ Mansur Huseyn Abdülaziz, **Da'vetu'l-Hakk ev el-Hakika beyne'l-Mesihyye ve'l-İslam**, Darü'l-İtisam, Kahire 1972, s. 355; John Chrysostom, **The Homilies of John Chrysostom, on the Gospel of St. Matthew**, Oxford 1851, Bölüm 1, s. 8; Ebu Leyle, a.g.e, s. 612; Harman, a.g.e, XXII, s. 271.

İncil hakkında Maide Suresi 46. ayette şu bilgiler verilmektedir; “*Onların ardından, yanlarındaki Tevrat’ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa’yı gönderdik ve ona, içinde yol gösterme ve nur bulunan, önündeki Tevrat’ı doğrulayan ve korunanlar için yol gösterici ve öğüt olan İncil’i verdik.*”¹¹⁰ Şu halde, Kur’an-ı Kerim’e göre Tevrat gibi İncil de ilahi kaynaklı bir kitap olup bir tanedir. Ancak bu İncil’in, Hz. İsa zamanında yazılıp yazılmadığı konusunda bir açıklık yoktur. Dolayısıyla, Tevrat’ın Hz. Musa zamanında levhalara yazılarak Ahit Sandığı’nda muhafaza edildiği, Kur’an-ı Kerim ayetlerinin vahiy kâtipleri tarafından yazıldığı ve Hz. Muhammed’in vefatından sonra, toplanarak tasnif edildiği bilinmesine rağmen İncil için aynı şeyleri söylemek mümkün değildir. Belki de Hz. İsa’nın tebliğ süresinin üç yıl gibi kısa oluşu ve karşılaşmış olduğu bazı dini ve siyasi engeller onun yazılı bir İncil bırakmasına imkân vermemiştir.¹¹¹

Diğer taraftan İbn Hazm, Kitabu’l-Fasl adlı eserinde, Müslümanların inandığı ve kabul ettiği gibi bir İncil’in mevcudiyetini savunmuştur. Ona göre, Markos İncili’nin 16/15-18.¹¹² cümlelerinde yer alan: “... *Dünyanın her yanına gidin, Müjde’yi bütün yaratılışa duyurun...*” ifadesi Hz. İsa’nın Allah’tan aldığı bir ilahi kitabın varlığının ispatı şeklindedir.¹¹³ Fakat Hristiyanların ellerinde böyle bir İncil artık mevcut değildir. Hz. İsa, ilmini kendi gayreti sonucu edinmediği ve Allah tarafından kendisine öğretildiği gerçeğine dikkat çekmektedir. İbn Hazm’ın bu görüşü, Kur’an ayetleri¹¹⁴ ile örtüşmektedir. Yuhanna İncili’nin 8/40. cümlesinde ise; “*Ama şimdi beni –Tanrı’dan işittiği gerçeği sizlere bildireni- öldürmek istiyorsunuz...*” ifadesi ile kendisini Allah’tan bir sudür veya Allah’ın bedenleşmiş şekli olmayıp, sadece Allah’ın sözlerini ileten bir peygamber olarak tanımlamıştır.¹¹⁵ Şuna da dikkat çekmek gerekir ki Hz. İsa, sözlerini Allah sözü yani Kur’an-ı Kerim’i ve bütün vahyedilmiş kitapları tanımlamak için kullanılan “Kelamullah” olarak ifade etmiştir.¹¹⁶

¹¹⁰ Diğer Ayet-i Kerimeler için bkz: Al-i İmran, 3/3,48,65; Tevbe, 9/111; Hadid, 57/27.

¹¹¹ Muhammed Ebu Zehra, **Muhadarat fi’n-Nasraniyye**, Kahire 1966, s. 32.

¹¹² 16/15: İsa onlara şöyle buyurdu:“ Dünyanın her yanına gidin, Müjde’yi bütün yaratılışa duyurun. 16/16: İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek. 16/17-18: İman edenlerle birlikte görülecek belirtiler şunlardır: Benim adımla cinleri kovacaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları elleriyle tutacaklar. Öldürücü bir zehir içseler bile, zarar görmeyecekler. Ellerini hastaların üzerine koyacaklar ve hastalar iyileşecek.”

¹¹³ Muhammed Ebu Leyle, a.g.e, s. 613.

¹¹⁴ Al-i İmran, 3/48, 49:“ Ona Kitabı, hikmeti, Tevrat’ı ve İncil’i öğretecek. Onu İsrailoğullarına (şöyle diyen) bir elçi yapacak:“ Ben size Rabbinizden bir mucize getirdim: Ben çamurdan kuş şeklinde bir şey yaratır, ona üflerim, Allah’ın izniyle hemen kuş oluverir; körü ve alacalıyı iyileştiririm; Allah’ın izniyle ölüleri diriltirim; evlerinizde ne yiyip, ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer inanıcı iseniz elbette bunda sizin için bir ibret vardır.”

¹¹⁵ Muhammed Ebu Zehra, **Darü’l-Fikri’l-Arabi**, Kahire 1972, s. 51.

¹¹⁶ İbn Hazm, **el-Fisal fi’l-Milel ve’l-Ehva ve’n-Nihal**, Subeyh, Kahire 1964, II, s. 20; Muhammed Ebu Leyle, a.g.e, s. 613

D. Kanonik İnciller Listesinin Oluşma Süreci

Kanon kelimesi Kilise terminolojisinde; Sinod¹¹⁷ veya Konsil¹¹⁸ gibi ruhani meclislerde, inanç ile ilgili olarak alınmış kararlara ya da Allah tarafından ilham edilmiş olduğuna inanılan, gerçekliği de ispat edilmiş kutsal kitap ve yazılara verilen addır.¹¹⁹ Kilise, kutsal kitabı Kanonik (veya Apokrif) olarak değerlendirirken kitabın Havarilere nispet edilmesi, Hıristiyanlar arasında yaygın biçimde kullanılmış olması gibi iki önemli kriteri esas almıştır.¹²⁰

Hz. İsa'dan otuz sene sonra başlanıp yaklaşık elli yıllık süre zarfında "Tanrı'nın gözetiminde" yazıldığı kabul edilen¹²¹, tarih ve muhteva açısından birbirleriyle bazı çelişkiler ihtiva eden ve buna rağmen her birine İncil adı verilen metinler İznik Konsili'nde¹²² ele alınarak elemeye tabi tutulmuştur. Bu Konsil'de sahih kabul edilenler kanonik sayılarak, Kanonik Kitaplar Listesi'nde yer almıştır.¹²³ Ancak Reform sürecinde Protestanlar, Hıristiyan Teolojisine dair diğer konular yanında Kutsal Kitabın kanonikliği konusunu da gündeme getirerek bazı kitapların kanonik olmayıp apokrif olduklarını savunmuşlardır. Örneğin dördüncü yüzyıla¹²⁴ ait Codex Sinaiticus'da Barnaba'nın mektubu ve the Shepherd of Hermas (Hermas'ın Çobanı), kanonik olarak zikredilirken, zaman içinde bu kitaplar kanoniklerin dışına çıkartılmıştır.¹²⁵ Bunun üzerine Trent Konsili'nde (1545-

¹¹⁷ Sinod: Bir piskoposun ruhani idaresinde olan bölgenin işlerini görüşüp karar almak üzere aynı piskoposun başkanlığında toplanan kurula denir.

¹¹⁸ Konsil: Papazların iman, ibadet ve diğer Hıristiyanlık konularını tartışmak ve karara bağlamak üzere yaptıkları toplantıdır. Konsiller; eyalet, ülke veya bütün dünya temelinde olabilir. Eğer Papa tarafından bütün dünya papazları toplantıya çağırılırsa buna Ökumenik Konsil denir ve bu Konsil'e Papa başkanlık eder.

¹¹⁹ Özemre, a.g.e, s.18; Michel, a.g.e, s. 14; M. Alparslan Küçük, **Kutsal Kitap Anlayışı**, Berikan Yayınevi, Ankara 2009; s. 91.

¹²⁰ Ömer Faruk Harman, "Metin, Muhteva ve Kaynak Açısından Barnabas İncili", (Yayınlanmamış Çalışması), İstanbul 1994, s. 6, 7.

¹²¹ Tanrı'nın gözetiminde dokuz veya kırk kişinin yine Tanrı tarafından esinlenerek kutsal kitapları yazdıklarına inanılır. Bkz: Judy Bartel, **Kutsal Kitap'ınız**, çev. Hande Taylan, İstanbul 1997, s. 25.

¹²² MS. 325 tarihinde Hıristiyan olmamakla birlikte Hıristiyanlar arasındaki ihtilafı gidermek üzere İmparator Konstantin tarafından 2048 patrik ve piskoposun katılımıyla yapılan Konsil'dir. Bkz: Roland H. Baington, **The Penguin History of Christianity**, VI, İngiltere, 1967, s. 25; Geoffrey Barraclough, **The Medieval Papacy**, Londra, 1968, s. 10; Kuzgun, a.g.e, s. 121.

¹²³ Mehmet Çelik, "Sinoptik İncillerin Kaynakları ve Tahlili Mukayeseleri", Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum, s. 8; Baington, a.g.e, s. 26.

¹²⁴ Kutsal kitaplar olarak yararlanılmasına resmen izin verilmiş olan kitap listesi demek olan *Kanon* terimi ile bu listenin dışında kalan dolayısıyla Kilisenin tanımak istemediği kitaplar için sahte ve sapık anlamlarındaki *Apokrif* terimi dördüncü yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

¹²⁵ Aykıt, a.g.e, s. 129.

1547) Kutsal Kitap konusu da gündeme getirilmiş ve bu Konsil'de Protestanlarca apokrif sayılan kitaplar, Deuterokanonik (İkinci Kanon) olarak kabul edilmiştir.¹²⁶

Kanonik İncil listesinin oluşumunda Sinoplu Marcion'u da anmak gerekir.¹²⁷ İkinci yüzyılın ortalarına doğru Marcion, Eski Ahit'te yer alan "Tanrı" ile "Mesih" ifadelerinin, Hz. İsa'nın getirdiği anlayıştan farklı olduğunu iddia etmesi üzerine Kilise tarafından aforoz edilmiştir (MS. 144). Bu durum üzerine İzmir Piskoposu Polikarp, Marcion'u "Şeytanın ilk oğlu" olarak adlandırmıştır.¹²⁸ Marcion bundan sonra Kilise ile barışık olmak için Kanonik Kitaplarla¹²⁹ ilgili bir çalışma yaparak hazırlamış olduğu listeyi Kilise'ye sunmuştur. İşte onun sunduğu bu liste tarihteki ilk liste olarak kabul edilmektedir.

İkinci yüzyılın¹³⁰ sonlarına doğru St. Irenaeus'un (130-202), Allah tarafından vahyedilmiş yalnızca dört İncil'in bulunduğu iddiası Hıristiyanların diğer İncillere kuşkuyla bakmalarına sebep olmuştur. İddiası da, dünyanın dört ana yöne ayrılması, temel rüzgârların dört çeşit olması ve dolayısıyla Kilise'nin de kendini destekleyecek dört sütuna ihtiyaç duyması İncillerin de dört tane olmasını gerektirir şeklindeki bir anlayışa dayanmaktadır. Ayrıca bu konuda Apocalypse (Vahiy) adlı kitapta bazı benzetmeler de vardır: "*Tahtın ortasında ve çevresinde önü ve arkası gözlerle kaplı dört 'canlı yaratık' duruyordu. Birinci yaratık aslana, ikincisi danaya benziyordu. Üçüncü yaratığın yüzü insan yüzü gibiydi. Dördüncü yaratık uçan bir kartalı andırıyordu.*" (4:6-8) Irenaeus bu benzetmede dört İncil yazarını bahsedilen dört yaratık ile eşleştirerek onları kerubilere¹³¹ benzetmiştir. O, aslanı Markos, dana veya öküzü Luka, insanı Matta ve son olarak uçan kartalı Yuhanna ile eşleştirmiş ve buna dayanarak dört İncilin kanonik olduğunu ileri sürmüştür.¹³²

¹²⁶ P. Luigi İannitto, **Hıristiyan İnanç**, çev. Leyla Alberti, İstanbul 1994, s. 390-393. Küçük, Tümer, Küçük, a.g.e, s. 375.

¹²⁷ Erken dönem Hıristiyan teoloğudur. Roma Kilisesinin öğretilerine alternatif farklı görüşler öne süren ve MS.2. yüzyıl ve sonraki birkaç yüzyılda etkili olan Marcion (Μαρκίων) (MS. 85-160) Roma'daki Hıristiyan Kilisesi tarafından Sapkın (Heretic) kabul edilmiştir. Bkz: http://tr.wikipedia.org/wiki/Sinoplu_Marcion (Erişim: 26.01.2012), ayrıca bkz: Ekrem Sarıkçıoğlu, a.g.e, s. 318, 319, Bucaille, a.g.e, s. 134, 135.

¹²⁸ Özemre, a.g.e, s.18.

¹²⁹ Marcion'un Kanonik listesine karşı çıkanların başında Tertullian (Tahminen 155 - 220) gelir.

¹³⁰ Günümüzdeki İncillerin Yeni Ahit içerisinde kanonik sayılmaları, ikinci yüzyılda olmuştur. Robert Morgan, **The Hermeneutical Significance of Four Gospels**, Interpretation, 33/4, (Ekim) 1979, s. 376.

¹³¹ Kerubi (Cherubim): Kanatlı doğaüstü varlıklara ve heykellerine verilen addır. Eski Ahit'te ve Hezekiel kitabında (1:1-21; 10:20) kullanılmaktadır.

¹³² Aykıt, a.g.e, s.129, 130.

Kanonikleştirme sebeplerinden bir diğeri de, Kilise'nin, kutsal yazılarla ilgili farklılık ve çeşitliliğin önüne geçme isteğidir. Mesela Montanistler¹³³, kendilerine, Kutsal Ruh'un yeni ve farklı bir vahiy getirdiğini söyleyip vahye belli bir sınır konulamayacağını söyleyerek İncil yazımına devam etmenin önünü açmışlardır.¹³⁴ Kilise, hem kendi otoritesini hem de Kutsal Yazıların doğasını bozan bu gelişmelerden dolayı kanonik bir listenin oluşturulmasının elzem olduğuna karar vermiştir.

Dördüncü yüzyılın sonuna doğru Ludovico Antonio Muratorian¹³⁵ (1672-1750) ve Caesarea'lı Eusebius'un¹³⁶ hazırlamış oldukları listeler günümüzdekine yakın bir listenin oluşturulmasında etkili olmuştur.

Kanonik listede bulunan ve günümüzde "Yeni Ahit" adıyla anılan kitaplar¹³⁷ şunlardır:¹³⁸

1. Matta İncili
2. Markos İncili
3. Luka İncili
4. Yuhanna İncili
5. Resullerin İşleri (Luka'nın yazdığı tahmin edilmektedir)
6. Pavlus'un Romalılar'a Mektubu

¹³³ Montanizm Yüzyıl'ın başlarında kurulmuş, ismini kurucusu Montanus'tan almış erken Hıristiyanlık hareketidir. Hristiyanlığın hoşgörüldeği ya da yasal kabul edildiği dönemden önceki zamanlarda Roma İmparatorluğunda diğere bölgelere hızla yayılmıştır. Ortodoks İznik Hristiyanlığı birkaç kuşak boyunca hareketi kâfir ilan etmiştir. Bu nedenle mezhep, I. Yüzyıl'da bir kaç izole bölgede yaşar hale gelmiştir. En geniş şekilde tanınan Montanist, Tertullianus'dur, kendisi Montanizm'e dönmeden önce önde gelen kilise babasıydı. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Montanizm> (Erişim: 28.01.2012)

¹³⁴ <http://www.newadvent.org/cathen/14464b.htm> (Erişim: 06.11.2003); Albert Houtin, **Hıristiyanlığın Kısa Tarihi**, çev. A. Küçük, A.Ü.İ.F.D., 27, Ankara 1981, s. 445.

¹³⁵ Ludovico Antonio Muratorian'nin hazırladığı liste Muratorian Canon adıyla Milan'daki Ambrosian Kütüphanesinde bulunmaktadır. Origen tarafından da üçüncü yüzyılda bir kanonik liste hazırlanmıştır. Montague, a.g.e, s.2.

¹³⁶ Üçüncü yüzyılda kanonik bir liste hazırlamakla tanınır. Kitapları üç başlık altında toplamıştır: a- Herhangi bir tartışma olmaksızın kabul edilenler, b- Şüpheli veya hakkında tartışma olanlar, c- Heretik kitaplar. Montague, a.g.e, s. 29, 30.

¹³⁷ Kitap (The Scriptures) olarak anılması; yazılı metinlerin en önemlisi olması, Kitab-ı Mukaddes (The Holy Scriptures) olarak anılması; Allah tarafından ilham alan kimseler tarafından yazılması ve gerçekleri ihtiva etmesi son olarak da Kanonik Kitaplar (The Canonical Scriptures) olarak anılması; inanç ve amelin tartışılmaz otoriteleri olan Kilise Babaları tarafından kabul görmesi sebebiyledir. Bkz: Albert Barnes, **Barnes on the New Testament**, Michigan 1960. Int. vii.

¹³⁸ Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, M. Alpaslan Küçük, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara 2009, s. 377, 378; Mehmet Aydın, **Dinler Tarihine Giriş**, Damla Ofset, Konya 2008, s. 229, 230; Michel, a.g.e, s. 50; Suat Yıldırım, **Mevut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık**, Işık Yayınları, İstanbul 2005, s.127, 128; Küçük, a.g.e, s. 92; Kuzgun, a.g.e, s. 124; Michel, a.g.e, s. 41; Mehmet Aydın, a.g.e, s. 83.

7. Pavlus'un Korintoslular'a I. Mektubu
8. Pavlus'un Korintoslular'a II. Mektubu
9. Pavlus'un Galatyalılar'a Mektubu
10. Pavlus'un Efesoslular'a Mektubu
11. Pavlus'un Filipililer'e Mektubu
12. Pavlus'un Koloseliler'e Mektubu
13. Pavlus'un Selanikliler'e I. Mektubu
14. Pavlus'un Selanikliler'e II. Mektubu
15. Pavlus'un Timoteos'a I. Mektubu
16. Pavlus'un Timoteos'a II. Mektubu
17. Pavlus'un Titus'a Mektubu
18. Pavlus'un Filimon'a Mektubu
19. İbraniler'e Mektup
20. Yakub'un Mektubu
21. Petrus'un I. Mektubu
22. Petrus'un II. Mektubu
23. Yuhanna'nın I. Mektubu
24. Yuhanna'nın II. Mektubu
25. Yuhanna'nın III. Mektubu
26. Yauhda'nın Mektubu
27. Apokalips (Yuhanna'nın Vahyi)

Değer bakımından yukarıda yazılı bulunan kitap külliyatından sonra ikinci sırayı Deuterokanonik¹³⁹ kitap listesi yer almaktadır. Protestanlarca apokrif sayılan kitaplar Trent Konsili'nde (1545-1547) İkinci Kanon yani Deuterokanonik olarak kabul edilmiştir.¹⁴⁰

¹³⁹ Deuterokanonik: Gerçekliği yeterince kanıtlanmamış demektir. Bu kitaplar Katolik ve Ortodokslar tarafından Kutsal Kitabın bir kısmı olarak kabul edilmekte olup Yahudi ve Protestanlar tarafından ise reddedilmektedir.

¹⁴⁰ İannitto, a.g.e, s. 390-393, Küçük, a.g.e, s. 91.

Ortodoks ve Katolik yayınlarındaki liste ise şöyledir:¹⁴¹ Tobias, Judit (Yudit), Ester, Makkabi I, Makkabi II, Bilgelik Kitabı, Sirak ve Baruh (Baruk).

E. Apokrif İnciller Listesinin Oluşma Süreci:

Apokrif (Apokryphos), gizli, saklı anlamlarına gelmektedir. Apokrif Kitaplar ise, gizli ve/veya gerçekliği kanıtlanmamış kitapları ifade etmektedir.¹⁴² Listenin şekillenmesinde Pavlusçu Hıristiyanlık ile Yahudi Hıristiyanlığının çekişmeleri önemli bir rol oynamaktadır.

Hz. İsa'dan sonra Havariler ve çevreleri tarafından bir topluluk oluşturulmuştur. Zaman içinde bu topluluğa putperestlikten Hıristiyanlığa girenler de katılmışlar ve Kudüs Ruhani Meclisi tarafından sünnet olmaktan ve Yahudi din kurallarına uymaktan muaf tutulmuşlardır. Fakat Yahudi-Hıristiyanların çoğu bu muafiyete karşı çıkmış ve MS. 49 yılındaki Antakya Olayları patlak vermiştir. Putperest Hıristiyanların önderi durumundaki Pavlus'a göre, sünnet olmak, cumartesi yasağı ve Kudüs Mabedi Ayini –yabancılar açılmanın önündeki engeli teşkil ettikleri için- geçersiz sayılmıştır. Böylece Hıristiyanlık, Yahudilik ile kendi aralarındaki siyasi ve dini bağlantıdan kurtarılmak istenmiştir.¹⁴³ MS. 70 yılına kadar Kilisenin çoğunluğu Yahudi-Hıristiyanlığı temsil etmiştir. Yahudi-Hıristiyanlara ait kitaplar; İbraniler İncili, Clement'in Hypotypos'ları, Clement'in Keşifleri, Jacques'in II. Kıyamet Kitabı ve Thomas'ın İncilidir.¹⁴⁴ MS. 70 yılında yapılan Yahudi Savaşı'ndan sonra Kudüs'ün düşmesiyle Pavlusçu-Hıristiyanlık üstünlük sağlamıştır. Sonuç itibarıyla Pavlusçu-Hıristiyanlığın İncilleri "Kanonik" olma hakkını kazanmış ve diğerleri¹⁴⁵ "Apokrif" sayılmıştır.¹⁴⁶

Protestanlarca apokrif olarak kabul edilen kitaplar şunlardır:¹⁴⁷

¹⁴¹ Michel, a.g.e, s. 31.

¹⁴² Felicien Challeye, **Dinler Tarihi**, çev. Semih Tiryakioğlu, Varlık Yayınları 163, İstanbul by?, s. 173.

¹⁴³ Kardinal Danileou, *"Hıristiyan Asıllarının Yeni Bir Görüntüsü Musevi-Hıristiyanlık"*, (Makale) Etude Dergisi, Kasım 1967.

¹⁴⁴ Bucaille, a.g.e, s. 95.

¹⁴⁵ IV. Yüzyıl başlarında 300 kadar olduğu tahmin edilen ve İznik Konsili kararınca Apokrif sayılan İncillerin en az bir nüshası günümüze kadar ulaşan İnciller: Yakub'a Göre İncil, İsraili Filozof Toma'nın İncili, Sahte Matta'ya Göre İncil, Hz. İsa'nın Çocukluğuna Dair Arap-Süryani İncili, Hz. İsa'nın Çocukluğuna dair Ermenice İncil, Hz. Meryem'in Doğuşu Kitabı, Marangoz Yusuf'un Hikâyesi, Ebinoitlerin İncili, Nasıralıların İncili, İbraniler'e Göre İncil, Petrus'a (Şem'un) Göre İncil, Nikodemus'a Göre İncil, Toma'ya Göre İncil, Filipus'a Göre İncil, Hakikat İncili, Yuhanna'nın Kitabı, Barnaba'ya Göre İncil. Bkz: Özemre, a.g.e., s. 22-24.

¹⁴⁶ Bucaille, a.g.e, s. 96-98.

¹⁴⁷ Küçük, a.g.e, s. 91.

1. Tobias
2. Judit (Yudit)
3. Makkabi I
4. Makkabi II
5. Bilgelik Kitabı
6. Şırak (Sirak)
7. Baruh (Baruk)
8. Daniel (Birkaç Bölümü)
9. Ester (Birkaç Bölümü)
10. İbranililere Mektup
11. Yakub'un Mektubu
12. Petrus'un I. Mektubu
13. Petrus'un II. Mektubu
14. Yuhanna'nın II. Mektubu
15. Yuhanna'nın III. Mektubu
16. Yahuda'nın Mektubu
17. Esinlenme

Protestanlar bu listeyi oluşturmakla beraber Hz. İsa'yı ve öğretisini daha iyi anlayabilmek için okunmalarını da faydalı bulmaktadırlar.¹⁴⁸ Bazı Kiliseler ise, bu kitapları apokrif saymakla beraber "Tanrı Esini" olduklarını ancak bu konuda yeterli kanıtın bulunmaması nedeniyle bu şekilde değerlendirildiklerini vurgulamaktadırlar.¹⁴⁹

Yukarıdaki listeye ek olarak: İbraniler İncili, Ebionitler İncili, On İki Havari İncili, Jacques İncili, Mısırlılar İncili, Sahte Matta İncili, Thomas İncili, Çocukluk İncili, Petrus İncili, Yahudilerin İncili, Marcion'un İncili, Gerçek İncil, Logia veya İsa'nın Sözleri, Nasıralılar'ın İncili, Matthias'ın İncili, Nikomedios'un İncili, Arapça İncil, Ermenice İncil,

¹⁴⁸ Kitabı Mukaddes Şirketi, **Kitabı Mukaddes'in Deuterokanonik Kitapları**, İstanbul 1987, önsöz.

¹⁴⁹ Bartel, a.g.e, s. 36.

Yetmişler İncili, Hatıra İncili, Bartolomeus'un İncili¹⁵⁰ ve Barnaba İncili gibi başka isimlere ulaşmak da mümkündür.¹⁵¹ Biruni'nin eseri olan "el-Asaru'l-Bakiye"de ise Hıristiyan kaynaklarından farklı olarak üç isim daha zikredilmektedir. Bunlar; Merkiler'in (Marcioncular'ın) İncili, Deysaniler'in İncili ve Maniheistler'in İncilidir.¹⁵²

Sayılan bu apokrifler arasında en meşhur olanları, Ebionitler İncili, İbraniler İncili ve Barnaba İncilidir.¹⁵³ İçerik bakımından da: Allah'ın birliği ve Hz. İsa'nın "Tanrı" değil aksine kul olduğu gibi konu birliğine sahiptirler.

¹⁵⁰ Mehmet Aydın, a.g.e, s. 107.

¹⁵¹ Kuzgun, a.g.e, s. 128; Özemre, a.g.e, s. 23-24.

¹⁵² Ebu'r-Reyhan Muhammed b. Ahmed el-Harezmi el-Biruni, **el-Asaru'l-Bakiye ani'l-Kuruni'l-Haliye**, Leipzig 1923, s. 23.

¹⁵³ Ekrem Sarıkçoğlu, **Diğer İnciller**, Fakülte Kitabevi, Isparta 2005, s. 32.

İKİNCİ BÖLÜM

BARNABA, HAYATI VE YAZMALARI

I. BARNABA KİMDİR

Levi soyundan Kıbrıslı¹⁵⁴ Yahudi bir ailenin mensubu olan Yusuf (Joseph) Hıristiyanlığın ilk dönem seçkin şahsiyetlerindedir.¹⁵⁵ Eğitimini, döneminin en büyük Ortodoks Yahudi bilgini olan Gamaliel'den almıştır.¹⁵⁶ Yusuf'a "peygamber oğlu", "teselli oğlu" veya "cesaret verici"¹⁵⁷ anlamlarına gelen Barnaba¹⁵⁸ adı kendisine Havariler tarafından verilmiştir. Hıristiyanlığın ilk dönemindeki önemi dolayısıyla Luka tarafından "Ruhulkudüs ve imanla dolu iyi adam" olarak vasıflandırılmıştır.¹⁵⁹

İlk Hıristiyan cemaati içinde aktif görev üstlenen Barnaba, cemaat temsilcisi olarak Antakya'ya gönderilmiş ve orada yeni dini yayma faaliyetlerinde bulunmuştur. Bundan dolayı Hıristiyanlık tarihindeki ilk misyoner olma unvanını kazanmıştır.¹⁶⁰ Barnaba, Havariler tarafından kabul görmeyen Pavlus'un, Havarilerin arasına alınmasını sağlamış,¹⁶¹ M.S. 46 yılında Pavlus'u Antakya'ya davet etmiş¹⁶² ve ilerleyen zamanda bu görevi onunla

¹⁵⁴ Bugünkü Mağusa'nın yakınlarında bulunan Salamis'te yaşadığı tahmin edilmektedir. Bkz: Aydoğan Vatandaş, **Apokrifal**, Timaş Yayınları, İstanbul 2011, s. 18.

¹⁵⁵ Safiyya M. Linges, **Das Barnabas Evangelium**, Spohr Verlag, India 2004, s. 7.

¹⁵⁶ Muhammed Ataurrahim - Ahmet Thomson, **Bir İslam Peygamberi Hz. İsa**, çev. Gülsüm Mehdiyev, İnsan Yayınları, İstanbul 2009, s. 80.

¹⁵⁷ Barnaba (Yaygın bilinen adıyla Barnabas), Âramice barnebûâh; "peygamber oğlu" anlamına gelmektedir. Bkz: **Dictionnaire de la Bible**, Paris 1912, I, s. 1461; Osman Cilacı, "Barnaba İncili", **DİA**, İstanbul 1992, V, s. 76. Diğer anlamlar olan "teselli oğlu" ve "cesaret verici" Kitab-ı Mukaddes'in tercüme farkından çıkmıştır. Bkz: Elçilerin İşleri, 4/36-37. İsmi; değişik dillerde Bar Nabyâ (Teselli edenin oğlu, tembih edenin oğlu) veya Bar-Nahva (Arapça teselli oğlu) olarak telaffuz edildiği de kaynaklarda mevcuttur. Bkz: Atâu'r-rahim-Thomson, a.g.e, s. 77; Mehmet Reşat Şavlı, "Barnabas İncili'nde Hz. Muhammed'in Haber Verildiği Pasajların İslam İnanç Sistemi Açısından Tahlihi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2007, s. 1.

¹⁵⁸ Grekçe olup, İskenderiyeli Clement tarafından Rahip Barnaba'ya atfedilen isim. Bkz: **A Dictionary of Comparative Religion**, Wiedenfeld & Nicolson, London 1970, s. 130.

¹⁵⁹ Elçilerin İşleri, 11/24

¹⁶⁰ Elçilerin İşleri, 11/22-24.

¹⁶¹ Elçilerin İşleri, 9/26-27

¹⁶² Ali Erbaş, **Hıristiyanlık**, İnsan Yayınları, İstanbul 2004, s. 29.

birlikte yürütmüşlerdir.¹⁶³ Suriye'deki putperestlere yönelik olarak verilen tebliğ görevini de beraber ifa etmişlerdir. Bu amaçla çıktıkları yolculuklar da olmuştur. Bu yolculukların bir kısmında Barnaba'nın yeğeni olan Markos (Yuhanna) da onlarla beraber seyahatlerde bulunmuş ve Perge kentinden sonra onlardan ayrılarak Kudüs'e (Yeruşalim'e) geri dönmüştür.¹⁶⁴ Barnaba ve Pavlus'un tebliğ için gittikleri yerler şöyle sıralanabilir: Kıbrıs, Pamfilya Pergesi, Pisidya Antakya, Yalvaç, Konya, Likaonya'nın Listra¹⁶⁵(Hatun Saray) ve Derbe'si ile Antalya.

Bu tebliğ gezilerinin ardından Antakya'ya geri dönerek yeni Hıristiyan olanların, Musa Şeriatı üzerine sünnet olmaları gerektiğini ileri sürenlerle (Yahudiye'den gelen bir grup)¹⁶⁶ mücadele etmişlerdir.¹⁶⁷ Barnaba ve Pavlus, Antakya Hıristiyan Cemaati tarafından, bu meseleyi çözmeleri için Kudüs'e gönderilmişlerdir.¹⁶⁸ Elçiler ve İhtiyar topluluğu tarafından tertip edilen toplantıda; Petrus, Barnaba ve Pavlus'un ikna edici konuşmaları sonunda, *"Öteki uluslardan Tanrı'ya dönenlere güçlük çıkarmamak"* yönünde karar alınmıştır.¹⁶⁹ Böylece sünnet uygulaması kaldırılmış bunun yerine, putlara sunulan kurbanların etlerinden, kandan, boğularak öldürülen hayvanların etinden ve fuhuştan sakınmak gibi kurallara uymak yeterli görülmüştür.

Antakya'ya dönen Barnaba ile Pavlus, toplantı kararının yazılı olduğu mektubu bildirmeleri için Yahuda (Barsabba) ve Silas'ı beraberlerinde getirmişlerdir:

"Kardeşleriniz olan biz elçilerle ihtiyarlardan, öteki uluslardan olup Antakya, Suriye ve Kilikya'da bulunan siz kardeşlere selam!"

Bizden bazı kişilerin yanınıza geldiğini, sözleriyle sizi tedirgin edip aklınızı karıştırdığını duyduk. Oysa onları biz göndermedik. Bu nedenle aramızdan seçtiğimiz bazı kişileri, sevgili kardeşlerimiz Barnaba ve Pavlus'la birlikte size göndermeye oybirliğiyle karar verdik. Bu ikisi, Rabbimiz İsa Mesih'in adı uğruna canlarını gözden çıkarmış kişilerdir. Kararımız uyarınca size Yahuda ile Silas'ı gönderiyoruz. Onlar aynı şeyleri sözlü olarak da

¹⁶³ Elçilerin İşleri, 11/25-26.

¹⁶⁴ Elçilerin İşleri, 13/25; 13/4-5, 13.

¹⁶⁵ Likonyalılar, *"Tanrılar insan kılıfına girip yanımıza inmiş!"* diyerek, Barnaba'ya Zeus ve Pavlus'a Hermes adını takmışlardır. Bkz: Elçilerin İşleri, 14/11-12.

¹⁶⁶ Elçilerin İşleri,15/1-2.

¹⁶⁷ Michel, a.g.e, s. 97.

¹⁶⁸ Tahminen MS. 45 yılındaki bir gidişlerinde Antakya halkından Kudüs'e yardım da götürmüşlerdir. Bkz: Günel, a.g.e, s. 417. Aynı zamanda olup olmadığı bilinmeyen bir bilgi daha mevcuttur: Barnaba, sahip olduğu tarlasını satıp elçilerin buyruğuna vermiştir. Bkz: Elçilerin İşleri, 4/36-37.

¹⁶⁹ Elçilerin İşleri, 15/19. "Havariler Konsili" diye de adlandırılan bu toplantı MS. 49'da yapılmış olup tarihteki ilk Konsil'dir. Bkz: Küçük – Tümer– Küçük, a.g.e, s. 348.

aktaracaklar. Kutsal Ruh ve bizler, gerekli olan şu kuralların dışında size herhangi bir şeyi yüklememeyi uygun gördük: Putlara sunulan kurbanların etinden, kandan, boğularak öldürülen hayvanların etinden ve fuhuştan sakınmalısınız. Bunlardan kaçınırsanız, iyi edersiniz. Esen kalın.”¹⁷⁰

Elçiler ve İhtiyar topluluğu tarafından gönderilen Yuhanna ve Silas sorunun çözümünden sonra Kudüs’e dönmüş, Barnaba ve Pavlus da “Rabb’in Sözü”nü tebliğe devam etmişlerdir.¹⁷¹ Bir zaman sonra seyahatte buldukları yerleri tekrar ziyaret etmeyi planlamışlar fakat bu seyahate Barnaba’nın, yeğeni Markos’u da yanlarına alma isteğinden dolayı, Pavlus ile araları açılmıştır.

Barnaba ile Pavlus’un ayrılış sebebi Kitab-ı Mukaddes’in Elçilerin İşleri bölümünde böyle anlatılırken, Galatyalılara Mektup’ta konu farklı bir şekilde verilmiştir:

*“Öbür Yahudiler de onun gibi ikiyüzlülük ettiler. Sonunda Barnaba bile onların ikiyüzlülüğüne kapıldı...”*¹⁷²

Aynı konu Barnaba İncil’inde de aşağıdaki şekilde verilmiştir:

*“...Şeytan tarafından aldatılan pek çokları, dindarlık maskesi altında en dinsiz akideyi vaaz ederek, İsa’ya Allah’ın oğlu demek, Allah’ın sonsuza değin emrettiği sünnet olmayı reddetmekte ve her türlü kirli etin yenmesine izin vermekte olduğundan, -bunlar arasında bulunan, kendinden üzüntü duymadan söz edemediğim Pavlus da aldatılmıştır- kurtulasınız, şeytan tarafından aldatılmayasınız ve Allah’ın hükmü önünde hüsrana uğramayasınız diye İsa ile yaptığım konuşma ve görüşmelerde gördüğüm ve duyduğum gerçeği yazıyorum.”*¹⁷³

Barnaba’nın Pavlus’tan ayrılıp Kıbrıs’a¹⁷⁴ gittikten sonraki hayatı hakkında Kitab-ı Mukaddes’te başka bilgi bulunmamaktadır. Ölümü ve daha sonrası ile ilgili farklı kaynaklarda şu bilgiler yer almaktadır:

M.S. 63 yılında önce hapsedilen sonra da yakılarak öldürülen¹⁷⁵ Barnaba’nın cesedi, rivayete göre arkadaşları tarafından gizlice Salamis’in batısında bulunan ve bir harnup ağacının altında yer alan antik mezara gömülmüştür. Kıbrıs’ta Hıristiyanlara karşı

¹⁷⁰ Elçilerin İşleri, 15/24-29.

¹⁷¹ Elçilerin İşleri, 15/30.

¹⁷² Galatyalılar’a Mektup, 2/13

¹⁷³ Hasan İlhan, **Barnabas İncili**, Tutku Yayınevi, Ankara 2011, s. 38.

¹⁷⁴ Elçilerin İşleri; 15/38-40.

¹⁷⁵ Osman Cilacı, “Barnaba İncili Üzerine Bir Türkçe Yazma”, **Diyanet İlmi Dergi**, Ankara 1983-4, c. 19, s. 25.

sürdürülen baskı ve eziyetlerden dolayı zaman içinde mezarın yeri unutulmuştur. MS. 478 yılında Barnaba'nın Kıbrıs Piskoposu Anthemios'un rüyasına girmesiyle, mezarın yeri tekrar bulunmuştur. Mezarda ceset ile birlikte Matta (Matthias) İncili¹⁷⁶ de vardır. Bulunan ceset kalıntıları ile Matta (Matthias) İncili Anthemios tarafından İstanbul'daki Aziz Stephen Kilisesi'nde, Bizans İmparatoru Zenon'a (M.S. 474-491) hediye edilmiştir. Bu hediyeler üzerine Zenon, Kıbrıs Kilisesi'ni bağlı bulunduğu Antakya Patrikliğinden ayırarak bu Kiliseye bağımsızlığını vermiş ve bazı imtiyazlar sağlamıştır. Bu imtiyazlar arasında, Kıbrıs Başpiskoposunun Bizans İmparatoru gibi kırmızı mürekkeple imza atması, Kilise festivallerinde mor renkli İmparatorluk pelerini giymesi ve üzerinde küre ile haç bulunan altın ve gümüşten yapılmış İmparatorluk asası taşınması yer almıştır. O zamandan sonra, Barnaba'nın ceset kalıntıları sayesinde elde edilen bu bağımsızlık ve imtiyazlardan dolayı, Kilisedeki piskoposların ahşap sandalyelerinin gerisine Barnaba ikonunun konulması gelenek haline almıştır.

Ayrıca Zenon, Kıbrıs Rum Ortodoks Kilisesi'ne Barnaba'nın cesedinin bulunduğu yere bir Manastır yapılması için mali yardımda bulunmuştur. Oraya Anthemios tarafından bir Kilise ve Manastır yaptırılmıştır. Bu Kilise'nin güneydoğu yan apsisindeki sunağa ceset kalıntıları yerleştirilmiştir. Barnaba'nın cesedi daha sonra yine Anthemios tarafından yaptırılan başka bir Kilise'nin sunağına yerleştirilmiş ve vefatından sonra kendi cesedi de yaptırdığı bu son Kilise'ye gömülmüştür. Fakat bu Kilise de M.S. VII. yüzyılda başlayan Arap akınları sırasında yakılmıştır. Bu Kilise'den günümüze sadece Kilise'nin doğusundaki üç apsisine ait temelin izleri, taş döşemeli bir yola ait kalıntılar ve birkaç mermer sütun gelebilmiştir.

Manastır ile Kilise bugünkü şeklini 1756 yılında Başpiskopos Philotheos döneminde almıştır. Eski Kilise'nin üzerine şimdi mevcut olan Kilise yapılmıştır. 1953'te de Barnaba'nın mezarı yenilenmiştir. 1930 yılında George Soteriou adlı bir arkeolog tarafından yapılan bir arkeolojik kazı sonucunda, güneydoğu apsisinin merkezindeki mezarın Barnaba'ya, bu apsisin güney duvarındaki mezarın ise Anthemios'a ait olduğu doğrulanmıştır.¹⁷⁷

Hıristiyanlık Tarihi'ndeki önemi bakımından Barnaba'nın Hz. İsa'ya yakınlığına gelince: Hz. İsa tebliğe başladığı zamandan itibaren onun yanında yer almıştır. Bu özelliği,

¹⁷⁶ Katolik Kilisesi'nin iddiasına göre mezarda Barnaba'nın ceset kalıntılarıyla beraber bulunan İncil, Matta (Matthias) İncili'dir. Fakat Junii Bollandus'un *Acta Sanctorum* unda bulunan İncil'in Barnaba İncili olduğu ve Vatikan Kütüphanesinde olduğu iddiası yer almaktadır. Bkz: Ataurrahim – Thomson, a.g.e, s. 163.

¹⁷⁷ Vatandaş, a.g.e, s. 19-23.

Hız. İsa'ya duyduğu büyük sevgi ve sadâkati, malını satıp parasını Hz. İsa ve çevresi yolunda harcaması, Hz. İsa'nın öğretilerinin takipçisi ve taşıyıcısı olması, kendisine duyulan sevgi ve değer ile "Barnaba" adının verilmesi şeklinde görölmektedir.

Barnaba'nın Havarilerden olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Pavlus¹⁷⁸ ve İskenderiyeli Clement¹⁷⁹, onu havarilerden saymaktadırlar. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda da Barnaba'nın Hz. İsa tarafından seçilen yetmiş iki şakirt arasında yer aldığı görölmektedir:

*"...Barnaba ilk on iki Havari arasında yer almamışsa bile, kesinlikle yetmiş iki şakirtten birisi olmuştur. Diğer taraftan, Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem, ölüm yatağında iken on iki Havariyi yanına çağırılmış; rivayete göre, Barnaba da çağırılan bu on iki havarinin arasında yer almıştır..."*¹⁸⁰

Yine Oxford, Bodleian Library'de bulunan ve Codex Barocci 39 olarak bilinen İtalyan menşeli metinde de Barnaba'nın havarilerden biri olduğu belirtilmektedir.¹⁸¹

Barnaba da İncili'nde, Hz. İsa'nın havarilerini belirlerken kendisinin de aralarında olup seçildiğini şöyle ifade etmiştir:

"...İsa, Allah'ın kanunu üzerinde yürümek için kendilerine dönen insanların çokluğunu görünce dağa çıktı ve bütün gece orada kalıp dua ve ibadette bulundu; gün başlayınca dağdan inip, Havariler diye adlandırdığı, aralarında çarmlıha gerilip öldürölen Yahuda'nın da bulunduğu on iki kişi seçti.

*Adları şudur: Balıkçı iki kardeş Andreas ve Simun (Petrus); vergi mültezimi Matta ve bu kitabı yazan Barnaba, Zebedi (Zebedee)'nin oğulları Yuhanna ve Yakup, Tomas (Taddeus) ve Yahuda, Bartolomeus ve Filipus, Yakup ve hain Yahuda İskariyot. Bunlara her zaman ilahi sırları açıklardı; fakat zekâtları toplayıp dağıtmakla görevlendirdiği Yahuda İskariyot her şeyin onda birini çalardı."*¹⁸²

Ayrıca Yahudi-Hiristiyan geleneği de Barnaba'nın havari olduğunu ve Pavlus'un görüşlerine karşı çıktığını kabul etmiştir.¹⁸³

¹⁷⁸ Korintoslular'a I. Mektup, 9/5-6

¹⁷⁹ Osman Cilacı, "Barnaba İncili", **DİA**, V, s. 76.

¹⁸⁰ Ataurrahim- Thomson, a.g.e, s. 78.

¹⁸¹ Christine Schirrmacher, **Mit den Waffen des Gegners: Christlich-Muslimische Kontroversen im 19. und 20. Jahrhundert**, Klaus Schwarz Verlag, Berlin 1992, s. 245.

¹⁸² Barnaba İncili; 14.

¹⁸³ Cilacı, "Barnaba İncili", **DİA**, V, 77.

Dolayısıyla Hz. İsa'nın çevresinde bulunan, havarilerden veya yetmiş iki şakirtten biri olan Barnaba'nın bir "İncil" yazmış olması hiç de uzak bir ihtimal değildir. Hatta yazılan ilk İncillerden biri olduğu bile söylenebilir.

Barnaba'ya ait olduğu bilinen İncil'den başka, Barnaba Mektubu ve Barnaba Belgeleri de vardır.

II. BARNABA'YA AİT OLARAK BİLİNEREN YAZMALAR

İncil ve mektubundan oluşan yazıları, Nikeforus'un kutsal metinler sıralamasında (Stichometry) şu şekilde sunulmaktadır:

Sıra No 3: Barnaba'nın Mektubu... 1300 satır.¹⁸⁴

Altmış Kitap Kataloğu'nda sıralama ise şu şekildedir:

Sıra No 18: Barnaba'nın Mektubu

Sıra No 24: Barnaba'ya göre İncil

Bu sıralamalar Barnaba Mektubu ve İncili'nin varlığının delilleridir. Ayrıca Barnaba Mektubu'nun Yunanca bir versiyonunun Codex Sinaiticus'da zikredildiği Erken Dönem Kilise Babalarından olan Origen (M.S. 185-254) ve Eusebius'un (M.S. 265-340) yazılarında da belirtilmiştir.¹⁸⁵ Ayrıca Tertullien, "İbraniler'e Mektub"un Barnaba'ya ait olduğunu nakletmiş ve Grégoire de Nazianze da Barnaba'nın bir yazısından bahsetmiştir.¹⁸⁶ Barnaba Belgeleri hakkında ise fazla bilgi bulunmamaktadır.

Yukarıda zikredilen yazmalara, Barnaba Belgeleri, Mektubu ve son olarak İncili şeklindeki sıra ile değinilecektir:

¹⁸⁴ Christine Schirrmacher, Mit den Waffen des Gegners: Christliche-Muslimische Kontroversen im 19. und 20. Jahrhundert adlı eserinde satır sayısını 1360 olarak vermiştir. Bkz: Schirrmacher, a.g.e, s. 244.

¹⁸⁵ Ataurrahim- Thomson, a.g.e, s. 161.

¹⁸⁶ Cilaci, "Barnaba İncili", **DİA**, V, 77.

A. Barnaba Belgeleri

Barnaba'nın Kıbrıs'a döndükten sonra kaleme aldığı ve içerik olarak Pavlus'tan ayrıldığı zamana kadarki hayatını anlattığı yazılarıdır.¹⁸⁷ V. yüzyılda Juhannes Markus tarafından da yazıldığı düşünülen¹⁸⁸ ve Kıbrıs geleneğini yansıtan bu iki yazma "Barnaba'nın İşleri" ve "Havari Barnaba'nın Methiyesi"dir.¹⁸⁹

B. Barnaba Mektubu

Erken Hıristiyanlık Dönemi'ne ait olan Barnaba Mektubu hem Codex Vaticanus (Vatikan Yazması) hem de Codex Sinaiticus'ta (Sina Yazması) yer almıştır. Temelde, Yahudi-Hıristiyan ilişkilerini konu alan mektup, 21 bölüm, 1360 satırdan oluşmaktadır. Yazılış tarihi de M.S. 130 veya 132 yılları olarak tahmin edilmiştir.¹⁹⁰ Barnaba, bu mektup ile eskilerin vefa göstermeyip hataya düştüğü antlaşma konusunda, yeni nesli uyararak itaat etmeye çağırmıştır.¹⁹¹

Mektubun yapısı, iki parçadan oluşmaktadır. 1-17. bölümler, iki baskın motif içermektedir. Bunlar:

- 1- İsrail sürekli olarak, dini kurallarını yanlış anlamıştır.¹⁹²
- 2- Kutsal Kitap Hz. İsa'nın, İsrail'in elinde acı çekerek öleceğini

öngörmüştür.

Yine bu bölümde iki yol motifinden örnekler¹⁹³ ve ahlaki umursamazlığa karşı aleni uyarılar yer almıştır. Özellikle 1-4. bölümlerin içerdiği şu konular dikkat çekmektedir: Tanrı'nın isteklerini aramak için teşvik etmek, akıl, içgörü, anlayış ve bilgi için dua etmek,

¹⁸⁷ Osman Cilacı, "Barnaba İncili Üzerine Bir Türkçe Yazma" adlı makalesinde bu yazmayı "Barnaba'nın İşlemleri" olarak tanıtarak, içeriğini şöyle verir: "*Barnaba'nın İşlemleri'nde genel olarak Barnaba'nın seyahatleri ve Kıbrıs'ta Hıristiyanlık uğruna öldürülüşü anlatılmaktadır.*"

¹⁸⁸ Schirrmacher, a.g.e, s. 245.

¹⁸⁹ Ömer Faruk Harman, "Metin, Muhteva ve Kaynak Açısından Barnabas İncili", (Yayınlanmamış Çalışması), İstanbul 1994, s. 34.

¹⁹⁰ Schirrmacher, a.g.e, s. 244.

¹⁹¹ James N. Rhodes, **The Epistle of Barnabas and the Deuteronomic Tradition**, Mohr Siebeck, Tübingen 2004, s. 180.

¹⁹² Barnaba dini kuralları yorumlamıştır: Gerçek kurban, kırık bir kalptir (2/5-10). Gerçek oruç, sosyal adalet meselesidir (3/1-5). Sünnet, kulağın işittiği ve kalbin itaat ettiği bir meseledir (9/2-5). Besinlerle ilgili kurallar, eşlik eden kişinin tuttuğu ahlaki rivayetlerdir (10/1-11). Tanrının tapınağı inanandır ya da inanan bir topluluktur ve bir anıt değildir (4/11; 6/15; 16/6-10). Bkz: Rhodes, a.g.e, s. 89.

¹⁹³ Söz konusu cümleler Barnaba Mektubu'nun şu bölümlerinde yer almaktadır: 4/10; 5/4; 10/10; 11/6-7; 12/4.

Hız. İsa'nın yeniden gelişiyile ilgili göndermeler, yargılama günü ve başarısızlıklarla ilgili uyarılar. Dolayısıyla Barnaba yazmış olduğu mektubunda, Yahudileri kendi kurallarını anlamakta başarısız oldukları için eleştirmiş ve buna göre davranmalarını istemiştir.

18-21. bölümler ise iki yoldan ve yaklaşan yargılama günü hakkında uyarıyla biten öğretiler sunmuştur.¹⁹⁴

Genel bakış ile Barnaba Mektubunun tamamını kapsayan kaygı, doğru ahlaki tavır olarak kendini göstermiştir. Ayrıca 21. bölüm (21/1) eskatolojik anlatımıyla sadece iki yol konusunun değil, bütün mektubun özü niteliğindedir:

*"Burada yazılan Tanrı'nın emirlerini öğrendikten sonra uygulamak iyidir. Bunları yapan kişiler Tanrı'nın cennetiyle ödüllendirilecek, diğer yolu seçenler yaptıklarıyla birlikte yok olacaklar. İşte bu yüzden yeniden doğuş ve cezalandırma var..."*¹⁹⁵

Barnaba Mektubu hakkında yabancı literatürde birçok yazı kaleme alınmış ve dolayısıyla birçok yorum yapılmıştır. Bunlardan birkaçını örnek vermek konunun anlaşılması açısından yerinde olacaktır:

Albrecht Oepke¹⁹⁶ "Ahit"i Barnaba Mektubu'nun genel fikri olarak görmüş ve Barnaba'nın Hıristiyanları Tanrı'nın "Yeni İnsanları" şeklinde gördüğünü ifade etmiştir. 2-17. bölümlerin Yahudilerin Tanrı'nın isteğini ve Hız. Musa'nın emirlerini başından beri yanlış anladığını (bu yüzden de ahit üzerindeki haklarını kaybettiklerini) iddia etmiştir. 18-21. bölümlerde ise Barnaba, insanların zorunluluklarını hatırlatarak Tesniye Kitabına vurgu yapmıştır.¹⁹⁷

Klaus Baltzer¹⁹⁸, 2-17. bölümleri dogmatik-tartışmacı olarak tanımlamıştır. 18-20. bölümlerinde yer alan iki yolun öğretisini "gerçeğin açıklaması" (Statement of substance) ve "bireysel hükümler" (Individual stipulations) ile eşleştirmiştir. Ayrıca Tanrı'ya bağlılık kavramına vurgu yapan 19/2'ye dikkat çekmiştir:

"Seni yaratanı sevmelisin; seni yaratandan korkmalısın; seni ölümden kurtarmanı yüceltmelisin. Kalben samimi ve ruhen zengin olmalısın. Ölümün yolundan gidenlerle ilişki

¹⁹⁴ Rhodes, a.g.e, s. 89.

¹⁹⁵ Hans Windisch, **Der Barnabasbrief**, Verlag von J. C. B. Mohr, Tübingen 1920, s. 406.

¹⁹⁶ Albrecht Oepke (Ubbo Paulus Anton) (1881-1955): Protestan bir İlahiyatçı olup, 1907-1914 yılları arasında papaz olarak görev yapmıştır. 1919 yılından itibaren de Leipzig Üniversitesinde Doçent olarak çalışmıştır.

¹⁹⁷ Rhodes, a.g.e, s. 90.

¹⁹⁸ Klaus Baltzer: Münih Üniversitesi, Almanya Protestan Fakültesi emekli profesörüdür.

*kurmamalısın; Tanrı'yı hoşnut etmeyen her şeyden nefret etmelisin; riyakârlıktan nefret etmelisin; Tanrı'nın emirlerini terk etmemelisin.*¹⁹⁹

Reidar Hvalvik²⁰⁰, Barnaba Mektubunu, gerçek bir mektup olarak ele alarak Barnaba'yı "Hıristiyanlara yazan bir Hıristiyan" olarak tanımlamıştır. Hvalvik, Barnaba Mektubunun etkisini belirlemek için, en çok kullanılan kelimeleri, üç anlamsal gruba ayırmıştır. Dikkat çektiği bu gruplar şunlardır:

1. Bilgi, öğrenmek ve anlamak.
2. Yahudiler ve Yahudilik.²⁰¹
3. İki yol.

Barnaba'nın "biz" ve "o insanlar" arasındaki gidip gelişi, 2/9 ile 3/6 gibi cümlelere özel bir vurgu yaptığı göz önünde bulundurulduğunda Hvalvik, Barnaba'nın Yahudiliği gerçek bir tehdit olarak gördüğünü iddia etmiştir. Ona göre mektupta ele alınan konulara bakılırsa, bir çeşit Yahudi gözetimi kanununun söz konusu olduğu muhtemeldir.

Hvalvik, Barnaba Mektubunun daha çok, okuyucularını belli bir yaşam tarzına yönelten ve diğer alternatiflerden uzaklaştıran "ikna edici" bir mektup olarak tanımlanabileceğini öne sürmüştür. Barnaba'nın odaklandığı iki yolun da "Yahudilik ve Hıristiyanlık" olduğunu ve onun amacının, okuyucuları Hıristiyanlığın Yahudilikten üstün olduğuna inandırmak olduğunu savunmuştur.

Barnaba'nın Mektubunda Hvalvik'in hipoteziyle uyumlu birçok ifade vardır. Bunlardan birkaçı şöyledir:

"Anlamalıyız (anlayış yoksunu olmadığımız için), Tanrımızın merhametli maksadını; bizimle konuşuyor çünkü yoldan çıkan onlar gibi olmayıp, Ona nasıl yaklaşacağımızı bulmamızı istiyor." (Barnaba Mektubu, 2/9)

"Bu yüzden kardeşlerim, sabırlı olan O, Oğlu için yarattığı insanların bu saflığa nasıl inanacağını öngördüğünde, bize her şeyi onların kanunlarına inanmayalım diye önceden sundu. Şimdi tetikte olun, ahidin hem onların hem de bizim olduğunu söyleyen, günahlarını biriktiren bazı insanlar gibi olmayın." (Barnaba Mektubu, 4/6)

¹⁹⁹ Rhodes, a.g.e, s. 91.

²⁰⁰ Reidar Hvalvik (1951): Oslo'da bulunan Norveç Lutheran İlahiyat Fakültesi'nde Yeni Ahit Çalışmaları Profesörüdür.

²⁰¹ James N. Rhodes, Hvalvik'in kullandığı "Yahudiler" ve "Yahudilik" (Yahudileştirme kelimesi de dâhil) kelimelerini eleştirir. Çünkü bu kelimeler Barnaba Mektubunda geçmemektedir. Barnaba bunun yerine "İsrail" ve "o insanlar" kelimelerini kullanmıştır. Bkz: Rhodes, a.g.e, s. 195.

"Bütün gün benim doğru yoluma karşı çıkan, itaatsiz insanlara uzattım ellerimi."
(Barnaba Mektubu, 12/4)

"Şimdi bu insanlar mı varis yoksa eski insanlar mı görelim. Ahit bizim için mi onlar için mi?"(Barnaba Mektubu, 13/1)

Hvalvik, Barnaba Mektubu hakkındaki fikrini *"İki Halk ile İki Yol arasındaki zıtlık aslında tüm mektubun ana fikri ve Yahudilik ile Hıristiyanlık arasında doğru seçimi yapmak için teşvik niteliğindedir. Barnaba'nın amacı bu."* diye belirtmiştir.²⁰²

Franz de Liagre Böhl²⁰³, Barnaba'nın Hz. İsa'ya atfedilen "Davut'un Oğlu" unvanına karşı olan nefretini "Tanrı'nın Oğlu"nun Yahudi olarak doğduğu fikrine karşı bir reddedişe bağlamıştır.²⁰⁴ Çünkü Barnaba'ya göre Yahudi Mesihliği yetersizdir. J. Alvarez de aynı çıkarımda bulunarak Barnaba'nın yazmış olduğu mektubunda "Yahudi" ve "Yahudilik" kelimelerini kullanmayışını söz konusu bu Yahudi nefretine bağlamıştır.²⁰⁵

Carl Andry'e göre, Barnaba Mektubunun -son dört bölümü hariç- içeriği, doğaya, mantığa ve iyi bir hükme karşı, alegorik²⁰⁶ abartılarla, kutsal kitaba karşı yanlış değerlendirmelerle ve hatalarla doludur. Andry, Barnaba Mektubunun amacını şöyle açıklamıştır:

"...Utanç verici bir üründür. Mektup, yazarın fazlaca taraflı alegorik yorumları bulunan ve intikam niteliğinde hatalarla dolu olan bir derleme şeklindedir. Yazarın mantıkdışı tavırları ve etkilendiği Kilise ya da Kiliselerin çöküşünü içeren bireysel bir yazıdır.

Barnaba'nın tüm Yahudi sistemini kötülemesi ve aynı zamanda Hıristiyanlar için tinselleştirilmiş bir Yahudi sistemi istemesi, yeni ortaya çıkan Hıristiyanlığa dönüştürme inancı ve eski bir bağlılığa karşı ani değişikliği ortaya koyuyor. Kendi halkı arasındaki eski

²⁰² Rhodes, a.g.e, s. 192-194.

²⁰³ Tam adı Franz Marius Theodor de Liagre Böhl (1882-1976) olup Hollanda Kraliyet Bilimler Akademisi Eski Üyesidir.

²⁰⁴ Rhodes, a.g.e, s. 203.

²⁰⁵ Rhodes, a.g.e, s. 204.

²⁰⁶ **Alegori** (Yerine):Bir görüntü, bir yaşantı veya bir davranışın daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde canlandırıp dile getirme sanatıdır. Soyut bir düşünceyi heykel ya da resim ile göstermek, örneğin adalet düşüncesinin gözü bağlı ve elinde terazi bulunan bir kadınla (Themis) anlatılması gibi. Bkz: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Alegori> (Erişim: 01.06.2012)

mevkiinin farkında olarak, şimdiki konumunu ele veren doğrulamasında en çok kendini öne sürüyor."

Ayrıca Andry, Barnaba'nın bu psikolojik tutumu ile 7-8. bölümlerde yer alan Yahudi törenlerini kasıtlı olarak saptırdığını iddia etmiştir.

Eserinden yararlanarak çeşitli şahısların düşüncelerine yer verdiğimiz James N. Rhodes, kitabının sonunda Barnaba Mektubunun içeriği ile ilgili görüşünü şöyle ifade etmiştir:

"Barnaba'nın "Teolojik Yahudi Karşıtlığı"nın anlaşıldığı gibi olduğunu düşünmüyorum. Şüphesiz Barnaba'nın gördüğü gibi, İsrail'in Tanrı'nın emirlerini yerine getirmedeki başarısızlığı eksikti ve şimdi tamamlandı. Ama Barnaba zafer çığlıkları atmak için yazmadı; oğullarını ve kızlarını benzer bir kaderden kurtarmak için yazdı. Bu açıdan, o, Tesniye geleneğine dâhil olmaya devam ediyor."

Barnaba Mektubu başlığı açılarak yazılan konuyu, metnin genelini ihtiva eden 21. bölüm ile bitirmek yerinde olacaktır:

"İsa'nın burada yazılan haklı yargılamalarının hepsini öğrendikten sonra, onları kabul etmek doğrudur. Bunları yapanlar Tanrı'nın cennetiyle onurlandırılacak, karşı tarafı seçenler yaptıklarıyla birlikte yok olacak. Bu yüzden yeniden diriliş ve bu yüzden her şeyin karşılığı var. Yüksek mevkilere, eğer kabul ederlerse bir önerim var: Aranızda iyilik yapacağınız kişiler var, başarısız olmayın. Her şeyin şeytanla birlikte yok olacağı gün yakındır. "İsa ve onun ödülü yakındır". Yine ve yine sizi öğütüyorum: Birbirinize karşı iyi kurallar koyun; sadık rehberler olmaya devam edin; aranızdaki tüm riyakârlardan kurtulun. Ve tüm dünyaya hâkim Tanrı size, akıl, anlayış, öngörü, sabır ve onun haklı yargılamasını anlama yetisi versin. İsa'nın sizden istediği şeyleri arayarak Tanrı tarafından yönlendirilin ve bunları yapın, yargılama gününde farkınıza varılsın diye. Eğer iyiliğe dair bir şey hazırlayacaksanız, bunları yaparken beni hatırlayın, benim arzum ve dikkatim sizleri iyi yola yönlendirsin diye, bunu sizden rica ediyorum. "İyilik" içinizde olduğu sürece, bunların hiçbirini yapmakta başarısız olmayın, peşinden koşun ve her emri yerine getirin. Sizleri yüreklendirmek için elimden geleni yaptım. Elveda, sevgi ve barışın çocukları. İsa'nın ruhu ve fazileti sizinle olsun."²⁰⁷

²⁰⁷ Windisch, a.g.e, s. 406.

C. Barnaba İncili

Barnaba İncili, Hz. İsa'nın yaklaşık üç yıl süren risâleti sırasında onun yanında bulunan ve kendi ifadesiyle Havarilerden olan Kıbrıslı Yusuf (Barnaba) tarafından yazıldığı söylenen İncil'in adıdır.

1. Barnaba İncili'nin Tarihçesi

Aslı Aramice olan ve İraneus'un (M.S. 130-200) yazılarında, ilk iki asırda yaygın olarak elden ele dolaştığı iddia edilen Barnaba İncili'nin İskenderiye kiliseleri tarafından kabulü M.S. 325'e kadar devam etmiştir. M.S. 325'te dönemin Roma İmparatoru olan Constantinus, Yahudi-Hıristiyanları ile Pavlusçu-Hıristiyanlar arasındaki "İncil" kargaşasını çözmek için tarafsız bir görünüm altında İznik Konsülünü toplamıştır. Sonuç bildirisinde Teslis akidesini ve Pavlus Hıristiyanlığını resmi doktrin olarak ilân etmiştir. Kilisenin resmî İncilleri olarak da Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncillerini seçmiştir. Böylece Yahudi-Hıristiyanların değer verdiği ve Barnaba İncilinin de içinde bulunduğu diğer bütün İnciller apokrif sayılarak, "Apokrifler Listesi"nde yer almışlardır. Bundan sonraki yıllarda -çıkan İbranice yazılmış bütün İncillerin imha edilmesi ve bu kurala uymayanların idam edileceği fermanı gereğince- erken dönemde yazılan İncillerin çoğu kaybolmuş ve teslis akidesini kabul etmeyen Yahudi-Hıristiyanlar öldürülmüştür.

M.S. 366'ya gelindiğinde Papa Damasus (M.S. 304-384), Barnaba İncili'nin okunmaması yönünde bir karar çıkartmış ve bu karar Kaesaria Piskoposu Gelasus (öl. 395) tarafından desteklenmiştir. Hâlbuki Gelasus'un kendine ait kütüphanesinde Barnaba İncili'nin bir kopyasının bulunduğu kaynaklarda mevcuttur.

Tarihteki yerini korumaya devam eden Barnaba İncili, 382'de Batı Kiliseleri, 465'te Papa Innocent, 496'da yayınlanan Gelasus Kararnamesinde (Decretum Gelasianum) ve buna dayanarak 514'ten 523'e kadar görevini sürdüren Papa Hormisdas tarafından yasaklılığı yinelenmiştir. Söz konusu Kararnamelerin hepsi B. de Montfaucon (1655-1741) tarafından hazırlanan Chancelor Segquier (1558-1672) Kütüphanesi'ndeki Yunanca Yazmalar Kataloğunda yer almıştır.

Böylece itiraza mahal vermeyecek şekilde Erken Dönemde kaleme alındığı ispat edilebilen Barnaba İncili'nin ortaya çıkış hikâyesi –İncil'in İspanyolca nüshasının önsözünde- şöyle anlatılmaktadır:

Barnaba İncili'nin İngilizce çevirisinin yapıldığı İtalyanca el yazması, Papa Sixtus Quint'ta (1589-1590) bulunuyordu. Sixtus Quint, Barnaba İncili'nden geniş çapta faydalanmış olan İraneus'un yazılarını okuduktan sonra İncil ile yakından ilgilenen Fra Marino ile arkadaş oldu. Bir gün Fra Marino, Sixtus Quint'i ziyarete gitti. Birlikte öğle yemeği yediler. Yemekten sonra Papa uykuya daldı. Keşiş Marino, Papa'nın özel kütüphanesindeki kitapları gözden geçirmeye başladı ve Barnaba İncili'nin İtalyanca el yazmasını buldu. İncil'i elbisesine gizleyerek oradan ayrıldı ve Vatikan'a gitti. Orada, üzerinde yaptığı çalışmalar sonunda İslâm Dinini kabul ederek, onu Hıristiyan dünyasına tanıtmak için çalışmalar yaptı. Bu yazma daha sonra, Amsterdam'da adı gizli tutulduğu için bilinmeyen, büyük bir ün ve otorite sahibi, hayatı boyunca bu esere büyük bir değer verdiği bilinen bir şahsa ulaşıncaya kadar elden ele dolaştı. Onun ölümünden sonra da Prusya Kralı temsilcisi Jean Frédéric Cramer'in eline geçti. 1713'te Cramer bu yazmayı Savoy Dükü Prens Eugène de Savoie'a takdim etti. 1738'de, kütüphanesi ile birlikte bu yazma da Viyana'daki Hofbibliothek'e nakledildi ve günümüzde de 2662 koduyla oradadır.²⁰⁸ Erken Kilise tarihçilerinden olan John Toland, bu yazmayı incelemiş ve ölümünden sonra 1747'de basılmış olan muhtelif çalışmalarında ona atıflarda bulunmuştur. Barnaba İncili hakkında ise: "Bu, tıpkı kutsal bir kitap görünümündedir" demiştir.

Erken Dönem yazılarında kayıt altına alınan Barnaba İncili, mesela Oxford Bodleian Kütüphanesi'ndeki Baroccian Koleksiyonu'nda 206. sırada ve Frank Kralı Kütüphanesi'nin yazmalarını tasnif eden Cotelerius'un 1789'da hazırladığı Kutsal Metinler Fihristinde yer alması gibi, Geç Dönemde de kayıtlarda anılmaya devam etmiştir.

Aynı yüzyıla ait daha başka örnekler de mevcuttur. Nitekim Jean-Albert Fabricius (Ö. 1736), Codex Apocryphus Novi Testamenti adlı eserinin 1703 ve 1719 tarihli baskılarında, Bernard de la Monnoye ise Paris'te 1715 yılında neşrettiği Menagiana'da Barnaba İncili'ne yer vermişlerdir.

Monnoye, Menagiana'da Barnaba İncilinden şöyle bahsetmiştir: "*Baron George Wilhelm von Hohendorf, de la Monnoye'ye Türkler tarafından Aziz Barnaba'ya ait olduğuna inanılan XV. Yüzyılın ortalarına doğru Arapçadan İtalyancaya çevrilmiş ve bir müddet sonra da istinsah edilmiş İncil'i gösterdi. Bu Prens Eugène'e ait tek nüshadır.*"

1718 tarihinde Londra'da John Toland tarafından yazılan ve önemli ölçüde söz konusu İncil'den bahseden "Nazareus, or Jewish, Gentile and Mahometan Christianity"

²⁰⁸ Schirrmacher, a.g.e, s. 247.

adlı eseri yayımlanmıştır. Toland, bu eserinde Barnaba İncilini "Muhammedî İncil" veya "Türk İncili" diye isimlendirmiş ve bu İncil'e Jean Frédéric Cramer sayesinde ulaştığını yazmıştır. Hatta Barnaba İncili'nin zamanımızda mevcut olan İtalyanca nüshasının ilk dört sayfasında Cramer'in, 20 Haziran 1713'te Savoy Dükü Prens Eugène de Savoie'ya yazdığı ithaf yazısı yer almaktadır.²⁰⁹

Barnaba İncili'nin yazısının özellikleri, bu nüshanın XIV. ve XVI. yüzyıllar arasında yazıldığını, Kuzey İtalya özellikle de Toskana ve Venedik bölgelerine ait olduğunu göstermektedir.²¹⁰ Edebi yönü ile de XVI. yüzyılın ikinci yarısını yansıtmaktadır. Bununla birlikte metnin tek bir kalemden çıkmadığı yönünde rivayetler de mevcuttur.

Barnaba İncilini İtalyanca'dan İspanyolca'ya çeviren kişi hakkında bilgi bulunmamakla birlikte²¹¹, 1734'te Georges Sale'nin neşrettiği Kur'an tercümesinde İspanyolca nüshadan bahsedilmektedir. Sale, İspanyolca yazma nüshanın Dr. Holme tarafından kendisine verildiğini, 222 bölüm ve 420 sayfadan oluştuğunu bildirmiştir. Bu nüshanın İspanyolca ve okunaklı olduğunu, kitabın başında Arandalı Mustafa tarafından İtalyancadan çevrildiğini nakletmiştir. Dr. Joseph White da 1874'te İspanyolca nüsha hakkında Dr. Thomas Monkhouse'dan bilgi almış ve kendisinde de İncil'in İspanyolca nüshasına ve bu nüshanın bir bölümünün İngilizce tercümesine sahip olduğunu bildirmiş ve bu metinden bir bölüm nakletmiştir. 1976'da İspanyolca el yazmasının bir bölümü Avustralya'da ortaya çıkmıştır. Bugün Sydney'deki Fisher Kütüphanesinde bulunmaktadır. Ancak metnin 121. ve 200. bölümleri arası eksiktir. Bu el yazmasının kâğıt kalitesine göre, XVIII. yüzyıl Hollanda menşeli olduğu tahmin edilmiştir.²¹²

Barnaba İncil'inin İtalyanca el yazması Canon Lonsdale ve Laura Ragg tarafından İngilizce'ye çevrilmiş ve 1907'de Oxford Üniversitesi matbaasında basılarak yayımlanmıştır. Tamamı aniden ve gizemli bir şekilde piyasadan kaybolan İngilizce çevirinin: Biri British Museum'da diğeri de Washington Kongre Kütüphanesi'nde olmak üzere yalnız iki nüshası kalmıştır.

²⁰⁹ Schirrmacher, a.g.e, s. 266.

²¹⁰ Schirrmacher, a.g.e, s. 260.

²¹¹ İspanyolca nüshanın varlığı ilk defa Adrian Reeland'in bir eserinde atıfta bulunmasıyla bilinmiştir. Bkz: Luigi Crillo, **Evangile de Barnabé**, Paris 1977, s. 51; Mehmet Reşat Şavlı, Barnabas İncili'nde Hz. Muhammed'in Haber Verildiği Pasajların İslam İnanç Sistemi Açısından Tahlili, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2007, s. 8.

²¹² Schirrmacher, a.g.e, s. 261.

Kongre Kütüphanesi'nden kitabın bir mikro-film kopyası ele geçirilmiş ve İngilizce çevirinin yeni bir baskısı Pakistan'da yapılmıştır. Bu baskının bir kopyası da, gözden geçirilmiş yeni bir baskı amacıyla kullanılmıştır.

Barnaba İncili 1908 yılında, Mısır'da, Dr. Halil Seâde tarafından Arapçaya çevrilmiş ve esere bir de mukaddime yazılarak Muhammed Reşid Rıza tarafından neşredilmiştir. Ayrıca Murtaza Kerim Kirmânî tarafından da Farsçaya tercüme edilmiştir.

Buraya kadar verilen bilgilerden de anlaşılacağı gibi Barnaba İncili yazıldığından itibaren, değeri ve kendisi ile ilgili merak edilen konularla hep gündemde kalan bir İncil olma özelliği taşımıştır. Bundan dolayı Barnaba İncilinin otantikliği hep sorgulana gelmiştir. Barnaba'nın Kıbrıslı olması ve seyahatlerini İç Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu illerine yapması ile dikkatler zaman zaman Türkiye üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu bağlamda Türkiye'de olan gelişmeler de dikkate değerdir. Aydoğan Vatandaş'ın Apokrifal adlı kitabının 35. sayfasında "Gerçek Barnaba İncil"i olarak tanıtılan İncil'in bulunuşu şöyle anlatılmaktadır:

"...1981 yılında köylülerin avlanmak için gittikleri Hakkârî'nin Uludere Köyü yakınlarında bulunan bir mağaraya girmeleriyle başlamıştı. Köylüler kaybolan köpeklerinin acıyla havlayan sesini duyuyorlar ama ona bir türlü ulaşamıyorlardı. Köpekleri mağaranın zeminden yaklaşık 150 metre kadar derinliğe düşmüştü. Köylüler ip sarkıtarak zemine ulaşmaya çalışmışlarsa da, bunu başaramamışlardı. Ertesi gün bu kez daha uzun urganlarla geldiler mağaraya. Aşağı indiklerinde karşılaştıkları manzara son derece sinematografikti. Karşılarında 354 odalı bir yeraltı şehri bulunuyordu.

Köylüler, zeminden epey aşağıda, geniş bir oda büyüklüğündeki bu boş mağarada bir taş lahit de bulmuşlardı. Mumyayla birlikte, çok iyi korunmuş vaziyette duran papirüslerin²¹³ üzerinde gayet okunaklı bir şekilde yazılmış Aramice yazılar vardı:

"Ben Kıbrıslı Barnabius... Tespihe lâyük âlemlerin Rabbinden bir bütün olarak, Ruhu'l Kudüs'le Meşaha'ya vahyolunanı tıpkı İsa'dan duyduğum gibi, sadakatle, 48 gök yılları sonunda, dördüncü nüsha olarak aynen yazıyorum."²¹⁴

²¹³ İddiaya göre, bulunan papirüsler 50 kg. ağırlığında ve yapılan Radio-Carbon (C 14) testi sonucuna göre 1900 yıllık olduğu belirtilmiştir. Fakat Ron Pankow, Türkiye'de bulunan el yazmasının en fazla 400 yıllık, Aramice ve Nasturi metinler içinde sınıflandırılabilir bir İncil özelliği taşıdığı görüşündedir. Bkz: Schirmacher, a.g.e, s. 311.

²¹⁴ Diğer üç nüshanın bulunduğu yerler şöyle verilmiştir: 1.Davut (a.s.) sarayında; Golan tepelerinin batısındaki Taberiye Gölü'nün doğu yamacında (Arami dilinde ve İbrani alfabesiyle yazılmış). 2.Kuzey Irak'ta

Aramice bilen Filolog Hamza Hocagil (Bektaş)²¹⁵ ile yapılan bir röportajda, o gün orada bulunan İncil'in, Hz. İsa'nın vahiy kâtibi Barnaba tarafından yazılan iki bin yıllık kayıp otantik Barnaba İncili olduğu ifade edilmiştir.

2. Barnaba İncili'nin Değeri

Bu başlık altında, Hıristiyan ve Müslümanların Barnaba İncil'ine bakışları ve bu konuda ileri sürülen görüşler ele alınacaktır.

a. Hıristiyanlar Açısından Barnaba İncili'nin Değeri

Kilisenin iddiasına göre, Barnaba İncil'i XIV. yüzyılda Hıristiyanlıktan İslam Dinine geçen bir kimse tarafından, bu geçişin haklılığını ispat etmek için yazılmıştır.²¹⁶ Kanonik İncillerle uyuşmayıp apokrif sayıldığı, Yeni Ahit ile temel konularda ayrıldığı ve Hz. Muhammed'e göndermelerde bulunduğu dolaylı Hıristiyanlar tarafından Barnaba İncil'i hakkında eleştirel anlamda birçok yazı kaleme alınmış ve birçok görüş açıklanmıştır. Bunlardan bir kısmı şöyledir:

Bernard de la Monnoye,²¹⁷ elinde Barnaba İncilinin Arapça orijinalinin mevcut olduğunu, 221 bölümden oluştuğunu dile getirmiş ve Menagiana adlı eserinde şu ifadeyi kullanmıştır: "*Türkler tarafından bu İncil dört İncil'den doğru olanı olarak kabul edilir.*" De la Monnoye, bu İncil'de öne çıkan taraf olarak Hz. İsa yerine Yahuda'nın çarmıha gerilmesini işaret etmiş ve yazılma zamanının 1470-1480 yılları arası olduğunu söylemiştir.²¹⁸

Süleymaniye-Zaho tarafında. 3.Suudi Arabistan'da İseviye denilen bir köyde Taif'e yakın Kabarat diye bilinen bir mağarada (Arami dilinde ve Rumi alfabesiyle yazılmış).

²¹⁵1986'da Hakkâri yakınlarında bu İncil'in eski bir Süryanice nüshası bulunduğu iddia edilmiştir. Bkz: Hamza Bektaş, **İlim ve Sanat Dergisi**, Mart-Nisan 1986 ve: "Original Bible of Barnabas Found in Turkey", The Minaret 12, Nisan, 1985. <http://www.estopluluk.org/barnaba-incili.html> (Erişim: 19.08.2012) Ancak hemen sonrasında, el yazmasının aslında kanonik Kutsal Kitap'ın Süryanice bir nüshası olduğu tespit edildi. Bkz: Ron Pankow, "The Barnabas Bible?", Arabia 1985.

<http://www.estopluluk.org/barnaba-incili.html> (Erişim: 19.08.2012)

²¹⁶Xavier, a.g.e, s. 153. Schirrmacher, İtalyanca el yazmasını İspanyolca el yazmasına dayandırmış ve İspanyolca el yazmasının yazarı olarak da Mustafa de Aranda'nın Fra Marino olduğu görüşünü savunmuştur. Çünkü Aranda şehri Kuzey İspanya'da bulunduğu ve İspanya ile Morisco (Morisco: Ortaçağ'da İspanya yarımadası tekrar Hıristiyanlar tarafından fethedildiğinde Hıristiyanlığa döndürülen Müslümanlara İspanyolların taktığı ad) Müslümanları özellikle 1575-1610 yılları arasında Engizisyon Mahkemesinin hedefi halinde olduğundan Barnaba İncili Engizisyon hâkimlerinden intikam almak amacıyla yazılmıştır. Bkz: Schirrmacher, a.g.e, s. 262.

²¹⁷Bernard de la Monnoye (1641-1728): Badenli bilgin ve Académie Française üyesi.

²¹⁸Schirrmacher, a.g.e, s. 264-265.

John Toland,²¹⁹ yazarın Müslüman, kâğıdın ve ciltlemenin Türk ürünü olduğu düşüncesinden yola çıkarak Barnaba İncilini "Müslümanların İncili" olarak görmüştür. İncili, bir Müslüman tarafından dönüştürülmüş rivayete dayanan Erken Hıristiyanlık dönemine ait bir yazı olarak görmüş, böylece de İslam ile Erken Hıristiyanlık arasında bir bağ kurduğunu düşünmüştür. Yani ona göre Barnaba İncili, Müslümanlar tarafından orijinalinden değiştirilmiş apokrif bir yazmadır.²²⁰

Thomas Mangey,²²¹ John Toland'ın Barnaba İncili'ne karşı olan pozitif duruşunu, İtalyanca el yazması ile Erken Hıristiyanlık arasında kurduğu bağlantı hakkındaki açıklamalarını eleştirmiştir. Barnaba İnciliyle ilgili Gelasus Kararnamesinde (Decretum Gelasianum) yer alan bilgilere bile kuşku ile bakmıştır. Mangey, bir Kıbrıs efsanesine göre Barnaba'nın cesedinin, yazmış olduğu Matthias (Matta) İncili nüshası ile bulunmasını inandırıcı bulmamıştır. İçerik olarak da, diğer dört Kanonik İncil'den ayrıldığı, "Muhammed" isminin "Parakletos" olarak verildiği, Hz. İsa'nın Tanrı oğlu değil de, sadece bir insan olarak görüldüğü konularını eleştirmiştir.²²²

George Sale, yazmış olduğu önsözden dolayı çok tepki toplamıştır. Kendisine yapılan eleştirilere dayanamamış, doğruyu açıklayarak Arapça Barnaba İncilini hiçbir zaman görmediğini ve Arapçasının varlığını sadece tahmin ettiğini açıklamıştır. John Toland ile benzer bir duruş sergileyerek, esasen nominal Hıristiyanlar tarafından taklit edildiği, Muhammediler tarafından ekleme yapıldığı görüşündedir. Sale, Barnaba İncilinin İspanyolca yazmasını Dr. Holme'den ödünç aldığını, kökeninin Afrika'daki Mağribîler olduğunu ifade etmiştir.²²³

Joseph White,²²⁴ Barnaba İncil'i metnini Oxford'daki Queen College'de bilim adamı olan Dr. Thomas Monkhouse'dan almıştır. Çünkü İspanyolca metnin tamamına ve bir kısmının İngilizce çevirisine sahipti. White vermiş olduğu Bampton Konferanslarının 8.sinde, Hz. İsa'nın değil, onun benzerinin çarmıha gerildiğini Barnaba İncili'ne dayandırarak (96-97, 215-222) anlatmış ve şöyle bir ilavede bulunmuştur: "... *Yanlış ve saçma olsa da, henüz yeni ve merak konusu olduğu için bu geniş alıntılar için özüre gerek*

²¹⁹ John Toland (1670-1722): İrlandalı bir rahibin oğlu olup, Glasgow, Edinburg, Leiden ve Oxford Üniversitelerinde eğitim görmüştür. Katolik olan Toland sonra Protestan olmuştur.

²²⁰ Schirrmacher, a.g.e, s. 267-268.

²²¹ Thomas Mangey (1688-1755): İskenderiyeli Philo adlı eseri ile tanınan İngiliz rahip ve bilgin.

²²² Schirrmacher, a.g.e, s. 268-269.

²²³ Schirrmacher, a.g.e, s. 270-271.

²²⁴ Joseph White (1745-1814): Arap Dili ve İbranice Regius Profesörü. Oxford Üniversitesinde çalışmıştır. Vermiş olduğu Bampton Konferansları ile de tanınmıştır.

yoktur." White Barnaba İncilinin, Müslümanların revizyonundan önce sapkın Hıristiyanlar tarafından değiştirilmiş olduğunu düşünmüştür.²²⁵

Otto Braunsberger 1876'da "Havari Barnaba" adını taşıyan bir makale yazmıştır. Bu makale, o dönemin Avrupa'sının Barnaba İncili hakkındaki görüşlerinin bir aynası durumundadır. Braunsberger, Barnaba İncilinin Yahuda'nın çarmıha gerilmesi ve Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğunun inkârı nedeniyle "tamamen değersiz" ve "Tanrısız yalanlar ağı", içeriğinin de tamamlanmamış olduğuna hükmetmiştir. Ayrıca bu İncil metni ile Erken Hıristiyan Kilise Tarihi arasında var olduğu düşünülen bağlantıyı geçersiz saymıştır.²²⁶

William E. A. Axon, Gelasus Kararnamesinde yer alan Barnaba İncilinin, İtalyanca ve İspanyolca el yazmalarıyla ilgili "On the Mohammedan Gospel of Barnabas" adlı makalesini 1902'de yazmıştır. XVIII. yüzyılın başından beri İncil'in Arapça nüshasının ortaya çıkmamasına rağmen, bu nüshanın varlığını kabul etmiş ve Barnaba İncilinin adı geçerse de Adrian Reland'ın "De Religione Mohammedica" başlıklı yazısını bu düşüncesine kefil göstermiştir. Bu İncil'in varlığını kabul etmekle beraber, İncil'de yer alan bazı İslami öğretileri ve özellikle Nisa Suresinin 157. ve 158. ayetlerindeki çarmıh görüşüne katılmadığı yönündeki düşüncesini de ifade etmiştir. Luigi Cirillo ve Michel Frémaux da onun görüşünü benimseyen şahsiyetlerdendir.²²⁷

Lonsdale ve Laura Ragg kardeşler Barnaba İncil'inin İtalyanca metninin İngilizce çevirisini 1907 yılında yayımlamışlardır. Bu çalışmalarında temel olarak, İtalyanca ve İspanyolca el yazmalarının farkları ve özellikle yaşları ile ilgilenmişlerdir. Vardıkları sonuç da her iki el yazmasının öncüsü olan bir Arapça orijinal metnin var olmadığı şeklindedir. Metnin önsözüne, 1907 yılına kadar olan Barnaba İncil'inin İtalyanca ve İspanyolca el yazmalarına dair bulunabilecek tüm bilgileri eleştirel bir gözle dâhil etmişlerdir. Üzerinde durdukları yazı içeriği, tarih ve yer hataları, Kanonik İncillerle uyuşan ve uyuşmayan yönleri, Arapça kenar notlarının analizi, Dante'nin "İlahi Komedyası"yla olan benzerlikleri konuları ile tahlil yapmaya çalışmışlardır.²²⁸ Yapmış oldukları bu çalışmanın apologetik yönü yayıncılarda ilgi uyandırmış ve yazmış oldukları önsöz ayrı bir yazı olarak tekrar

²²⁵ Schirmacher, a.g.e, s. 272-273.

²²⁶ Schirmacher, a.g.e, s. 273-275.

²²⁷ Schirmacher, a.g.e, s. 281.

²²⁸ Schirmacher, a.g.e, s. 284-285.

basılmıştır. Fakat eleştirel içeriğe sahip olan bu önsözden ziyade İncilin kendisi Müslümanlar tarafından ön planda tutulmuştur.²²⁹

David Sox 1984'de, "Geçen zamana rağmen Ragg'lar Barnaba İncili hakkında hatırı sayılır çalışma yapmışlardır " şeklindeki görüşünü dile getirmiştir.²³⁰ Bu İncil'in İngilizce baskısının okunmaması yönünde çalışma yapmıştır. İtalyanca yazmanın cildinin XVI. veya XVII. yüzyıla ait olduğundan dolayı "kalpazanlık" ürünü ithamında bulunmuştur. Sox çalışmalarının sonucunu, Fra Marino'nun, İslam'ı kabul ettiği ve haleflerinden intikam almak için Barnaba İncilinin İtalyanca versiyonunu uydurduğu şeklinde açıklamıştır. Ayrıca Barnaba İncilinde tasvir edilen Hz. İsa'nın pek çok noktada Kanonik İncillerin ifadeleriyle örtüştüğünü, bundan dolayı da bu İncillerden beslendiğini ifade etmiştir.²³¹

Shlomo Pines,²³² Barnaba İnciliyle alakalı görüşlerini 1966'da "The Jewish Christians of the Early Centuries of Christianity According to a New Source" adlı yazısıyla kâğıda dökmüştür. 1907'deki İngilizce baskının temsil ettiği, orijinale yakın olarak verilen görüşü eleştirmiştir. Pines Erken Kilise Tarihi uzmanı olarak, John Toland'ın Barnaba İncilinde bulunan Ebionitik unsurlar tahminine katılmış ve metnin bazı bölümlerinde Müslüman unsurların değil, Yahudi-Hıristiyan unsurlarının bulunduğu inanmıştır. Hatta Erken Hıristiyan dönemine ait ve günümüze kadar gelen "Romalı Clemens"ın Hıristiyanlığa geçişi üzerine bilinen en eski romanı andıran unsurlar bile mevcuttur. Onun görüşüne göre, El-Biruni'nin Maniheist İncilinin incelemesinde adını "B.lâm.s" olarak verdiği yazarın "Barnaba" ismini andırdığı sonucuna varmıştır. Bu görüşünü de şöyle açıklamıştır: "Düşünceme göre savunulabilir bir hipotez olan "B.lâm.s"ın İncili, Barnaba İncilinin ilkel bir şekli olmalı. Günümüzdeki Arapça özgün yazıya göre Barnaba isminin Arapça şekli olan "B.lâm.s"e dönüştüğü ihtimalini tasavvur edebiliriz." Bu hipoteziyle Pines, Barnaba İncilinin Arapça orijinalinin varlığına olan inancını vurgulamıştır.²³³

Thomas Michel, Barnaba İncili'nin Fra Marino'nun İslam ile uyum içinde olan bir İncil yazma arzusundan yola çıkarak bu sonuca ulaştığı ihtimalini belirtmiştir.²³⁴

²²⁹ Schirmacher, a.g.e, s. 315.

²³⁰ Schirmacher, a.g.e, s. 312.

²³¹ Ataurrahim-Thomson, a.g.e, s. 167-169.

²³² Shlomo Pines: Kudüs'teki Hebrew Üniversitesi, İsa Dönemi Yahudi-Hıristiyan Karşılaştırmalı Din Bilimi Profesörü.

²³³ Schirmacher, a.g.e, s. 325.

²³⁴ Michel, a.g.e, s. 43.

Suriyeli Ortodoks Hıristiyan olan Halil Seâde, Barnaba İncilini bir çeviri işi olarak gördüğünden dolayı eleştirilerini ikinci planda tutmuş ve bu İncili apologetik bir araç olarak görmüştür. El yazmasında bulunan Arapça kenar notlarını "acemi bir Arapça"²³⁵ ile yazıldığından önemsememiştir. Varlığına inandığından dolayı çalışmasının mukaddimesinde, Arapça orijinal el yazmasından bahsetmesine rağmen eski Arapça eserlerin içeriklerinde Barnaba İnciline rastlamadığını itiraf etmiştir.²³⁶ İtalyanca nüshanın ise Arapçadan tercüme edilmediğine dair açıklaması da şöyledir: "*Gerek eski gerekse yakın asırlarda, Müslüman müellifler bu kitaba hiç atıfta bulunmamışlardır. Kendisini dini münakaşalara hasreden müelliflerin kitaplarında bile zikredilmemektedir. Hâlbuki Barnaba İncili bu münakaşalarda onlar için en etkili bir silah olurdu. Keza bu kitap, Araplar ve Arap olmayanlarca keza müsteşriklerce hazırlanan en ender nüshalara bile yer veren kitap kataloglarında, fihristlerde de görünmez.*" İtalyanca nüshanın yazarının da, Yahudilik araştırmalarında derinleşmiş aslen Endülüslü bir Yahudi iken, sonradan Hıristiyan olmuş ardından da mutaassıp bir Müslüman olmakta karar kılmış bir kişi olduğunu düşünmüştür.²³⁷

Luigi Cirillo, mevcut olan el yazmalarının tarihçelerinden ziyade Barnaba İncilinin tarihçesinin zannedildiğinden çok daha eski olduğunu savunmuştur. Önce 1971'de ardından 1977'de Michel Frémaux ile birlikte Barnaba İncilinin Fransızca çevirisi olarak yayınlanan baskısı olan bugünkü metnin ilkel bir "Çekirdeği"nin var olduğunu ifade etmiştir. Üslup ve muhtevasına bakarak Barnaba İncilinin Pseudo-Clementinen'lere dayandığını tahmin ederek, İncil'e büyük bir değer vermiştir. O, çalışmalarında Barnaba İncilinin "Çekirdek"ine yönelerek, bu ilk çekirdeğin değişerek bugünkü halini aldığına ve oluşan katmanların ayrışması gerektiğine inanmıştır. Bu katmanları da, Gnostik eğilimli Yahudi-Hıristiyan katmanı, Müslüman katmanı ve Ortaçağ katmanı olarak vermiştir.

Cirillo ve Frémaux'a göre elde mevcut olan yazmalar XVI. yüzyılın ikinci yarısında oluşmuştur. Çünkü el yazması homojen olmayıp, bir kopya ürünüdür. Faili de, ya sık sık Ortadoğu'ya giden bir Venedikli ya Batı hakkında kuvvetli bilgiye sahip olan bir Ortadoğulu ve ya Bolonya (Bologna) Üniversitesinde öğrenim gören bir İspanyol'dur. Asıl metnin ise bu yazmaya göre daha eski olması gerekir.²³⁸

²³⁵ Yıldırım, a.g.e, s. 167.

²³⁶ Schirmacher, a.g.e, s. 300.

²³⁷ Yıldırım, a.g.e, s. 167-168.

²³⁸ Schirmacher, a.g.e, s. 326-327.

Jan Slomp, 1974'te Pakistan Rawalpindi'de "Pseudo-Barnabas in the Context of Muslim-Christian Apologetics" başlığını taşıyan yazısını yayımladığında, kendince önemli ve geçerli bulduğu görüşler dışındakilere yer vermemiştir. Yazısının hareket noktasını da, Pakistan'da Barnaba İncil'inin İngilizce baskısına Müslümanlar tarafından gösterilen ilgi olarak belirlemiştir.²³⁹ Öyle ki, bu ilgi Ahmediye Hareketi kadar büyük görülmüştür.²⁴⁰

Aynı yıl Grant Henning Afganistan Kabil'de "Why Christians do not accept the Gospel of Barnabas" adlı yazısını kaleme almıştır. Yazısında Barnaba-Yeni Ahit karşılaştırması için İran kaynaklı yazılara dikkat çekmiştir. Barnaba İncilinde bulunan hataların ilahi kaynaklı olmadığını ve içerik bakımından da Kur'an ile örtüşmediğini dile getirmiştir.²⁴¹

Marc Philonenko, Barnaba İncilinin köklerinin Erken Hıristiyanlığa ait olduğu hipotezini 1974'de açıklamıştır. Özellikle Barnaba İnciliyle Erken Hıristiyan dönemindeki Esseni mezhebi arasında uyum keşfettiğine inanmıştır. Philonenko'ya göre, Barnaba İncili Talmud'a ait bilgilere işaret etmiş ve böylece gerçek bir Esseni geleneği koruyucusu olmuştur.²⁴²

R. Benson 1985 yılında İstanbul'da kaleme aldığı yazısına, "İncil-i Barnaba" adını vermiş ve bilimsel bir araştırma olarak tanımlamıştır. Bu çalışmasında, Müslümanların dikkatini Barnaba İncilinin Kur'an ile çelişen yönlerine çekmek istemiştir. Ayrıca Kur'an'da İncil'in tahrif edildiğine dair tek bir ayetin bile bulunmadığını, aksine Kur'an'ın İncil'i tasdik ettiğini ve Yeni Ahit'in bozulmadığını iddia etmiştir.²⁴³ Çalışmasında Barnaba İncilinin içeriğindeki hatalara tek tek değinmiş, Hıristiyan ve Müslümanların görüşlerinden de kesitlere yer vermiştir. Barnaba İnciliyle beraber Barnaba Mektubunun da Barnaba tarafından yazılmadığını ve Gelasus Kararnamesine de inanmadığını ifade etmiştir.²⁴⁴

William F. Campbell 1989'da Pakistan'da Barnaba İnciline yoğun ilginin devam etmesinden dolayı ve özellikle Muhammed Ebu Zehra'nın "Hıristiyanlık Üzerine

²³⁹ Schirmacher, a.g.e, s. 318.

²⁴⁰ Mirza Gulam Ahmet Kadiyânî (1835 ya da 1839-1908) tarafından Hindistan Pencap-Kadiyan'da XIX. yüzyılın sonlarına doğru kurulan dini harekettir. Kıyamete dair haberler üzerine kurulan Kadiyânîlik, Mirzaiye ve Kadiyaniye adlarıyla da anılmakla birlikte hem kurucu ve bağlıları, hem de resmi belgeleri esas alan araştırmacılarca Ahmediye adıyla anılır. Kendilerinin ayrı bir din ya da mezhep üyesi gibi görülmesini istemeyen Kadiyânîler, hareketlerini Ahmediye Hareketi olarak adlandırırlar. Bununla birlikte hareket İslam dünyasında daha çok Kadiyanîlik olarak tanınmıştır.

²⁴¹ Schirmacher, a.g.e, s. 319.

²⁴² Schirmacher, a.g.e, s. 325.

²⁴³ Benson, a.g.e, s. 9.

²⁴⁴ R. Benson, **İncil-i Barnaba**, Zafer Matbaası, İstanbul 1985, s. 49.

Konferanslar” adlı yazısında Hıristiyanların, Barnaba İncilini niye kabul etmediklerini sebepleriyle ortaya koymaları gerektiği çağrısı üzerine “The Gospel of Barnabas, Its True Value” isimli çalışmasını yazıya dökmüştür. Eserinde, Barnaba İncilinin gündemde olduğu ülkelerde kaç adet basım yapıldığından yola çıkarak ne kadar okunduğunu somut verilerle ortaya koymaya çalışmıştır. Varmak istediği hedef de aslında Barnaba İncilinin ne kadar az okunduğu ve bu İncil’le ilgili yapılan çalışmaların sanıldığı kadar çok olmadığı gerçeğini ortaya koymaktır.²⁴⁵

Hendrik Geels, Barnaba İncilini 1990 yılında Hollandacaya çevirmiş ve önsözünde bu İncil’in “Havari Barnaba” tarafından 48 yılında yazılmış olarak bilinen yegâne ve en eski İncil olduğunu kabul etmiştir. Ancak yazısında, Kanonik İncillerin reddedilişine dair herhangi bir sebep sunmamıştır.²⁴⁶

Christine Schirmmacher, çeşitli şahısların düşüncelerine yer verdiği eserinde bir soru sorup, cevabını yine kendisi vererek konuya olan bakışını şöyle dile getirmiştir: “*Muhtemelen Erken Hıristiyan Kilise tarihli belge üzerine yapılan tartışma önceleri Avrupa merkezli iken, sonra İslam İlahiyatında neden bu kadar değer kazanmıştır? XX. yüzyıl İslam İlahiyatının Barnaba İncilini büyük ölçüde İsa’nın gerçek İncili olarak görmesi bu bağlantıyla ilişkilendirilebilir. Müslüman taraf günümüzde tarihi gerçeklik tartışmalarını çoğunlukla ele almamaktadır. Bunun yerine metnin menşei ve nasıl aktarıldığı konusuna başvurulduğunda -1920’de İgnaz Goldziher tarafından “hokkabazlık” ve “Müslüman mantığı ile sonradan uydurma” olarak nitelenen- Barnaba İncili, özellikle İsa ve Muhammed hakkında gerçek bir bildiri olarak ortaya konmaktadır.*”²⁴⁷

Schirmmacher’e göre, Müslüman İlahiyatında bütün metin eşit olarak dikkate alınmamıştır. Yazıldığı tarih, yazarın kimliği ve metindeki yanlışlardan ziyade, Hz. İsa’nın yerine Yahuda’nın çarpmıha gerilmesi, Hz. Muhammed’in adıyla anılması ve metnin içerdiği anlam ile ön plana çıkmıştır.²⁴⁸ Barnaba İncilindeki İslami unsurlar oldukça fazladır: Yazımı, peygamberler (Âdem, İbrahim, İsmail, Musa, Davud, Meryem oğlu İsa) Allah’ın elçileri olarak tasdiklenmiştir. Hz. İsa’nın doğumu Hz. İshak’a değil, Hz. İsmail’e bildirilmiştir. Hz. İsa 30 yaşında tebliği aldığı anda, öğle ibadetinde nurla aydınlatılıp, meleklerle çevrilerek Cebrail tarafından kalbine işleyen bir kitap verilmiştir. Hz. İsa, karşısında ayakkabısının bağını çözemeyecek şekilde Hz. Muhammed’i yüceltmıştır. Hz. İsa, Hz. Muhammed’in

²⁴⁵ Schirmmacher, a.g.e, s. 320-321.

²⁴⁶ Schirmmacher, a.g.e, s. 328.

²⁴⁷ Schirmmacher, a.g.e, s. 241.

²⁴⁸ Schirmmacher, a.g.e, s. 242.

gelişini adıyla duyurmuş ve Allah'a dünyayı kurtarmak üzere onu göndermesi için dua etmiştir. Son olarak da Yahuda'nın çarmıha gerildiği bilgisinin yer alması yönüyle Barnaba İncili İslami unsurlarla tam bir uyum göstermiştir.²⁴⁹

Cehennemün günahkârlar için geçici bir duraklama yeri olması, Kader meselesi, Hz. Muhammed'in Mesih olarak tanıtılması ve Hz. İsa'nın doğum yerinin farklı verilmesi gibi yönleriyle Barnaba İncili'nin Kur'an ile çeliştiğini söylemiştir. Devamında da, Kur'an'a göre Meryem'in Kudüs'te bir palmiye ağacı altında doğum yaparken acı çekmesi, Barnaba'ya göre ise Beytlehem'de acısız olarak bir barınakta doğum yapması, gök katlarının Kur'an'da yedi, Barnaba'da dokuz olması, nikâhın Barnaba'da tek, Kur'an'da dörde kadar olması gibi konulara da dikkat çekmiştir.²⁵⁰

Gelasus Kararnamesi ve Altmış Kitap Kataloğunda metni eksik olan birçok uydurma İncil'den bahsedilmiştir. Andreas İncili, Basilides İncili ve Matta İncilinde olduğu gibi, Barnaba İncilinin de sadece başlığının bilindiği söylenmektedir. Bu İncilin amacı da Hz. İsa'nın havarilerini, dolayısıyla okuyucuyu eğitmektir.²⁵¹

Sonuç itibariyle, 1970'li ve 80'li yıllarda Barnaba İnciliyle ilgili Avrupa'da çok sayıda yayın ortaya çıkmıştır. Temel konu olarak, Barnaba İncilinin yazarını, yazmanın içeriğini ve İslam dünyasındaki kabulün sebeplerini ele almışlardır. Bu çalışmalar soncunda sözü edilen 20 yıllık süreçte çeşitli teoriler üreten çok sayıda makale yayınlanmıştır. Geçerliliği olmasa da, Barnaba İncilinin el yazması Papa'ya muhalefet için Fraticelli²⁵² mezhebinin bir Fransiken²⁵³ rahibinin Ebionit²⁵⁴ bir orijinalden alıntı olduğu veya XVI. yüzyıl ortalarında eski bir Engizisyon mahkemesi tarafından İtalya'ya sürülmüş İspanyol Yahudi asıllı biri tarafından yazıldığı gibi teori olarak kalan uç örnekler de ortaya atılmıştır.²⁵⁵

²⁴⁹ Schirmacher, a.g.e, s. 253-254

²⁵⁰ Schirmacher, a.g.e, s. 254-255.

²⁵¹ Schirmacher, a.g.e, s. 245-248.

²⁵² Fraticelli: 14. Ve 15. yüzyıllarda İtalya'da ortaya çıkmış, Fransiskanlarla ilişkilendirilse bile, onlarla ilgisi olmayan ve sapkın mezhepler için kullanılan bir addir.

²⁵³ Fransikenler, 13. yüzyıl başlarında Assisili Aziz Francesco'nun kurduğu Hıristiyan tarikatı. Tarikatın bugün üç bağımsız kolu vardır: Fratres Minores, Fratres Minores Conventuales ve Fratres Minores Capucinatorum.

²⁵⁴ Ebionit: Hıristiyanların Yahudiliğin tüm dini yasalarına uymaları gerektiğini savunan bir grubun adıdır.

²⁵⁵ Schirmacher, a.g.e, s. 313.

b. Müslümanlar Açısından Barnaba İncili'nin Değeri

Hıristiyan Kilise kaynaklarında, Hz. Muhammed'in dünyaya gelişinden çok öncesinde var olan yazılarda Barnaba İncil'inden sayısız alıntılar yapılmıştır.²⁵⁶ Çünkü Barnaba İncili M.S. 325 yılına kadar İskenderiye Kilisesince Kanonik bir İncil olarak sayıldığı bilinmektedir.²⁵⁷ Hâlbuki Apokrif İnciller arasında yer alan Barnaba İncili'nin varlığı Müslümanlar tarafından V. asrın sonlarında öğrenilmiştir.²⁵⁸ Endülüs, Kurtuba'da X. ve XI. yüzyılda yaşamış ve birçok özelliğinin yanı sıra iyi bir tarihçi olan İbn Hazm'ın, "el-Fisal fil-Milel vel-Ehvai ven-Nihal" adlı eserinde İncilleri eleştirirken Barnaba İncil'inden söz etmeyişi, bu İncilin bilinmeyişi dendir. Ebu'l-Fadl es-Suudi, Ebu'l-Beka Salih el-Caferi, Taberî, Mes'ûdi, Yakûbi, Bîrunî ve İbn Teymiyye de eserlerinde söz konusu İncil'inden hiç bahsetmemişlerdir. İbnü'n-Nedim ve Hacı Halife tarafından hazırlanan, geniş birer bibliyografya eseri olan "el-Fihrist" ve "Keşfü'z-Zünûn" adlı kitaplarda da Barnaba İncil'inin adı geçmemiştir.²⁵⁹

Barnaba İncili'nin gerçekliği konusundaki tartışmalara, XVIII. yüzyılın başında farklı dünya görüşlerinin temsilcileri tarafından Avrupa'da başlandığı halde ancak XIX. ve XX. yüzyıllarda İslam dünyasında önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Buna kaynak olarak da XIX. yüzyılda Avrupa Üniversitelerindeki Kitab-ı Mukaddes'e yapılan eleştiri dalgasının ulaşmış olması gösterilebilir. Bu süreçte Avrupa Üniversitelerinde, Eski ve Yeni Ahit'te haber verilen bütün mucizeler, tarihsel olaylar, Kristolojinin teşekkülü, Teslis, İsa Mesih'in Tanrılığı, onun çarmıha gerilişi, dirilişi ve temel ilkeleri sorgulanmıştır. Muhtemelen Avrupa teolojisinin bütün bu sorgulamaları, Müslüman dünyasının gözlerini bir kez daha gerçek İncil'i bulma ihtimaliyle Barnaba İnciline çevirmiştir.²⁶⁰

Müslümanlar tarafından Barnaba İncilinin tartışma platformuna alınması XIX. yüzyılın ortalarında Rahmetullah ibn Halîl el-Osmânî el-Kayrânâvî'nin bu metinden bahsetmesine kadar dayanır. Sonrasında Lonsdale ve Laura Ragg'ın 1907'deki tartışmalı metin baskısı ve Muhammed Reşid Rıza'nın görevlendirdiği Halil Seâde'nin 1908'deki

²⁵⁶ Ataurrahim-Thomson, a.g.e, s. 161.

²⁵⁷ Ataurrahim-Thomson, a.g.e, s. 155.

²⁵⁸ Kuzgun, a.g.e, s. 129.

²⁵⁹ Celil Kiraz, "Hz. Muhammed (sav)'in Önceki Kutsal Kitaplarda Müjdelenmesi (Tebşirâtı)", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, X, Bursa 2001, s. 231.

²⁶⁰ Jacques Waardenburg, **Müslümanların Diğer Dinlere Bakışları**, çev. Fuat Aydın, Ensar Neşriyat, I. b., İstanbul 2006, s. 611.

Arapçaya ilk tercümesiyle bu İncil gerçek olarak meşrulaşmıştır. Tartışmaların yeni bir aşaması da bu iki basımdan sonra başlamıştır.²⁶¹

1854 yılında Hindistan'ın Agra şehrinde gerçekleştirilen Hıristiyan Kutsal Kitaplarının tahrifi konusundaki müzakere Alman Misyoner Karl Gottlieb Pfander²⁶² ve Hindistanlı Müslüman Kelamcı Rahmetullah ibn Halîl el-Osmânî el-Kayrânâvî arasında yapılmıştır. Müzakerede El-Kayrânâvî, Hıristiyan Kutsal Metinlerinin geçersiz sayıldığını Kitab-ı Mukaddes'ten örnekler vererek savunmuştur. Buna karşın Pfander Yeni Ahit'in doğruluğunu iddia etmiştir.²⁶³ Müzakere sonucu olarak iki eser ortaya çıkmıştır: Önce Karl Gottlieb Pfander, kaleme aldığı "Mîzânü'l-Hak"ı yayımlamış, ardından ona karşı cevap niteliği taşıyan Rahmetullah ibn Halîl el-Osmânî El-Kayrânâvî²⁶⁴ "İzhâru'l-Hakk"ı yazmıştır. Sultan Abdülaziz'in isteği üzerine Arapça yazılan bu kitap, daha sonra Pfander'in çeviri yaptırdığı Türkçe, Fransızca, İngilizce ve Urduca dillerine tercüme edilmiştir.²⁶⁵

El-Kayrânâvî, Barnaba İncilinin varlığından George Sale'in Kur'an tercümesi sayesinde haberdar olmuş ve Hz. Muhammed'i müjdelediğinden dolayı bu İncil'in gerçekliğinden şüphe duymamıştır. Müslümanların lehine bir tahrifin yapıldığı görüşüne de katılmamıştır.²⁶⁶

Hamid Snow, "Gerçek İncil" kayıp olduğundan ve Barnaba-Pavlus münakaşasından sonra Pavlus ile yollarını ayırdığından, Barnaba'nın aktarımlarının bu konudaki tek güvenilir kaynak olduğunu düşünmüştür. Hıristiyanların çarmih inancı ile Müslümanların bunu reddedişi Snow'a göre küçük bir farktır.²⁶⁷

Muhammed Reşit Rıza, Barnaba İncilinin İslam dünyasında tanınması açısından önemli bir rol oynamıştır. 1908'de Barnaba İncilinin Arapça çevirisini yayınlamış, bu

²⁶¹ Schirrmacher, a.g.e, s. 243.

²⁶² Karl Gottlieb Pfander (1803-1865): Orta Asya, Kafkasya ve Kuzey Hindistan bölgelerinde Misyonerlik yapmıştır. Farsça, Türkçe ve Arapça dillerini iyi derecede bilen Pfander'in bilinen önemli eseri Mîzânü'l-Hak'tır. Orijinal dili Almanca olan bu kitabı, İslam'ı reddedip Eski ve Yeni Ahit'in doğruluğunu savunmak, Müslümanların tahrif suçlamalarını reddetmek ve Hıristiyan değerlerin en üstün değerler olduğu hususunda okuyucuları ikna etmek için yazılmıştır. Yöntem olarak da Kur'anî ifadelerin yardımıyla Kur'an'ın Kitab-ı Mukaddes'e atfettiği yüce değeri ispat etme şeklini kullanmıştır. Kitabın Ermenice, Urduca, Farsça, Türkçe ve Arapça çevirileri yapılmıştır. Bkz: Jacques Waardenburg, a.g.e, s. 603.

²⁶³ Waardenburg, a.g.e, s. 599-600.

²⁶⁴ El-Kayranavi, İngiliz Hükümetinin 1857'deki İngiliz karşıtı isyana katıldığından şüphe ettiği için, sürgüne gitmek zorunda kalmış ve Mekke'ye gitmiştir. 1860'ların başında Sultan Abdülaziz'e, 1854'te Hindistan'da meydana gelen olaylar hakkında kendisine bilgi verilmiştir. El-Kayrânâvî 1891'deki ölümüne kadar Mekke'de ikamet etmiştir.

²⁶⁵ Waardenburg, a.g.e, s. 605.

²⁶⁶ Schirrmacher, a.g.e, s. 275.

²⁶⁷ Schirrmacher, a.g.e, s. 278.

metnin tam tercümesiyle İncilin gerçekliğini savunmuş ve geniş alana yayılmasına çalışmıştır. El-Menar adlı eserinde Barnaba İncilini Kanonik İncillerin tahrifatı ile ilişkilendirmiştir. Çünkü I. yüzyıldan kalma dört Kanonik İncil ile bugünkü İncillerin aynı olduğuna şüpheyle bakmıştır. Ona göre Hıristiyanlara ilk üç yüzyılda uygulanan zulüm sürecinde gerçek İncillerin kurtarılması mümkün olmamıştır. Bununla birlikte M.S. 325'teki İznik Konsülünde Hz. İsa'nın teslis konusu dogmaya dönüşürken İncil tevhitte teslise yani şirk seviyesine düşmüştür. Bugünkü İnciller "İsnad" (tevatür ile aynı kalmamışlar) sahibi olmayıp değişikliğe uğramışlardır. Barnaba-Pavlus ihtilafını da Barnaba İncilinin tahrif olmamış doğru inanç öğretileri içermesinin delili saymıştır.²⁶⁸

Rıza Halil Seâde'yi, İtalyanca el yazmasını Arapçaya çevirmesi için görevlendirmiş ve İncilin giriş bölümüne bir mukaddime yazmıştır. İncilin oluşum sürecine dikkat çekerken de şu üç konuya odaklanmıştır:

1. Hz. İsa'nın şiddetle karşı çıktığı, dolayısıyla Tanrı veya Tanrı oğlu olmadığı ve kendisinin sadece insan olduğunu ifade ettiği bölümler.
2. Hz. İsa'nın Hz. Muhammed'i son peygamber olarak duyurduğu bölümler.
3. Hz. İsa'nın tutuklanması, çarmıha gerilmesi ve Yahuda'nın defninin yer aldığı son bölümler.

Schirmacher'e göre Rıza, Barnaba İncilini kaynak İncil olarak gösterirken, Kur'an ile örtüşmeyen ifadeler üzerinde durmamıştır. El-Kayrânâvî'nin yazmış olduğu "İzhâru'l-Hakk" adlı eserinden, kendisinin yazmış olduğu "El-Menar"ın 9. cildinde 60 sayfalık alıntı yapmış ve eklemelerde bulunmuştur. Buna sebep olarak da Barnaba İncilinde Hz. Muhammed'in müjdelenmesini görmüştür. Barnaba İncilinin XVI. yüzyılda ortaya çıkışını Kilise tarafından bütün apokrif İncillerin imha edilmesinin sebebi olarak açıklamıştır.²⁶⁹

Zeyd H. Assfy²⁷⁰ Barnaba İncilinin, Hz. İsa'nın Tanrı oğlu olduğunu inkâr ettiği ve Hz. Muhammed'in gelişini bildirdiği için tahrif edilmiş apokrif bir İncil damgası yemiş olduğunu savunmuştur. Ona göre, Müslümanların yapacağı bir çalışmayla aralıksız bir isnadın oluşturulması metne karşı oluşan tarihi şüpheleri ortadan kaldırabilir. İncil'i, Yeni

²⁶⁸ Schirmacher, a.g.e, s. 286, 295.

²⁶⁹ Schirmacher, a.g.e, s. 296-297.

²⁷⁰ Zeyd H. Assfy (1932-2000): Lübnanlı bir Şii olup İran'da Meşhed Firdevsi Üniversitesi'nde görev yapmıştır.

Ahit'in Elçilerin İşleri²⁷¹ kitabında Barnaba'nın bir yazısı olarak tarif etmiştir. Buna göre, onun İncilinin bir nüshası 478 yılında Kıbrıs'ta, göğsünde (Kıbrıs efsanesinin anlattığı gibi Matta İncili değil) bulunmuştur. Söz konusu İncil V. yüzyılda Gelasus Kararnamesinde apokrif sayılan ve Papa V. Sixtus Quint'in kütüphanesinde Fra Marino'nun bulunduğu el yazmasıdır.

Eğer Barnaba İncili gerçek İncil ise M.S. 325 yılındaki İznik Konsülünde "Üçlü İnanç" dogması ve dört İncil, diğer yazmalara haksızlık edilerek, kanonik sayılmış ve bütün diğer İnciller sehven yok edilmiştir. Yapılacak çalışmalar sonucunda, Barnaba İncilinin kazanacağı meşruiyet Müslümanlara, Yeni Ahit metinlerinin aktarılmasında ve Kilisenin Hıristiyanlık öğretilerinin bozulduğuna dair çok sayıda dayanak oluşturacaktır.²⁷²

Awad Sam'an'ın, tahminen 1960'ların sonu veya 1970'lerin başında Kahire'de yazmış olduğu eser "İncil-i Barnaba fi Da'vet Tarih vel-Akl ved-Din" adıyla çıkmıştır. 1974'te dördüncü baskısına ulaşmış ve beş bölüm halinde yazılmıştır. İçeriğinde, Barnaba İncili üzerine yapılan tartışmalar ile çarmlı olayını, tarihi, rasyonel ve Eski ve Yeni Ahit'ten delillerle Müslümanların yaptığı iddia edilen tahrif suçlamalarına değinmiştir. Bu suçlamalara Buhari, Razi, Beydavi, Zemahşeri ve Taberi gibi otoritelerin eserlerine dayanarak cevaplar vermiştir. Ayrıca İncil'in metnine yoğunlaşarak, yazarının Filistin topraklarına yabancı oluşundan dolayı Halil Seâde gibi Yahudilikten İslamiyet'e geçtiğini tahmin etmiştir. Nihayetinde Barnaba İncilinin sahte bir yazma olduğu sonucuna varmıştır.²⁷³

Muhammed Ebu Zehra,²⁷⁴ "Muhâdarâtün fi'n-Nasrâniyye" (Hıristiyanlık Üzerine Konferanslar) isimli çalışmasında tarihi eleştirel metodu kullanmıştır. Ona göre Hıristiyanların kendi yazılarını tahrif etmeleri sebebiyle "Putperest" içerikler Hıristiyan inanç esaslarına sokulmuştur. Bu inanç esaslarının bulunması için de Kur'an'a başvurmak gerekir. Ebu Zehra (Ahmed Şelebi de aynı görüşü savunmuştur) Hıristiyan öğretisinin tahrifine sebep olan hususları şu üç maddeyle açıklamıştır:

²⁷¹ Elçilerin İşleri, 4/36; 14/4-20.

²⁷² Schirrmacher, a.g.e, s. 309.

²⁷³ Schirrmacher, a.g.e, s. 317-318.

²⁷⁴ Muhammed Ebu Zehra (1898-1974): Şeyh Muhammed Ebu Zehra olarak da anılan, Mısırlı İslam âlimi, yazar ve entelektüel. Birçok önemli fakih ve İslam âliminin biyografilerini yazmış, mezhepler tarihi üzerine eser vermiş, İslam hukukunda suç ve ceza, vakıf ve mülk konularında eserler kaleme almıştır. El-Ezher ve Kahire Üniversitesinde ilahiyat dalında öğretim üyeliği yapmıştır.

1. İlk Hıristiyanların Romalılar ve Yahudiler tarafından gözetim altında tutulmalarından dolayı bu dönemde kaleme alınan yazılar tahrifata uğramıştır.
2. İlk Hıristiyanların yazıları Yeni Platonik Felsefeden etkilenmiştir.
3. Roma dininin senkretik karakteri ve Yunan felsefesi esasen Hz. İsa'nın vaaz ettiği tevhit özellikli İncil'i tahrif etmiş ve böylece şimdiki Hıristiyanlık, Yahudi, Roma Putperestliği ve Yeni Platonik unsurların karışımı olarak ortaya çıkmıştır.

Ebu Zehra Hıristiyan Kilise tarihini konsülleriyle ve dinî değişmez öğretileriyle yüzyıllar üzerinden analiz etmiş ve üçlü inancın İskenderiye'deki Felsefe Okulunun kuruluşundan sonra Hıristiyanlığa girdiği ve Hıristiyanlığı bunun üzerine böldüğü sonucuna varmıştır. Çarmih olayının dört İncil'de aynen anlatılmadığına, bugünkü Hıristiyanlığın Pavlus'un öğretisi olduğunu ve bunlara ilaveten Yeni Ahit kitaplarının yer yer birbirini yalanladığına dolayısıyla Allah tarafından vahyedilmiş olamayacaklarına işaret etmiştir. Hıristiyan öğretilerin bu belirsizliği ve çelişkileri Hıristiyanlığın tamamını güvensiz bir zemin üzerine oturtmuştur. Bütün bunlardan dolayı Gelasus Kararnamesinde adı verilen Barnaba İncili, bilinen bu Barnaba İncili olmalıdır. Çünkü Hz. İsa'nın Kilise tarafından reddedilmiş olan gerçek öğretisi Barnaba İncil'inde mevcuttur.

İtalyanca el yazmasında bulunan Arapça notlar, metnin Müslüman kaynaklı olduğunu ispat etmek için yeterli olmayıp, Arapçaya hâkim olan kişiler tarafından da okunduğunu göstermiştir.²⁷⁵

Abbas Mahmut El-Akkad, 1959'da Kahire'de basılan El-Ekber gazetesinde Barnaba İnciline karşı ifadelerde bulunarak eleştirisini beş madde halinde vermiştir:

1. Barnaba İncilinde çok sayıda Endülüs Arapçası ifadeleri kullanılmıştır.
2. Cehennem tasviri Hz. İsa'nın yaşadığı dönemdeki Yahudi ve Hıristiyan tariflerine benzememektedir.
3. Barnaba İncilinin barındırdığı değişik ifadeler Arapça kaynaklarla Avrupa'ya ulaşmıştır.
4. Hz. İsa, Hz. Muhammed adına vaaz vermemiştir.

²⁷⁵ Schirmacher, a.g.e, s. 329-334.

5. Barnaba İncilinde, bir Yahudi'nin, bir Hristiyan'ın veya bir Müslüman'ın yapmayacağı kadar çok sayıda hata vardır.²⁷⁶

Ahmed Şelebi, 1960'lı yıllarda "Mukâranâtü'l-Edyân" ve "el-Mesîhiyye" isimli eserleriyle tanınmıştır. Eserlerinde, Hz. İsa'nın varlığı, mesih, teslis ile çok tanrıcılığa geçiş, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi, kurtuluşu ve Barnaba İncilinin diğer İncillerle karşılaştırılması konularını işlemiştir. Ona göre, Pavlus ile Hıristiyanlığa putperest unsurlar sokulmuştur. Kanonik İncilleri yozlaşmış olarak görürken, Barnaba İncilini gerçek İncil kabul etmiştir. Hz. İsa'nın dört İncil'de yer alan doğumu ve yeniden dirilişinde Budist, Hintli ve Yakın Doğulu efsane ve anlatımlardan etkilerin bulunduğunu ifade etmiştir.

Şelebi, bu İncillerdeki amacı belli olmayan hatta çok fazla tiyatral biçimdeki anlatımlarından dolayı inandırıcılığı kalmayan birçok mucizeyi reddetmiştir. O yapmış olduğu analizlerde, Batılı Hıristiyan olan ve olmayan âlimlerin eserlerini, Müslüman eserleri ve "İhtida" eden eski Hıristiyanların görüşlerini veri olarak kullanmıştır. Müslüman ve Hıristiyanlar arasındaki birleştirici unsur olarak Barnaba İncilini görmüş ve bu iki topluluk arasında bir köprü olabileceğini savunmuştur.²⁷⁷ Çünkü Kur'an ile örtüşen birçok konu vardır. Şelebi de Ebu Zehra gibi çarmıh olayının asıl unsurlardan olmayıp Hint dinlerinden Hıristiyanlığa geçmiş sözler olduğunu kabul ederek, Yeni Ahit'in bakışını reddetmiştir. Mesela, kan dökmek ile kurtuluşun olacağı düşüncesinin Nepal ve Tibet menşeli olduğuna inanmıştır. O, dört İncil'de yer alan çarmıh anlatımlarının birbirinden farklı oluşlarını, söz konusu İncillerin tahrif edilmişliğine bağlamıştır. İncillerin iddialarına göre, Hz. İsa'nın ölümünden sonra bir müddet daha yaşamış olması gerektiğini vurgulamış ve böylece çarmıhtan sonra bir süre daha yaşadığı ihtimalinden bahsetmiştir. Barnaba, Kanonik İncillerde bahsi geçen kişi ve bu İncillerin yazarları arasında Hz. İsa'nın tek havarisi olduğu için, diğer İncillere göre konumu daha kuvvetlidir. Böylece Barnaba İncilinin tarihine bakarak, esasen Kur'an ile sıkı bağları olduğundan dolayı kasıtlı olarak ortadan kaldırıldığını ifade etmiştir.²⁷⁸

Ayrıca Şelebi, Halil Seâde'nin İtalyanca nüshasını yazan kişi hakkındaki önce Yahudilik sonra Hıristiyanlık ve son olarak İslam dininde karar kılmış olduğu şeklindeki görüşünü inandırıcı bulmamıştır. Onun bu görüşünü şöyle eleştirmiştir: "*Bu tasavvur hayal âleminde bile zor bulunur, nerde kaldı ki realitede bulunsun... Şayet bir Müslüman, bir İncil*

²⁷⁶ Schirmacher, a.g.e, s. 354.

²⁷⁷ Cilacı, a.g.m, s. 29.

²⁷⁸ Schirmacher, a.g.e, s. 334-337.

*uyduracak olsa, onu Hz. İsa'ya nispet etmesi beklenirdi. Kaldı ki İslam'da derinleşmek, kişiyi, bu ahmaklığa, daha doğrusu bu hıyanet ve sahtekârlığa irtikâp etmekten korumalıydı."*²⁷⁹

Mustafa Hasan El-Bikrî, "El-İslam vel-Mesihîyye" adlı eserinde Hıristiyan yazılarının güvenilmezliği üzerinde durmuş ve bunu Hıristiyanlık içinde bulunan Politeizme bağlamıştır. Pavlus'a dayandırdığı çarmıha gerilmeyi de reddetmiştir. Eserinde tartışmacı üsluba girmeden Barnaba İncilinden alıntılar yaparak konuları işlemiştir. Görüşünü "*İncillerin en doğrusu ve kabule en değer olanıdır. Barnaba İncilinden beri İsa'nın öğretileri doğrudan iletilir*" şeklinde açıklamıştır.²⁸⁰

Muhammed Ataurrahim, "Bir İslam Peygamberi Hz. İsa" adlı eserinde, Hıristiyan dogmaları olan teslis, baba, oğul ve çarmıh olayı gibi Hıristiyanlığın yozlaştırılmasından Pavlus'u sorumlu tutmuştur. Ataurrahim incelemelerinde, Yahudi kuralların savunucusu Barnaba ile Roma dininin içeriğinin savunucusu olan Pavlus argümanlarını karşılaştırmalı olarak kullanmıştır. Barnaba İncilinin tarihi değerini fazla tartışmayan Ataurrahim bu İncili Erken Hıristiyanlığın yegâne güvenilir yazılı belgesi olarak görmüştür. Çünkü Barnaba Hz. İsa'nın havarisidir.²⁸¹

Muhammed Ali Es-Sabuni, "En-Nübüvve vel-Enbiya" adlı eserini 1980 yılında Mekke'de yazmıştır. Eserinde Barnaba İncilinin Erken Hıristiyanlık dönemi yazması olduğunu ifade etmiştir.²⁸²

M. A. Yusuf, 1985 yılında "The Dead Sea Scrolls, The Gospel of Barnabas and The New Testament" adlı eserini M. Tarık Kureyşî'nin yazmış olduğu önsöz ile çıkarmıştır. Schirrmacher tarafından Barnaba İnciliyle alakalı en kapsamlı çalışmalardan birisi olarak tanıtılmıştır. Bu çalışmada öne çıkan unsur Barnaba İncili için kurulan isnattır. Yusuf eseri için "*Bu eser gerçeği bulmak için bilimsel yaklaşım ile yapılan çalışmaların ilkidir... Bırakın gerçeği izleyelim*" demiştir.

Yusuf'a göre, Barnaba kendi İncilini Pavlus'tan ayrıldıktan sonra, karşı etki amaçlı İncil metinlerini değiştiren Nikolait²⁸³ komplosunun önüne geçmek için Matta İnciliyle ilişkili yazmıştır. Pavlus'un da dâhil olduğu bu Nikolait grubu aralarında Barnaba

²⁷⁹ Yıldırım, a.g.e, s.

²⁸⁰ Schirrmacher, a.g.e, s. 338.

²⁸¹ Schirrmacher, a.g.e, s. 341.

²⁸² Schirrmacher, a.g.e, s. 344.

²⁸³ Nikolait: Erken Hıristiyanlık döneminde bir yan akım.

İncilinin de bulunduğu "Decretum Gelasianum"u (Gelasus Kararnamesi-Yasaklanan Yazılar) yazmışlardır. Bugünkü Hıristiyan Kilisesi bu Nikolait geleneği içinde yer almıştır. Bu yüzden Barnaba İncilini reddetmiş ve dolayısıyla meşru olan İbrahim inancının varisliğinden çıkmıştır. Yahudi inancının özünü senkretizm yönünde etkilemiş ve Sezar'ın ilahlaştırılması gibi, teslis inancıyla Roma'nın putperest geçmişiye uzanmıştır.²⁸⁴

Suriyeli Muhammed Yahya El-Haşimi Barnaba İncilini reddeden açıklamalarda bulunmuş ve bu görüşünü 1977 yılında "İncil Barnaba fitna Bain El-Mesihyyin vel-Müslimin" adlı makalesinde açıklamıştır. Ebu Zehra ve Ahmed Şelebi'nin tersine Barnaba İnciline gereğinden fazla değer verildiği kanısına varmıştır. Haşimi, böyle bir İncilin Erken dönemde yazılmasının imkânsız olduğunu ve Reşit Rıza'nın İslam'dan çok sonra ortaya çıkmış, Kilise tarafından kanonik ilân edilmeyen bir İncilin Hz. Muhammed'i müjdelemesinden dolayı üzerinde durmasına anlam verememiştir. Ona göre, Hz. Muhammed'in İncillerdeki müjdelenmesini bulmak için kanonik olmayanlara bakmak gerekmez. Çünkü kanonik İncillerden olan Yuhanna İncilinde Muhammed adı "Parakletos" olarak verilmiştir. Barnaba İncilinin içeriğini kabul etmek fakat ona iman etmemek tezatını tuhaf karşılamıştır.

Haşimi, Barnaba İncilinin yazarının Hıristiyan veya Müslüman olmadığını, bilakis hedefinin Hıristiyan ve Müslümanların arasında fitne oluşturma niyetindeki bir Yahudi olması gerektiğini söylemiştir.²⁸⁵ Makalesinde görüşlerini şöyle özetlemiştir:

1. Barnaba İncili, Müslümanlarla Hıristiyanların arasını açmak için yazılmıştır.
2. Bu İncilin yazarı, İslam'ı gayet iyi biliyordu.
3. Bu İncil'de Müslümanların da Hıristiyanların da hoşuna gidecek sözler vardır.
4. İncilin yazarı ne Müslüman ne de Hristiyan'dır.
5. Büyük bir ihtimalle bu İncili İspanyol bir Yahudi yazmıştır, çünkü sünnet üzerinde çok durmuştur.
6. Talmud'dan bazı kaideler de ihtiva eden Barnaba İncili, eskiden "Klasik İncil" diye biliniyordu.

²⁸⁴ Schirmacher, a.g.e, s. 344-345.

²⁸⁵ Schirmacher, a.g.e, s. 353-354.

7. Bir ihtimalle bu İncil, Barnaba İncilinin kendisi olabilir.²⁸⁶

1977'de Nureddin Ammar, Ebu Zehra ve Şelebi'nin görüşlerine dayanarak, Haşimi'nin makalesine karşı duruş sergilemiş ve Barnaba İncili yazarının ne Yahudi ne Müslüman bilakis havari Barnaba'nın kendisi olduğunu savunmuştur.²⁸⁷

Muhammed Esad, asıl adı Leopold Weiss olup 1920'lerin sonunda Yahudilikten İslam'a geçen bir kişidir. Hz. İsa yerine başkasının çarmıha gerilmesini kabul etmemiştir. Çünkü ona göre ne Kur'an'da ne de sahih hadislerde destek bulmuş bir iddiadır. Nisa, 4/157. ayette Yahudilerin Mesih'i öldürmeleriyle "övündüklerine" ağırlık vermiş ve devamında Hz. İsa'nın çarmıha gerilme olayını Kur'an'ın yalanladığını savunmuştur. Hz. İsa'nın yükselmesini kabul etmemiştir. Bu görüşlerinden dolayı Güney Afrika Konseyi Esad'ın Kur'an tercümesini yasaklamıştır.²⁸⁸

Pakistanlı Gulam Cilani Bark'ın Barnaba İncili hakkındaki yazısı 1975'te "Al-Furkan" dergisinde çıkmıştır. Konu hakkındaki görüşünü, Barnaba İncilinin hakiki olmadığı ama -şayet varsa- ancak aslının ortaya çıkmasıyla doğrulanabileceği şeklinde açıklamıştır.²⁸⁹

Barnaba İncil'iyle ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında, dünyada yapılan çalışmalara nazaran çok daha az olduğu görülmüştür. Konuyu müstakil olarak ele alan kitaplar Mehmet Yıldız'ın yaptığı Barnaba İncil'inin Türkçe çevirisi (1987), Aydoğan Vatandaş'ın roman tarzında yazmış olduğu "Apokrifal" ve "Kayıp Kitap Barnabas'ın Sırrı"dır. Her ne kadar yayınlanmamış olsa da Ömer Faruk Harman'ın "Metin, Muhteva ve Kaynak Açısından Barnaba İncili" adlı çalışması da vardır. Bununla beraber yazılı eserler içinde Barnaba İncil'i başlığı altında birer bölüm açılmış veya ilgili konu içinde değinilerek geçilmiştir. Bu şekilde eserlerinde Barnaba İncilinden bahseden isimleri şöyle sıralamak mümkündür: Ahmed Midhat Efendi, Abdurrahman Küçük-Günay Tümer- Mehmet Alparslan Küçük, M. Fatih Kesler, Ekrem Sarıçioğlu, Ahmed Yüksel Özemre, Suat Yıldırım, Kürşad Demirci, Müfid Yüksel, Celil Kiraz, İsa Karataş, Thomas Michel, R. Benson ve Osman Cilacı. Ayrıca üniversitelerde tez konusu olarak da Barnaba İncil'i müstakil olarak ele alınmayıp, bir kısmı üzerinde veya başka konularla karşılaştırma yapmak amacıyla çalışılmıştır.

²⁸⁶ Cilacı, a.g.m, s. 29.

²⁸⁷ Schirmacher, a.g.e, s. 354.

²⁸⁸ Schirmacher, a.g.e, s. 362.

²⁸⁹ Benson, a.g.e, s. 65.

R. Benson ve Thomas Michel'in Barnaba İncil'i hakkındaki görüşleri yukarıda verilmiştir. Türkiye'deki Bağımsız Protestan Kiliselerinin basın danışmanlığını yapan İsa Karataş,²⁹⁰ eserinde Barnaba İncil'iyle ilgili birçok gerçek dışı iddia sunulduğu görüşünü işlemiştir. Ayrıca kitabının amacının, Hıristiyanlık ile ilgili yayınlanan yanlış bilgilere cevap vermek olduğunu yazmıştır.²⁹¹

Diğer isimler de Barnaba'nın havari olabileceği, Barnaba İncil'inin yazıldığı, zaman içinde çevirilerden dolayı tahrifin olabileceği, elde mevcut olan İncil'in Hz. İsa'nın getirmiş olduğu öğretileri -kısmen de olsa- içerdiği ve bundan dolayı "Tevhit" inancına dayandığında hemfikirdirler.

Yukarıda sunulan görüşlerden de anlaşılacağı üzere Barnaba İncilinin gündemden düşmediği bir gerçektir. Barnaba İncilini Hıristiyanlar, Muhammed isminden dolayı "Müslüman İncili" olarak değerlendirmişlerdir. Hıristiyanlığa nazaran Müslüman inanç sistemine yakınlığı dolayısıyla Hıristiyanlar tarafından şiddetli ve önyargılı eleştirilere maruz kalmıştır.

Müslümanlar ise Barnaba İncilini Müslümanlar tarafından yazılmamış bir İncil olarak kabul etmişlerdir. Müslümanlar açısından değeri: Hıristiyanlığın birçok dogmasına karşı durduğu, Yeni Ahit'e olan aykırılığı, İncillerden daha uzun bir geçmişe sahip olması ve tahrif edilmemişliğe olan inançtan dolayıdır.²⁹² Yani okunduğu zaman Müslüman inanç sistemiyle örtüşen nüveler bulmak hiç de zor değildir. Bundan dolayı Barnaba İncili muhteva olarak Kanonik İncillere değil, Kur'an-ı Kerim'e daha yakın bir durmaktadır.

3. Barnaba İncilinin Muhtevası

Barnaba İncili, içinde çeşitli konuların bulunduğu bir giriş bölümü ve doğumundan göğe yükselişine kadar Hz. İsa'nın hayatının anlatıldığı asıl bölümden oluşmuştur. Asıl bölüm 222 babdan meydana gelmiştir.

Barnaba, yazmış olduğu İncil'in giriş kısmında, bu İncil'in Allah tarafından gönderilen Hz. İsa'nın gerçek İncil'i olduğu ve havarisi olarak kendisi tarafından kaleme

²⁹⁰ Yazmış olduğu kitabında kendini bu unvanla tanıtmıştır. Bkz: İsa Karataş, **Gerçekleri Saptıranlar**, Lütuf Yayıncılık, İstanbul 1996, önsöz.

²⁹¹ Karataş, a.g.e, s. 12.

²⁹² Schirrmacher, a.g.e, s. 306.

alındığını ifade etmiştir. Yine girişin devamında, şeytanın yanılttığı pek çok kişinin -ki aralarında Pavlus da vardır- yanlış bir akideyi vaaz ettiklerini, Hz. İsa'ya "Allah'ın Oğlu" dediklerini, Allah'ın ebediyen emrettiği sünnet olmayı reddettiklerini ve yasaklanan her türlü kirli etin yenmesine izin verdiklerini ifade edip, insanların hataya düşmemeleri için bu İncil'i kaleme aldığını belirtmiştir.

Asıl bölümde yer alan konuları dört kısma ayırmak mümkündür: Hz. İsa'nın dünyaya gelişi ve çocukluğu, peygamberliğinin ilk yılı, ikinci yılı, üçüncü yılı ve Hz. İsa'nın ölüp ölmediği konusunda Barnaba'nın gerçekleri nakletmesi.

a. Hz. İsa'nın Dünyaya Gelişi ve Çocukluğu

Bu bölüm, 1. ve 9. baplar arasını ihtiva eden bölümdür. İşlenen konular, Bakire Meryem'in hamile kalışı²⁹³, Marangoz Yusuf'un -Cebrail'in uyarısıyla- Meryem'e sahip çıkması²⁹⁴, Hz. İsa'nın doğuşu²⁹⁵, meleklerin Hz. İsa'nın doğuşunu çobanlara bildirmesi²⁹⁶, Hz. İsa'nın sekiz günlükken sünnet edilmesi ile adının "İsa" verilmesi²⁹⁷, üç müneccimin ziyaretleri²⁹⁸ ve son olarak da Hz. İsa'nın Hirodes'ten korunması için ailesiyle birlikte Mısır'a gitmeleri²⁹⁹ şeklindedir.

b. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin İlk Yılı

10. ve 46. baplar arasını ihtiva eden bölümdür. Hz. İsa otuz yaşındayken bir gün annesi ile Zeytin Dağı'nda bulunduğu sırada melekler tarafından müjdelendiğini, kendisine kitap verildiğini Barnaba'ya söylemiş ve annesinden ayrılarak peygamberlik görevine başlamıştır.³⁰⁰ Bir cüzzamlıyı iyileştirmiş ve belki de ilk kez büyük bir kitleye (Kudüs'teki mabette) hitap etmiştir. Bunun üzerine Kâhinler, Yazıcılar, Muallimler Hz. İsa'ya nefret duymuşlar ve kendisini öldürmeyi o zamandan itibaren düşünmeye başlamışlardır.³⁰¹ Hz. İsa, Allah'ın merhameti ve bahsettiği her şey için Melek Cebrail'in telkini ile tıpkı Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i kurban etmesi gibi bir koyun kurban etmiştir.³⁰² Halkın kurtuluşu için kırk gün oruç tutmuş, şeytanın iğfaline aldanmamış ve "Havariler"

²⁹³ Barnaba İncili, 1.

²⁹⁴ Barnaba İncili, 2.

²⁹⁵ Barnaba İncili, 3.

²⁹⁶ Barnaba İncili, 4.

²⁹⁷ Barnaba İncili, 5.

²⁹⁸ Barnaba İncili, 6-7.

²⁹⁹ Barnaba İncili, 8

³⁰⁰ Barnaba İncili, 10.

³⁰¹ Barnaba İncili, 11-12.

³⁰² Barnaba İncili,13.

diye adlandırdığı on iki kişiyi seçmiştir.³⁰³ Bir düğün yemeğinde suyu şaraba çevirmiş, şakirtlerine dünya-ahiret örnekleri ile dünyalık arzuların kalbe ağırlık yapmaması gerektiğini öğütlemiş ve kendisinden sonra peygamberlerin en ulusunun geleceğini söylemiştir.³⁰⁴

Hız. İsa, iyileştirdiği cüzzamlılara kendileri gibi bir insan olduğunu ifade etmiş, Barnaba da Hız. İsa'nın konuşmaları esnasında notlar almıştır.³⁰⁵ Galile Denizinde çıkan bir fırtınayı Allah'a ettiği dua ile dindirmiş, Kefernahum'da bir insana giren (ve Kenanlı bir kızdı da) cinleri çıkartmış, verdiği emir üzere cinler orada bulunan domuzlara girmiş ve denize atlamışlardır.³⁰⁶

Hız. İsa, sünnetin Allah'ın Hız. İbrahim ile ahitleşmesi olduğunu -bedenin ve ona ait olan küçük bir kısmının terkenden korkulmaması, az dünyalıkla da kifayet edilmesi gerektiğini Lazarus ve at örneği ile- hatırlatmıştır.³⁰⁷ Devam eden baplarda ise Hız. İbrahim'in Allah'ı bulma serüvenini anlatmıştır.³⁰⁸

Hız. İsa'yı zor durumda bırakmak isteyen Yazıcılar ve Kâhinlerin sordukları sorular, onu değil bilakis kendilerini zor durumda bırakmış ve bu sonuç onların Hız. İsa'ya olan nefretlerini bir kat daha arttırmıştır.³⁰⁹ Havarilerin isteği üzere Hız. İsa, şeytan, ona uyan meleklerden bir kısmının durumu ve kovuluşları hakkında bilgi vermiştir.³¹⁰ Bunun üzerine havariler, Hız. İsa'dan Allah'a nasıl dua etmeleri gerektiğini öğretmesini istemişler ve o, evvelki peygamberlerin dua ve ibadet ile neler elde ettiklerini anlatmıştır.³¹¹

Hız. İsa, Hız. Âdem'in yaratılışı, cennette eşi ile kalışı, şeytanın onlara yaptığı hileyi ve cennette Hız. Âdem'in, Hız. Muhammed'in ismini güneş gibi parlayan bir yazıda gördüğünü anlatmıştır.³¹² Levililerle Yazıcılardan bir kısmının "Sen kimsin?" sorusunu sormaları üzerine Hız. İsa, "Mesih" olmadığı cevabını vermiştir.³¹³

³⁰³ Barnaba İncili, 14.

³⁰⁴ Barnaba İncili, 15-18.

³⁰⁵ Barnaba İncili, 19-20.

³⁰⁶ Barnaba İncili, 21.

³⁰⁷ Barnaba İncili, 22-25.

³⁰⁸ Barnaba İncili, 26-29.

³⁰⁹ Barnaba İncili, 30-34.

³¹⁰ Barnaba İncili, 35-36.

³¹¹ Barnaba İncili, 37-38.

³¹² Barnaba İncili, 39-41.

³¹³ Barnaba İncili, 42.

Hız. İsa, havarilerin Mesih hakkında bilgi istemeleri üzerine, onun İshak soyundan değil, İsmail soyundan geleceğini, adının "Muhammed" olacağını ve bu konuda Kâhinlerin bilerek yanlış bilgi verdiklerini söylemiştir.³¹⁴

c. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin İkinci Yılı

Bu bölüm, 47. ve 90. baplar arasını ihtiva etmektedir. Hz. İsa, peygamberliğinin ikinci yılında Nain şehrindeyken, ora halkının isteğiyle ve Allah'ın izniyle ölen bir delikanlıyı diriltmiştir. Bunun üzerine halk Hz. İsa hakkındaki görüşleri ile üçe ayrılmıştır: Kimi Allah olduğu, kimi Allah'ın oğlu olduğu kimi de Allah'ın peygamberi olduğu görüşünü savunmuştur. Hz. İsa ise bu tartışmalardan uzaklaşmak için oyalanmadan Kefernahum'a dönmüştür.³¹⁵

Sebt günü vaaz vermiş ve bu vaazında yanlış yargılamalar sonucu peygamberlerin ve yakınlarının başlarına gelenleri örneklerle hatırlatmıştır.³¹⁶ Hz. İsa, havarilerin isteği üzerine, şeytan, kıyametin kopuşu, kendisinin Allah'ın ölümlü bir kulu olduğu, öleceği, tekrar yeryüzüne geleceği, kıyamet alametlerinin ne olduğu, kıyametin kopuş şekli ile arkasından gelecek olan hüküm gününün nasıl olacağı, Hz. Muhammed'in şefaati ve cehennem mahiyetinin haberlerini vermiştir.³¹⁷ Kötülüğe karşı kötülükle değil, hüküm gününde iyilik görmek için, iyilikle karşılık verilmesi gerektiğini peygamberlerden örnekler vererek anlatmıştır.³¹⁸

Fısıh bayramının yaklaştığı günlerde Hz. İsa, havarilere ve halka çeşitli konuları mesellerle açıklamış, kurban hakkında Yazıcılar ve Ferisilerin uygulamalarını eleştirmiş, çevresinde toplanan hastaları Allah'a dua ederek iyileştirmiştir. Romalı askerler de Kudüs'te, Hz. İsa hakkında "İsrail Kavminin halkını ziyarete gelen Allah'ı" olduğu fitnesini yaymışlardır.³¹⁹

Hız. İsa, kendisi için "Allah'ın oğlu Mesih" diyen Petrus'u önce kovmuş sonra affetmiş, havarileri böyle düşünmemeleri için uyarılmış ve halkından da bu şekilde düşünenlerin düşüncelerini değiştirmek için Galile'ye gitmiştir.³²⁰ Bir gece Hz. İsa havarileri ile konuşurken, içlerinden birisinin kendisine ihanet edeceğini, kitabının hükümsüz

³¹⁴ Barnaba İncili, 43-46.

³¹⁵ Barnaba İncili, 47-48.

³¹⁶ Barnaba İncili, 49-50.

³¹⁷ Barnaba İncili, 51-62.

³¹⁸ Barnaba İncili, 63-64.

³¹⁹ Barnaba İncili, 65- 69.

³²⁰ Barnaba İncili, 70-71.

kılınacağını ve ancak otuz kadar inananın kaldığı zaman, Allah'ın elçisinin geleceğini söylemiştir.³²¹

Havarilerden Yuhanna'nın isteği üzerine Hz. İsa, şeytanın dört iğva yolunu anlatmış, dünyada günaha girme konusunda kaygı çekmeyen insanların özelliklerini belirtmiştir.³²² Yakup'un peygamberlerin tebliği ile ilgili sorusuna da çeşitli misallerle uzun cevaplar vermiştir.³²³ Ayrıca inananların salih amel de işlemeleri gerektiğinin üzerinde durmuş ve Samiriyeli bir kadın ile kuyu başında konuşup sorularına cevap vermiştir.³²⁴ Barnaba da bu konuşma esnasında Hz. İsa ile beraber olduğunu ifade etmiştir.

Gece yarısı namazından sonra Hz. İsa ile havariler "Sevinç Gecesi" olduğu için beraber ibadet edip yüz kere rükûa varmışlar ve havariler Hz. İsa'dan hükümler öğrenmişlerdir. Akabinde yıkanıp sabah namazı kılmışlar ve Hz. İsa, havarilerini, şeytanın bir iğva şekli olduğu için, "Neden?" sorusu hakkında uyarıştır.³²⁵

d. Hz. İsa'nın Peygamberliğinin Üçüncü Yılı

Barnaba İncili'nin son kısmı olup, 91. ve 222. baplar arasını ihtiva eden bölümdür. Romalı askerler şeytana uyarak Hz. İsa'nın varlık sebebi (gösterdiği mucizelerden dolayı, Allah'ın oğlu olduğu ve Nasıralı peygamber olduğu görüşü) ile ilgili İbraniler arasına fitne sokmuşlardır. Bunun üzerine kırk gün geçmeden bütün Yahudiye birbirlerine karşı silahlanmışlardır. Her biri kılıç kuşanmış ikiyüzbin kişiden oluşan üç ordu toplanmıştır. Sonuç itibariyle savaşmayarak, Hz. İsa'nın, kendisinin ne olduğu hakkında ifade vermesi kararını almışlardır.³²⁶

Hz. İsa havarileriyle birlikte, Allah'tan aldığı emir üzerine Sina Dağı'nda kırk gün kalmıştır. Dağdan indiğinde, Erden yakınlarında "Hoş geldin Allah'ımız" şeklinde halk tarafından karşılanmıştır.³²⁷ Bunun üzerine bir insan olduğuyla ilgili vaaz vermiştir. Başkâhin'in isteği üzere Hz. İsa kendini şöyle tanıtmıştır: "*Ben, Davud soyundan Meryem oğlu İsa, ölümlü ve Allah'tan korkan bir insanım ve şan, şeref ve azametini Allah'a verilmesine çalışıyorum.*"³²⁸

³²¹ Barnaba İncili, 72.

³²² Barnaba İncili, 73-78.

³²³ Barnaba İncili, 79-80.

³²⁴ Barnaba İncili, 81-82.

³²⁵ Barnaba İncili, 83-90.

³²⁶ Barnaba İncili, 91.

³²⁷ Barnaba İncili, 92.

³²⁸ Barnaba İncili, 93-96.

Bundan sonra Hz. İsa, Vali Pilatus, Kral Hirodes ve Başkâhine adı Muhammed olacak olan gelecek elçi için şu ifadeyi kullanmıştır: *"Onun ayakkabı bağlarını çözecek değerde değilsem de, Allah'tan onu görme, rahmet ve bereketini aldım."*

Başkâhinin Mesih hakkında adının ne olacağı ve hangi işaretlerle tanınacağını sorması üzerine Hz. İsa sözlerine şöyle devam etmiştir: *"Mesih'in adı hayranlık uyandırır, çünkü Allah ruhunu yaratıp da, göksel bir nur içine koyduğu zaman ona bu adı kendisi vermiştir. Allah şöyle demiştir: "Bekle Muhammed; çünkü senin uğruna Cennet'i, dünyayı ve yığınlarca yarattığı yaratacağım, içlerinden seni bir elçi yapacağım, öyle ki, kim seni kutsarsa kutsanacak, kim seni lanetlerse lanetlenecektir. Seni, dünyaya göndereceğim zaman, kurtuluşa elçim olarak göndereceğim ve senin sözün geçecek olacak. O kadar ki, gök ve yer düşecek. Fakat senin dinin düşmeyecek." Muhammed onun kutlu adıdır."*³²⁹

Bu konuşmanın sonunda Hz. İsa'ya "Allah" veya "Allah'ın Oğlu" diyenin öldürüleceği hükmü Roma Senatosu tarafından verilerek, bakır levha üzerine kazılmış ve Mabede konmuştur. Hz. İsa, kendisini görmeye gelen beş bin kadar kişiyi, beş ekmek ve iki balıkla doyurmuştur. Bu yemek faslından sonra gördüklerine inanamayıp, oradan ayrılmak istemeyen yetmiş iki kişiyi de inançlarının kuvvetinden dolayı şakirt olarak seçmiştir.³³⁰

Hz. İsa, kendisine duyulan büyük sevgiden dolayı, Allah'ın kendi şanını kışkandığını ve kendi sevgisi yerine konan her şeyi kullarının elinden aldığını, geçmiş peygamberlerin hayatlarından çeşitli misaller vererek açıklamıştır. Buna çare olarak da her inananın tövbe etmesi gerektiğini havarilerini görevlendirerek halka bildirmelerini söylemiştir. Görev yerleri olarak, Samiriye, Yahudiye ve İsrail yönlerini belirlemiş, Barnaba ve Yuhanna'nın yanında kalıp geri kalan bütün havari ve şakirtlerin bu görev yerlerine dağılmalarını istemiştir. Yapılacak olan tövbenin de nasıl olacağını, *"Tövbe, bir başka şeyden daha fazla olarak salt Allah sevgisi için yapılmalıdır"* şeklinde anlatmış ve tövbedeki gözyaşının önemine değinmiştir.³³¹

Hz. İsa bir gün sabah namazını kıldıktan sonra havarilerine nefsin ne olduğunu, nasıl terbiye edilmesi gerektiğini, orucun da nefsin terbiye şekillerinden biri olduğunu ifade etmiş ve ruh hakkında bilgi vermiştir.³³²

³²⁹ Barnaba İncili, 97.

³³⁰ Barnaba İncili, 98.

³³¹ Barnaba İncili, 99-105.

³³² Barnaba İncili, 106-111.

Bir gün Hz. İsa havarilerini yiyecek bulmaya gönderirken Barnaba'ya birtakım şeyleri açıklamak ve onun da bunları yazması için yanında kalmasını istemiştir. Akıbetinin, havarilerinden birinin kendisini otuz paraya satacağını, satanın yüzü kendisine benzetildiği için, o zannedildiğinden dolayı öldürüleceğini, kendisinin de o esnada göğe çekileceğini, Allah'ın kutlu elçisi Muhammed gelinceye kadar da bu gerçeğin ortaya çıkmayacağı şeklinde olduğunu açıklamıştır.³³³

Hz. İsa, Allah'ın, insanı dünyaya tüm emir ve yasaklara uyarak kulluk etmeleri için indirdiğini, bundan dolayı da salih amellerle sıkıntı çekmesi, dünyevi iyiliklerden yoksun olması ayrıca ihtiyaçları için de çalışması gerektiğini söylemiştir.³³⁴ Şehvet yüzünden helak olup giden Nuh, Lût ve Bünyamin'in kabilelerinden örnekler vermiş, şehveti, gem vurulmamış bir aşk arzusu olarak tarif etmiş, göze de gem vurulmasını öğütlemiştir.³³⁵

Hz. İsa, havarilerine şu kötü huylardan sakınmalarını söylemiştir: Zihin zayıflatan boş konuşmak, pişman olmayı engelleyen hırs ve tamah, insanları cehenneme sevk eden gurur.³³⁶ Galile Denizi sahilindeyken çevresini saran kalabalığa hitap edebilmek için kayığa binmiş, halka çeşitli misallerle hitap etmiş, ardından da Nain'e gitmiş ve havarilerin isteği üzerine halka yaptığı hitaptaki misallerin anlamlarını açıklamıştır ki Allah'ın tohum ektiği tarla insan soyu ve tohum da Allah Kelâmıdır.³³⁷

Hz. İsa havarilerden Petrus'un isteği üzerine cehennem katlarını ve bu katlara hangi kötü huylardan dolayı gidileceğini anlatmıştır.³³⁸

Çıkan bir kıtlıktan dolayı halk, Hz. İsa'dan çare göstermesini istemiş, o da bunun üzerine, hasada kadar oruç tutulmasını tavsiye etmiş ve yirmi gün hep beraber oruç tutmuşlardır. Sonunda verimli geçen hasattan dolayı halk, Hz. İsa'nın kendilerine kral olmasını istemişlerdir. Hz. İsa da havarilerine kendisinin kral olmasını isteyen bu halkın kısa süre sonra ölmesini isteyeceklerinin haberini vermiştir.³³⁹

Hz. İsa Ferisiler'e, Kenan dilinde "Allah'ı arayan" anlamına gelen Ferisi'nin nasıl olması gerektiğini şu şekilde tarif etmiştir:

³³³ Barnaba İncili, 112.

³³⁴ Barnaba İncili, 113-114.

³³⁵ Barnaba İncili, 115-119.

³³⁶ Barnaba İncili, 120-131.

³³⁷ Barnaba İncili, 133.

³³⁸ Barnaba İncili, 134-137.

³³⁹ Barnaba İncili, 138-144.

"Yürüdüğü zaman, yalnızca kendi ayaklarına baksın. Konuştuğu zaman, yalnızca gerekli olan şeyi konuşsun. Yedikleri zaman, sofradan doymadan kalksınlar. Her gün bir ertesi güne çıkmayacaklarını düşünüp, vakitlerini son nefesi yaklaşan biri gibi harcasınlar. Elbise olarak hayvan derisi yeter. Toprak yığını, çıplak yer üstünde uyusun; her gece iki saatlik uyku da yeter. Kendinden başka kimseden nefret etmesin, kendinden başka kimseyi ayıplamasın. İbadet ederlerken, gelecek olan mahkemedelermiş gibi bir korku içinde ayakta dursunlar." ... "Şimdi söyleyin bana: Bugünün Ferisileri Ferisi midirler? Allah'ın kulları mıdır onlar?"

Bunları dedikten sonra Hz. İsa gerçek Ferisilerden misaller getirmiş, kendi zamanının Ferisileri için de şu benzetmeyi uygun bulmuştur:

"Günümüz Ferisilerinin mayalarından sakının. Çünkü küçük bir maya bir yığın yemeği bozar."³⁴⁰

Roma askerleri, Hz. İsa'yı tutuklamak amaçlı, sorulardan oluşan bir konuşma başlatmışlardır. Verecek cevapları kalmayıp yenildiklerini anlayınca gitmişler ve ardından da Kâhinler ile Ferisiler sorularla Hz. İsa'yı sıkıştırmaya ve halk önünde yenilgiye uğratmaya çalışmışlardır.³⁴¹ Kendilerinin yenilgiye uğramalarıyla biten konuşmanın ardından Hz. İsa, Mabetten ayrılırken, her zaman "Mabedin Güzel Kapısı"nda oturan bir kör için yerden aldığı toprağı tükürüğü ile çamura çevirip onun gözlerine sürmüştür. Hz. İsa'nın "Siloam gölüne git ve yıkan" sözüne uyan körün gözleri açılmıştır. Yenilgileri üzerine bir de bu mucizeyi duyan Kâhinler ve Ferisilerin kızgınlıkları doruk noktasına ulaşmıştır.³⁴²

Hz. İsa havarilerin isteği üzerine, Allah'ın sağ, diri ve tek olduğu, O'nun varlığına eş koşulmaması gerektiği, kendisinden önceki bazı peygamberlerin (Musa, Danyal, Mikaya, Amos) kendi zamanlarındaki işleri, katlin hırsızlıktan daha kötü olduğunu ve söylenen sözlerin doğru anlaşılması gerektiğini türlü misallerle anlatmıştır.³⁴³

Hz. İsa, takdirin açıkça bilineceği kişi olan Hz. Muhammed'i şöyle anlatmıştır: "Takdir öylesine gizlidir ki ey kardeşler, size diyorum ki bakın, o yalnızca bir kişiye açıkça bilinecektir. O, milletlerin aradığı, Allah'ın gizliliklerinin kendisine öylesine açık olacağı kimsedir; o dünyaya geldiği zaman, onun sözlerini dinleyecek olanlar kutsanacaktır..."

³⁴⁰ Barnaba İncili, 145-151.

³⁴¹ Barnaba İncili, 152-155.

³⁴² Barnaba İncili, 156-158.

³⁴³ Barnaba İncili, 159-162.

Çünkü bu palmye ağacının bizi gölgelendirdiği gibi, Allah da onları rahmetiyle gölgelendirecektir. Yaa, nasıl bu ağaç bizi güneşin yakıcı ısısından koruyorsa, Allah'ın rahmeti de, o kişiye inananları Şeytan'dan öyle koruyacaktır."

*..."O, Allah'ın Elçisi Muhammed'dir. Ve o dünyaya geldiği zaman, yağmurun, uzun bir süre yağmur almadıktan sonra yere meyve verdirmesi gibi, o da getireceği bol rahmetle insanlar arasında salih ameller için bir fırsat olacak. Çünkü o, Allah'ın rahmetiyle yüklü beyaz bir buluttur. Bu rahmeti Allah, mürşitler üzerine yağmur gibi fıskırtacaktır."*³⁴⁴

Fasıklık ve seçilmişlik arasındaki farkların Ferisiler tarafından yanlış yazılıp yanlış yorumlandığını anlatan Hz. İsa, gerçekte Allah'ın, günahkâra günah işlememeyi, işlediği zamanda tövbe etmeyi emrettiğini ifade etmiştir. Bu konuda da Yahudilere yollanan Yoel, İşaya, Hezekiel, Musa, Süleyman gibi evvelki peygamberlerin hayatlarından örnekler vermiştir.³⁴⁵

Hz. İsa cennet ve mahiyetini, Allah'ın kendi nimetlerinin yurdu olarak yarattığını söylemiştir. Devamında cennet nimetlerini anlatmış ve havarilerine cennete nasıl gireceği konusunda Sadukiler gibi olmamalarını öğütlemiştir. Çünkü Sadukiler'in inancı, bedeninin yeniden dirilmeyeceği ve meleklerin cennette olmadıkları şeklindedir. Cennet nimetlerini anlatmayı bitirdikten sonra "*Ebediyen Aziz ve Sübhan olan Allah'ımızı ta'zimde bulunalım*" diyerek havarileriyle birlikte yüz kere rükûa varıp dua ederek secdeye kapanmışlardır.³⁴⁶

Bir gün Hz. İsa Süleyman Mabedinde otururken bir Yazıcının Allah'ın Tevrat'taki "*Ben senin büyük ödülün olacağım*" sözüne karşılık olarak Allah'ı nasıl kazanacağını, devamında da gerçek alçakgönüllünün kim olduğunu sormuştur. Hz. İsa da bunların cevaplarını evvelki peygamberlerden olan Hoşea'nın iyilikseverliği ve Haggay'ın alçak gönüllülüğünden örneklerle vermiştir. Ferisiler hakkında ise kitabı bilerek yanlış yorumlamaları ve peygamberlerini öldürmelerinden dolayı, onları bekleyen akıbeti açıklamıştır: "*Allah sağ ve diridir ki onlar Şeytan'ın çocuklarıdır ve onun dilediğini yaparlar; bu yüzdendir, kutsal şehirle birlikte mabet yıkılacak, o kadar ki, mabette taş üstünde taş kalmayacaktır."*³⁴⁷

Hz. İsa, Hz. İbrahim için yapılan Mesih vaadinin İshak için değil, İsmail için olduğunu söylemiş, Beytanya'da ölen birini (Lazarus) Allah'ın izniyle diriltmiş, bunu gören

³⁴⁴ Barnaba İncili, 163.

³⁴⁵ Barnaba İncili, 164-167.

³⁴⁶ Barnaba İncili, 168-179.

³⁴⁷ Barnaba İncili, 180-189.

Yahudilerden büyük bir grup ve Ferisilerden bir kısım ona iman etmişler ve merak edenler için o, ölüm hakkında konuşmuştur.³⁴⁸

Hız. İsa, Fısıh bayramı geldiğinde havarileri ile birlikte Kudüs'te "Fısıh Kuzusu" yemek istemiş ve şehre girerken de geldiklerini gören halk tarafından büyük bir coşkuyla karşılanmışlardır. Bu manzarayı gören Ferisiler, karşıladıkları için halkı azarlamışlar ve Hız. İsa'ya küfretmişlerdir. Bu hal altında Hız. İsa mabede girdiğinde Yazıcılar ve Ferisiler kendisine zina suçu işlemiş bir kadın getirmişler ve bu kadını yargılamasını istemişlerdir. Niyetleri, Hız. İsa'yı her halükârda zor durumda bırakmaktır. Ancak Hız. İsa Yazıcı ve Ferisilerin niyetlerini anlayıp bilinen ünlü sözünü söylemiştir: " *Aranızda günahsız olan ona ilk taşı atsin.*" Hız. İsa'nın mucizesiyle herkes kirli günahlarını gördüğü için utanmışlardır. Kadının af dilemesi üzerine de serbest bırakılmış, Yazıcı ve Ferisilerin de istedikleri ortam oluşmamıştır.

Olayın sona ermesiyle de Hız. İsa, Simun'un evine gidip, Kudüs'ün orada toplanan bütün hastalarına ağlayarak hitap etmiştir: " *Ey Kudüs, ey İsrail, senin için ağlıyorum. Sen sana olan ziyareti bilmiyorsun; çünkü bir tavuğun civcivlerini kanatları altına topladığı gibi, ben de seni Yaraticınız Allah sevgisinde toplamak istedim, ama sen istemedin! Bu nedenle, Allah size şöyle diyor: İlahi gazaba uğrayacaklar.*" Bu sözlerden sonra Allah'ın adını andığı duası ile hastaları iyileştirmiştir.³⁴⁹

Hız. İsa bundan sonra aynı günün akşamı Simun'un evinde yemeğe kalmıştır. Daha evvel iyileştirmiş olduğu Lazarus'un kız kardeşi Meryem Hız. İsa'nın üzerine yağ merhemi sürmüş, Yahuda ise o merhemini satılmasının daha iyi bir fikir olduğunu söylemiştir. Çünkü satılmasıyla gelecek olan paranın onda birini, her şeyde yaptığı gibi çalabilecekti. Yağın satılmadığından dolayı zararda olduğunu düşündüğü otuz para kazanmak amacıyla Başkâhin'i bulmaya gitmiştir. Başkâhin ile anlaşılan Yahuda Hız. İsa'nın yerini göstermek için yanlarından ayrılmıştır.

Diğer taraftan mabette Hız. İsa ile Başkâhin arasında sorulu-cevaplı bir konuşma geçmiştir. Akabinde çıkan karışıklıktan dolayı Hız. İsa oradan ayrılmak zorunda kalmıştır. Nikodemus'un önerisi üzerine ona ait olan Sidrun Çayı gerisindeki eve ilk on iki havarisiyle beraber Kudüs'ten çıkma kararını almıştır.³⁵⁰ Olanları Melek Cebrail'den haber alan Meryem

³⁴⁸ Barnaba İncili, 190-199.

³⁴⁹ Barnaba İncili, 200-204.

³⁵⁰ Barnaba İncili, 205-208.

hemen Kudüs'e gitmiş fakat Hz. İsa oradan ayrıldığı için bir daha kendisini görememiştir.³⁵¹

Başkâhin bizzat Kral Hirodes ve Roma Valisi Pilatus'a gidip, Hz. İsa'nın, kendisini İsrail'e Kral yapmak istediği suçlamasında bulunmuş ve beraberindeki yalancı şahitlere tekrarlatmıştır. O gün Kudüs'ün her yanında Hz. İsa'yı bulmak için genel bir arama yapılmıştır. Hz. İsa ise, Nikodemus'un Sidrun Çayı ötesinde bulunan evinde havarilerini rahatlatırken aynı zamanda dünyadan ayrılma vaktinin geldiğini söylemiş, sanki bütün tebliğ hayatını ve görevini özetler gibi şöyle dua etmiştir:

"İbrahim'in Allah'ı, İsmail ve İshak'ın Allah'ı, babalarımızın Allah'ı, Allah'ımız Rabb, bana verdiklerine merhamet et ve onları dünyadan koru. Onları dünyadan al demiyorum, çünkü benim İncil'imi tahrif edeceklere karşı onların şahitlik etmesi gerekiyor. Bunun yerine, onları şerden koruman için dua ediyorum ki, senin Hüküm Günü'nde, benimle birlikte, senin ahdini bozan İsrail ailesine karşı ve dünyaya karşı şahitlik etmek için gelsinler. Puta tapıcı babaların oğullarına karşı, tam dördüncü soya kadar puta tapıcılıktan intikam alan Kadir ve Gayyûr Rabb Allah, benim senin oğlun olduğumu yazdıkları zaman, bana verdiğin İncil'imi tahrif edecek olan herkesi sen ebediyen lanetle. Çünkü çamur ve toprak olan ben, senin kullarının hizmetçisiyim ve hiçbir zaman kendimi senin iyi bir kulun olarak düşünmedim; şundan ki, ben sana, bana verdiklerin karşısında hiçbir şey veremem. Çünkü her şey senindir. Bin nesilde senden korkanlar üzerinde merhametini gösteren Rahim Rabb Allah, bana verdiğin Kelâmına inananlara merhamet et. Çünkü sen nasıl gerçek Allah'san, benim söylediğim söz de öyle gerçektir. Çünkü o senindir.

Görüyorsun ki, okuduğu kitapla yazılı olandan başkasını okuyamayan bir okuyucu gibi konuştum; bana verdiğini işte bu şekilde anlattım. Koruyucu Rabb Allah, Şeytan'ın kendilerine karşı hiçbir şey yapmaması için bana verdiklerini koru; yalnız onları değil, onlara inanacak herşeyi koru. Merhameti bol ve zengin Rabb, Hüküm Günü'nde Elçi'nin cemaati içinde bulunmasını kuluna bahşet; yalnızca bana değil, bana verdiğin herkese, onlarla birlikte, tebliğleri sonucu bana inanacak herkese. Ve kendin için bunu yap ki Rabb, Şeytan sen Rabb'e karşı böbürlenmesin. Nimetinden kavmim İsrail için gerekli olan her şeyi sağlayan Rabb Allah, dünyayı kendisi için yarattığın Elçi'ne kutsamayı vaad ettiğin yeryüzünün tüm kabilelerini hatırdan çıkarma. Dünyaya merhamet et ve Elçi'ni çabucak gönder ki, düşmanın olan Şeytan, imparatorluğunu yitirsin. "

³⁵¹ Barnaba İncili, 209.

Hız. İsa bu duanın ardından havarileriyle birlikte –Yahuda hariç- üç kez “Âmin” demmiştir.³⁵²

Kuzu yeme gününde, sofraya oturmadan evvel Hz. İsa, Yahuda İskariyot’tan başlayarak en son Petrus olmak üzere bütün havarilerinin ayaklarını yıkamıştır. Sofrada, aralarından birinin kendisine ihanet edeceğini, bundan dolayı yedikleri kuzu gibi satılacağını ama bu kişinin hazırlamış olduğu çukura kendisinin düşeceğini söylemiştir.³⁵³

Hız. İsa yemekten sonra âdeti üzere yüz kere dizlerini büküp, secdeye vararak ibadet ederken Yahuda, Hz. İsa’nın yerini askerlere bildirmiş, Allah’ın isteği üzere elçileri olan Cebrail, Mikail, Rafail (Azrail) ve Uriel (İsrafil) Hz. İsa’yı güneye bakan pencereden çıkarmışlar ve üçüncü göğe Allah’ı tesbih ve takdis etmesi için meleklerin yanına bırakmışlardır.³⁵⁴

Bu esnada Yahuda’nın konuşması ve yüzü Hz. İsa’ya benzetilmiş ve bu benzetilmeden sonra, ne kadar inkâr ettiyse de tutuklanmadan kurtulamamıştır.³⁵⁵ Havariler de tutuklanan kişinin Hz. İsa olduğuna inanmışlardır. Öyle ki Barnaba bile, Hz. İsa’nın söylemiş olduğu her şeyi, dünyadan nasıl çekilip alınacağını, başka birinin o olduğuna inanıldığı için işkence edileceğini ve kendisinin dünyanın sonuna kadar ölmeyeceğini yazmış olduğu halde unutmuştur. Bu nedenle, Barnaba Hz. İsa’nın annesi ve Yuhanna ile birlikte olay yerine gitmişlerdir. Kâhinler tarafından cezalandırılması için Vali Pilatus’a teslim edilen Yahuda, Vali’nin kendisini cezalandırmak istememesinden dolayı onu Galile Kralı Hirodes’e göndermiştir. Kral Hirodes ise soytarılar gibi beyaz, yolladığı Vali Pilatus da Krallık rengi olan mor ama eski bir elbise giydirtmiş, başına da dikenlerden yapılmış bir taç taktırmıştır. Bundan sora da önde gelen Kâhinler, Yazıcılar ve Ferisilerin ellerine teslim etmiş ve onlar da Yahuda’yı iki hırsızla birlikte çarمیhta ölümle cezalandırmışlardır. Cezaları da Kalveri Dağında infaz edilmiştir. Nikodemus ve Aberimetya’lı Yusuf Hz. İsa’ya benzetilen Yahuda’nın cesedini alıp çok kıymetli bir merhemle sararak Yusuf’un yeni mezarına gömmüşlerdir.³⁵⁶

³⁵² Barnaba İncili, 210-212.

³⁵³ Barnaba İncili, 213.

³⁵⁴ Barnaba İncili, 214-215.

³⁵⁵ Barnaba İncili, 216.

³⁵⁶ Barnaba İncili, 217.

Sonra Barnaba, Yuhanna ve kardeşi Yakup, Hz. İsa'nın annesi Meryem ile birlikte Nasıra'ya gitmişlerdir. Şakirtlerden bir kısmı ise Yahuda'nın cesedini çalıp, Hz. İsa'nın yeniden dirildiği yalanını söylemişler ve bu yalan da her yere yayılmıştır.³⁵⁷

Nasıra'ya gidenler geri dönmüş, Allah, gözde melekleri Cebrail, Mikail, Rafail ve Uriel'e Hz. İsa'yı annesinin evine götürüp, kendisine inananlara üç gün boyunca görünmesine izin vermiştir. O zaman Meryem'in evinde Meryem ile beraber Marta, Meryem Magdalan, Lazarus, Barnaba, Yuhanna, Yakup ve Petrus vardır. Böylece de Hz. İsa diri olduğunu ve ölmediğini ifade etmiştir. Beraberinde bulunan meleklerin de oradakilere görünmelerini istemiş ve bu melekleri tek tek tanıtmıştır: "*Bunlar Allah'ın elçileridir. Allah'ın gizliliklerini bildiren Cebrail, Allah'ın düşmanlarına karşı savaşan Mikail, ölenlerin ruhlarını alan Rafail (Azrail) ve herkesi Son Gün'de Allah'ın mahkemesine çağırarak olan Uriel (İsrafil).*" Bu tanıtımdan sonra melekler olan bitenleri orada bulunanlara nakletmişlerdir. Barnaba da Hz. İsa'dan izin alarak bu yaşananların hikmetini üç soru sorup cevaplarını almıştır.³⁵⁸

Bu konuşmalardan sonra Hz. İsa Barnaba'ya İncil yazması ve Yahuda'nın başına gelenleri anlatması için talimat vermiştir. Akabinde yine Hz. İsa'nın isteği üzerine havarileri, yetmiş ikileri, pek çok inananı toplamış ve hep beraber yemek yemişlerdir.

Üçüncü günün sonunda Hz. İsa Zeytin Dağı'nda bütün inananlara seslenmiş ve onları kendi şahitleri tutmuştur. Hitaptan sonra da herkesin göreceği şekilde dört melek ile göğe yükselmiştir.³⁵⁹

Son bap, Hz. İsa'nın bu İncil'in giriş kısmında yer alan Allah'ın kulu olduğunu tekrar etmiştir: "*İsa ayrıldıktan sonra, şakirtler İsrail'in ve dünyanın değişik bölgelerine dağıldılar ve Şeytan'ın nefret ettiği Hak, her zaman olduğu gibi, batılın işkencelerine uğradı. Çünkü şakirtmiş gibi görünen birtakım şerli insanlar İsa'nın öldüğünü ve tekrar dirilmediğini yazdılar. Diğer bazıları, onun gerçekten öldüğünü ama tekrar dirildiğini yazdılar. Bir diğerleri ise İsa'nın Allah'ın oğlu olduğunu yazdılar ve yazıyorlar; aralarında aldatılmış olan Pavlus da vardır. Ama biz, yazabildiğimiz kadarını Allah'tan korkanlara anlatıyoruz ki, Allah'ın son Hüküm Gününde kurtulabilsinler.*"³⁶⁰

³⁵⁷ Barnaba İncili, 218.

³⁵⁸ Barnaba İncili, 219-220.

³⁵⁹ Barnaba İncili, 221.

³⁶⁰ Barnaba İncili, 222.

Sonuç itibariyle Barnaba, diğer dört İncil yazarlarından farklı olarak, Hz. İsa'nın öğretisiyle ilgili dolaysız bir bilgi ve tecrübeye sahiptir. Dolayısıyla Barnaba İncil'ini diğer İncillerden ayıran temel özellik, bu metnin Hz. İsa'nın hayatına tanıklık eden birisi tarafından yazılmış olmasıdır.³⁶¹

4. Barnaba İncilinin Tahlili

Genel bir görüşe göre Barnaba İncilinin içeriği ile Kanonik İnciller arasında büyük bir benzerlik hatta bazen uyuşma söz konusudur. Fakat Barnaba İncili Teslisi reddetmesi, Hz. İsa'yı gelecek olan Mesih'i müjdeleyen bir peygamber olarak tanıtması ve özellikle çarınha gerilen kişinin kimliği ile ilgili zıt açıklamalarda bulunması ile Kanonik İncillerden ayrılmıştır. Bir de Pavlus'un Barnaba İncilinde bulunmayan fakat Kanonik İncillerde yer alan öğretileri çıkarılırsa, geriye Hz. İsa'nın bir peygamber oluşu, Allah'ın birliği, sünnetin varlığı, domuz eti yemenin yasak oluşu gibi hususlar kalır ki, bu da Kur'an ile örtüşmektedir.³⁶²

Bu bölümde, Barnaba İncilinde yer alan hatalara temas edilecek, temel konularda da Kanonik İnciller ve Kur'an-ı Kerim ile karşılaştırma yapılacaktır.

a. Barnaba İncilinde yer alan hatalar

Barnaba'nın, Yahudilerin eğitim seviyesi yüksek olan Levililer'den olduğu birinci bölümde belirtilmiştir. Dolayısıyla Barnaba'nın, yaşadığı dönem ve yer şartlarından habersiz olması düşünülemez. Ancak buna karşın tahsilli bir kişinin yapmayacağı kadar çok tarih, coğrafya ve o dönemin yaşanan hayatından uzak hatalar vardır. Bu hataları da şöyle sıralamak mümkündür:

(1). Nasıra ve Kudüs şehirlerinin konumu

Nasıra şehri, en yakın göl olan Galile (Taberiye) gölünden 25 kilometre uzaklıkta³⁶³ ve 600 metre yükseklikte, Kudüs ise, en yakın göle (Lût Gölü) 23 kilometre uzaklıkta ve 811 metre yüksekliktedir.

Hâlbuki *“İsa Galile Denizi'ne gitti ve bir gemiye binerek Nasıra'ya doğru yola çıktı. Bu sırada denizde büyük bir fırtına başladı... Nasıra kentine gelince denizciler, İsa ne*

³⁶¹ Ataurrahim- Thomson, a.g.e, s. 154.

³⁶² Küçük- Tümer- Küçük, a.g.e, s. 363.

³⁶³ Yürüyüş mesafesiyle yarım günlük yola tekabül ediyor.

*yaptıysa hepsini yaydılar...*³⁶⁴ şeklinde yer alan bu yerleşim yerinde liman yoktur. Devamında "*İsa Kefernahum'a doğru yokuş yukarı gitti...*"³⁶⁵ diye yazılmıştır. Coğrafi koşullara göre göl kıyısında bulunan yer Nasıra değil, Kefernahum'dur. Dolayısıyla, Hz. İsa'nın bindiği geminin Nasıra'ya değil, göl kıyısında bulunan Kefernahum'a varıp, oradan ayrılınca Nasıra'ya doğru yokuş yukarı gitmesi ve Nasıra'dan ayrılınca tekrar Kefernahum'a inmesi gerekirdi.³⁶⁶

Nasıra limanından³⁶⁷ yola çıkan Hz. İsa'nın bindiği geminin vardığı liman ise Kudüs'tür.³⁶⁸ Hâlbuki Kudüs bir liman kenti değildir.

(2). Hz. Yunus'un balığın karnından Ninova yakınlarına atılması

Barnaba İncil'inde "*Allah onu denize attı ve bir balığa yakalanıp, Ninova yakınına fırlatıldı...*"³⁶⁹ şeklinde yazılmıştır. Fakat Eski Asur İmparatorluğu'nun başkenti olan Ninova, Irak'ın Musul kenti yakınında yer almakta yani denizden uzakta bulunmaktadır.³⁷⁰ Burada da bir önceki maddede olduğu gibi coğrafi hata bulunmaktadır.

(3). Sur kentinin yeri

Yine Barnaba İncil'inde, "*Erden (Şeria Nehri) yakınındaki Sur'da (Tyre) çölün boş bir parçasına çekilen İsa...*"³⁷¹ ve "*Kenanîler'e* ³⁷² *ait... İsa, buna uyararak onlardan ayrıldı ve Sur ve Sayda bölgelerine gitti*"³⁷³ denilmektedir. Bu ifadelerden Sur kentinin Erden (Şeria) Nehri yakınında olduğu sonucu çıkarılmış ve eleştiriler arasında yer verilmiştir. Barnaba İncilinin İtalyanca nüshasında tyre kelimesinin geldiği "in tiro" ifadesi vardır ki, "doğrudan" veya "müteakiben" anlamlarına gelmektedir.³⁷⁴ O zaman da burada bir çeviri hatasının yapılmış olabileceği söz konusudur.

(4). Para birimi olarak kullanılan "Minuti"

³⁶⁴ Barnaba İncili, 20. Aynı tür yanlışlık Matta İncilinde de vardır: "İsa kayığa bindi, denizi geçti ve kendi şehrine geldi." Matta İncili, 9/1.

³⁶⁵ Barnaba İncili, 21.

³⁶⁶ R. Benson, a.g.e, s. 15.

³⁶⁷ Barnaba İncili, 151.

³⁶⁸ Barnaba İncili, 152.

³⁶⁹ Barnaba İncili, 63.

³⁷⁰ Bu eleştiriler yapılırken Ninova şehrinin Dicle nehri kıyısında olduğu göz ardı edilmiştir.

³⁷¹ Barnaba İncili, 99.

³⁷² Fenikeliler: Sami ırkıdan Akdenizli bir kavim olup, tarihteki isimlerinden birinin Kenanîler olduğu sanılmaktadır. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Fenike> (Erişim tarihi: 09.08.2012)

³⁷³ Barnaba İncili, 21.

³⁷⁴ Cilacı, "Barnaba İncili", **DİA**, V, s. 79.

54. bapta, "60 minuti"ye bölünen bir altın dinardan söz edilmiştir. Hz İsa zamanında Roma İmparatorluğunda dinar altın değil, gümüşten yapılırdı. "Minuti" para birimi yüzlerce yıl sonra ortaya çıkmış ve İspanya'nın Vizigot döneminde (M.S. 575) kullanılmıştır.

(5). Şarabın konulduğu tahta fiçiler

152. bapta, tahta fiçilerden söz edilmiştir. Hz. İsa döneminde ise şarap, tahta fiçi kullanmak bilinmeyen bir teknik olduğundan dolayı, deriden imal edilmiş tulumlara konuluyordu. Tahta fiçiler ise çok sonra kullanılmaya başlanmıştır.

(6). Mahkemenin işleyiş tarzı ve noter

121. bapta, anlatılan mahkeme işlemi ancak yüzyıllar sonra Ortaçağ'da kullanılan usullerdendir. Bu da, sanığın yargıç tarafından sorguya çekilirken, noterin de onun tanıklığını özetleyip kaydetmesi şeklinde gerçekleşirdi.

(7). Düello hadisesi

99. bapta, iki rakip âşık arasında gerçekleşen ölümcül bir uygulama olan düellodan söz edilmiştir. Düello, iki kişi arasında bir onur sorununu çözmek için belirli kurallara göre öldürücü silahlarla yapılan dövüştür. Önceleri savaştan evvel veya savaş esnasında yapılırken 10. yüzyıldan sonra şekil değiştirmiş ve bilinen hali almıştır. Gönül meselesinden dolayı yapılan düello ise, Hz. İsa zamanında söz konusu değildi.

(8). Şekerin mevcudiyeti

Söz konusu İncil'de, "*Eğer insan gübreyi altına ve çamuru şekerle çevirebilecek olsa, ne yapar?*"³⁷⁵ şeklinde şeker örneği verilmiştir. Şeker, Filistin bölgesine M.S. 7. yüzyılda, Müslüman Araplar vasıtasıyla girmeye başlamıştır.³⁷⁶ Dolayısıyla Hz. İsa döneminde bilinmiyordu.

(9). Taş ocakları

³⁷⁵ Barnaba İncili, 119.

³⁷⁶ M.S. 6. Yüzyılda İranlılar Hintlerden, Araplar da İranlılardan öğrenmişlerdir. Akdeniz yöresine de 7. Yüzyılda Araplarla girmeye başlamıştır. Bkz: Vatandaş, a.g.e, s.100.

"Ama söyleyin bana taş ocağında çalışanları gördünüz mü?"³⁷⁷ ifadesi ile taş ocağı örneği verilmiştir. O dönemdeki Filistin bölgesinde taş ocağına çok nadir rastlanıyordu. Buna karşın Ortaçağ İtalya'sında yaygın durumdaydı.

(10). Ok atma talimi yapan askerler

Barnaba İncil'i 110. bapta, barış zamanında vakitlerini eğitim yaparak ve ok atma talimleri ile geçiren askerler anlatılmıştır. Hâlbuki tarihte askeri talimler o dönemden ziyade paralı askerlerin çokça bulunduğu Ortaçağ Avrupa'sında görülmüştür.

(11). Diatessaronlarla benzerlik

Kelime olarak dört kısmın uyumu anlamına gelen Diatessaron, dört İncil'in tek bir kitap halinde özetlenmiş şekline verilen bir isimdir. Kelime, bu anlamda ilk defa M.S. 150 yılında Tatien tarafından hazırlanan kitap için kullanılmıştır.³⁷⁸ Diatessaronlar İtalya'da çok rağbet görmüştür.

(12). Tevrat, Zebur ve İncil'in Vulgat³⁷⁹ çevirisine olan benzerlik

Tevrat, Zebur ve İncil milattan sonraki yıllarda Hıristiyan âlim Jerom tarafından Latinceye çevrilmiştir. Vulgat adı verilen bu çeviri zamanla Katolik Kilisesinin resmi çevirisi haline gelmiştir. İşte bu sözü edilen Vulgat çevirisinden aktarmaların Barnaba İncilinde de mevcut olduğu belirtilmiştir.³⁸⁰ Eski Ahit'in 39 kitabından alıntı veya bahis sayısı 22 olup, Yeni Ahit'in 27 kitabından 19'unda doğrudan veya dolaylı olarak rivayetlerin bulunduğu inanılmıştır.³⁸¹

(13). Ordular ve savaşlar

Hz. İsa'nın "Allah, Allah'ın oğlu veya Allah'ın peygamberi" olduğu şeklinde ortaya çıkan üç farklı görüşten dolayı Mizpeh denilen yerde her biri kılıçlı 200.000 kişiden

³⁷⁷ Barnaba İncili, 109.

³⁷⁸ Osman Cilacı, "Barnaba İncili", **DİA**, V, s. 80.

³⁷⁹ Jerom'un Latince Vulgat'ı: (M.S. 405) Latince yazılmış olan Eski ve Yeni Ahit'in tümünü içerir. Roma Piskoposu olan Damasus (M.S. 366-384), Kutsal Kitabın Latince bir tercümesini yapabilmek için, Jerom "Hieronymus" (345-420) görevlendirdi. Bu tercüme bin sene kadar kullanıldı. Bkz: <http://www.hristiyan.net/kutsalkitabindegismezligi/tahrif16.htm> (Erişim tarihi: 10.08.2012)

³⁸⁰ Benson, a.g.e, s. 27-28.

³⁸¹ Schirrmacher, a.g.e, s. 248.

oluşan üç ordudan bahsedilmiştir.³⁸² Vali Pilatus ve Başkâhin'in yaptıkları konuşma ile herkes kılıçlarını bırakmış ve birbirlerine "Beni başışla kardeşim" diyerek sarılmışlardır. Böyle bir durum o dönemin önemli tarihçilerinden olan Flavius Josephus'un (37-100) ve Gaius Cornelius Tacitus'un (56-117) eserlerinde yar almamıştır. Ayrıca Yahudi ve Romalıların birbirlerine "Kardeşim" şeklinde hitap etmeleri tarihî gerçeklere aykırı görülmüştür.³⁸³ Ayrıca Barnaba İncili, Eski Ahit döneminde 17.000 "Koyu Yahudi"den söz etmiştir. Hâlbuki "Koyu Yahudi Birliği" M.Ö. II. yüzyılda oluşmuştur.³⁸⁴

(14). Pontius Pilatus'un valiliği

3. ve 217. baplarda Pontius Pilatus, Hz. İsa'nın hem doğumu hem de ölümü esnasında Roma'nın Yahudiye'de (Arma ve Sayfa) görevlendirdiği vali olarak verilmiştir. Fakat Yahudi tarihçisi Flavius Josephus'un eserlerine bakıldığında Pilatus, M.S. 26 yılında Roma İmparatoru Tiberyus (M.S. 14-37) döneminde vali olarak atanmıştır. 1961 yılında Filistin'de yapılan arkeolojik çalışmalarda da Pilatus'un Tiberyus döneminde vali atandığını kaydeden bir taş levha bulunmuştur.³⁸⁵

(15). Hanna ve Kayafa'nın Başkâhinlikleri

3. bapta, Hz. İsa'nın doğduğu yıldaki Yahudi Başkâhinleri Hanna ve Kayafa olarak yazılmıştır. Tarihsel kayıtlara göre ise Hanna M.S. 6. yılda Başkâhin olmuş, Kayafa da M.S. 8. yıldan 36. yıla kadar bu görevi sürdürmüştür.³⁸⁶

(16). Derebeylik

194. bapta, Meryem, Marta ve Lazarus derebeyi gibi varlıklı kişiler olarak tanıtılmışlar; oturdukları köyün topraklarına da sahiplermiş gibi gösterilmişlerdir. Derebeylik sistemi bir yönetim biçimi olup, Roma İmparatorluğunun yıkılmasıyla ortaya çıkmıştır. Hâlbuki bu sisteme göre toprak çeşitli derebeyleri arasında yönetim tarafından paylaştırılıp kiralari alınırdı.

122. bapta da derebeyine ürünün bir kısmıyla borçlu olan bir vasa³⁸⁷ tarif edilmiştir. Hz. İsa'nın yaşadığı zamanda ise toprakta çalışanlar kiracı değil, emekleriyle çalışan ve ürünlerinin tamamını efendilerine teslim eden insanlardı.

³⁸² Barnaba İncili, 91.

³⁸³ Benson, a.g.e, s. 16-18.

³⁸⁴ Schirrmacher, a.g.e, s. 256.

³⁸⁵ Benson, a.g.e, s. 18-19.

³⁸⁶ Benson, a.g.e, s. 19.

(17). Jübile (Sevinç) yılı

82. bapta "...Şimdi yüz yılda bir gelen sevinç yılı Mesih'le her yerde her yıla incek." şeklinde yazılmıştır. Hâlbuki Yahudi Jübilesi³⁸⁸ her elli yılda bir kutlanmıştır. Şöyle ki: M.S. 1300 yılında Papa VIII. Bonifas, Hristiyan dünyasında ilk defa olarak bir jübile kutlanacağını ilân etmiştir. Papanın fermanına göre bu jübile her yüzyılda bir kutlanacaktı. Ama ilk jübileden memnun kalınınca, M.S. 1350 yılında Papa VI. Clement, Bonifas'ın kararını değiştirip jübilenin artık elli yılda bir kutlanmasını buyurmuştur. 1470 yılından itibaren de 25 yılda bir kutlanmaya başlanmış ve 16. yüzyılın sonlarına doğru daha sık kutlanılır olmuştur.³⁸⁹

(18). Dante'nin şiirlerinden yapılan aktarmalar

Alighieri Dante'nin³⁹⁰ (1265-1321) eserinden birçok aktarmanın yapılmış olması, Barnaba İncili'nin Ortaçağ'da yazıldığını düşündürmüştür.

Dante'nin "*Gidip sahte ve yalancı tanrılara hizmet ederler*" sözü Barnaba İncili'nin 78. ve 217. baplarında aynı şekilde nakledilmiştir. 60. bapta "şiddetli açlık" deyimini yine Dante'den aktarılmıştır. Ayrıca cennetin saadetleri ve cehennemin³⁹¹ azapları Dante ve Barnaba tarafından hemen hemen aynı sözlerle anlatılmıştır. Barnaba'nın cenneti anlattığı 168. bapta göklerin dokuz katı Cennet ile on sayısını vermiştir. Cehennemin yedi merkezi ile de Dante'nin anlatışı uyuşmaktadır.³⁹²

Yukarıda zikredilen bütün yanlışlıklara rağmen, Erken Dönem Kilise Babaları, Barnaba İncil'ine kendi eserlerinde sıkça atıfta bulunmuşlardır. Barnaba İncili'nin, Viyana'daki İmparatorluk Kütüphanesi'nde bulunan 16. yüzyıla ait İtalyanca çevirisi, 1. yüzyılın başlarında kaleme alındığı varsayılan bir metnin birebir çevirisi olmaması kuvvetle

³⁸⁷ Vasal: Feodal düzende senyörlerin himaye ettikleri kişilerdir. Aynı zamanda senyörlerin daha güçlü feodal beylere göre konumudur.

³⁸⁸ Tevrat, Levililer, 25/11-15.

³⁸⁹ Benson, a.g.e, s. 23-24. Schirrmacher eserinde şöyle anlatmıştır: M.S. 1300 yılında Papa VIII. Bonifas, Jübile yılı kutlamalarını 100 yıllık aralıklarla düzene koymuştur. Fakat henüz 1343 yılında VI. Clemens bunu 50 yıla indirmiş ve sonraki jübile yılı olarak 1350 yılını ilan etmiştir. Jübile yılının 100 yılda bir tekrarlanması kararı sadece 43 yıl sürmüştür. VI. Urban 1389 yılında bu süreyi 33 yıla ve II. Paul 1470 yılında bugüne kadar geçerli olan 25 yıllık aralığı belirlemiştir. Bkz: Schirrmacher, a.g.e, s. 258.

³⁹⁰ Dante Alighieri (1265-1321) İtalyan ozan ve politikacı. En bilinen eseri, Ahirete yapılan bir yolculuğu anlattığı İlahi Komedi'dir (*La Divina Commedia*). Bu eser Cehennem, Araf ve Cennet'ten bahseden üç ciltten oluşmuştur. Dünya edebiyat tarihinin en büyük eserlerinden biri kabul edildiği gibi, modern İtalyancanın da temelini oluşturur.

³⁹¹ Barnaba İncili'nin 59. ve 60. bapları ile Dante'nin eseri "İnferno" (cehennem), kanto 3, satır 22 ve 103 ile aynıdır. Yine Barnaba İncili 135. bap ile İnferno'nun 5-6. kantolarındaki sözler aynıdır.

³⁹² Schirrmacher, a.g.e, s. 257.

muhtemeldir. Ayrıca eleştirilere konu olan yer bilgilerindeki yanlışlar, Barnaba İncilinde ayrıntılara yer verilmemiş olmasından kaynaklanmış olabilir. Bir de yüzyıllarla ölçülen bu süre zarfında ciddi değişikliklere maruz kalmasının kaçınılmaz olduğu, yukarıdaki eleştirileri yapanlar tarafından göz önünde bulundurulmamıştır. Fakat Barnaba İncil'ini eleştirenler kanonik olarak kabul edilen İncillerin orijinal olup olmama durumu ile bu İncillerde var olan yanlışlık ve çelişkileri -güncellenirken düzeltiliyor olmalarına rağmen- göz ardı etmişlerdir.

b. Kanonik İnciller ve onlara kaynaklık eden Q İncili

Günümüzde Markus, Matta, Luka ve Yuhanna gibi isimlerle bilinmelerine rağmen, bu İnciller gerçekte isimsiz olarak kaleme alınmışlar ve II. yüzyılın ikinci yarısından sonra bugünkü isimleriyle anılmaya başlanmışlardır. Hıristiyan geleneğinde Matta ve Yuhanna, Hz. İsa'nın ilk on iki havarisinden olarak kabul edilirken Markus, Pavlus'un takipçisi ve Luka da Pavlus'un öğrencilerinden biri olarak bilinmektedir. Buna göre, yazılış sırası Markus (M.S. 70-80), Matta³⁹³ ve Luka İncilleri (M.S. 80-90) son olarak da Yuhanna İncili (M.S. 90-110) şeklinde tahmin edilmiştir.

Dört İncil arasında en erken döneme ait olan metnin Markus İncili olduğu kabul edilmiştir. Gerçekte adı bilinmeyen bir Hıristiyan tarafından bu ilk rivayet İncili kaleme alınmıştır. Markus İncilinin Hz. İsa ile ilgili ortaya koyduğu bu yeni rivayet ondan yaklaşık on yıl sonra Matta ve Luka tarafından yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiştir. Matta ve Luka İncil yazarları Markus İncili dışında, bir diğer İncil metnini kendilerine referans olarak kullanmışlardır. Kullandıkları en önemli kaynak Q³⁹⁴ İncili olarak adlandırılmıştır. 1945'te bulunan Nag Hammadi Kütüphanesi içinde yer alan İbrani Thomas İncili ile bu İncilin varlığı ve muhtevası sağlanmışmıştır. Çünkü Thomas İncili de tıpkı Q İncili gibi rivayet yapısı olmaksızın Hz. İsa'nın sözlerini ihtiva etmiştir.³⁹⁵

Hıristiyan İlahiyatçılar tarihte Q İnciliyle ilgili çeşitli teoriler geliştirmişlerdir. Tek bir yazma olduğuna inananların bulunduğu gibi, belirli bir kişi tarafından yazılmış bir metinden ziyade farklı yazmaların bir araya getirildiği bir külliyat olabileceği de ifade

³⁹³ M.S. II. yüzyılın başlarında yaşamış olan Papias ve İreneaus, elde mevcut olan dört İncil ortaya çıkmadan önce, Hıristiyanların elinde Matta tarafından yazılmış ve sözler anlamına gelen "Logia" adlı bir metnin bulunduğunu söylemişlerdir. Matta'nın, bu metni Hz. İsa hayatta iken İbranice-Aramice yazdığını, bilinen İncilini de bu "Logia"yı genişleterek Yunanca olarak kaleme aldığını ifade etmişlerdir. Bkz: Kuzgun, a.g.e, s. 82-83.

³⁹⁴ Almanca "Quelle" (Kaynak) kelimesinin ilk harfi olan Q, Yeni Ahit uzmanları tarafından İncil yazarlarının başvurmuş olduğu yazılı bir belgeye verilen isimdir.

³⁹⁵ Mahmut Aydın, "Hıristiyanlık", **Yaşayan Dünya Dinleri**, DİB Yayınları, Ankara 2007, s. 80.

edilmiştir. Bunun yanında kimi görüşe göre de, Erken Dönem’de tüm nüshalar arasında Matta İncili kaynak kabul edilmiştir.³⁹⁶

St. Augustinus,³⁹⁷ Markos İncili’nin Matta İncil’ini kaynak alıp özetlediğini, Luka’nın ise bu iki İncil’den yararlandığını savunmuştur.³⁹⁸

Gotthold Ephraim Lessing³⁹⁹ tarafından ortaya atılan ve Johann Gottfried Eichhorn tarafından geliştirilen “İlk İncil” teorisine göre, başlangıçta Aramice tek İncil vardı. Mevcut üç Sinoptik İncil’den her biri, artık mevcut olmayan bu asli İncil’i esas almışlardır.⁴⁰⁰

Julius Wellhausen⁴⁰¹ ilk olarak Aramice Markos İncilinin var olduğunu söylemiştir. Günümüzde bilinen Markos İncili, onun biraz değiştirilerek Yunancaya yapılmış tercümesidir. Matta ve Luka kendi İncillerini yazarken, Markos İncilinin hem Aramice hem de Yunancasından istifade etmişlerdir.

Theodor Zahn’ın bu konuda ileri sürdüğü görüşe göre ilk önce Aramice Matta İncili vardı. Bilinen Matta İncili ile Markos İncilinin kaynağı bu kayıp Matta İncil’idir. Luka bu ilk Matta İncil’ini Markos İncili aracılığıyla aksettirmiştir.⁴⁰²

Zahn gibi Leon Vaganay da,⁴⁰³ esas İncilin Aramice yazılan Matta İncili olduğunu savunmuştur. Ona göre, bu İncilin Yunanca tercümesinden de Markos ve Luka yararlanmışlardır. Ancak Markos, bu ilk metni Petrus’un vaaz ve tebligatı ile süslemiştir.⁴⁰⁴

Zaman içinde Sinoptik İncillerin Kaynağına dair üç önemli model üzerinde durulmuştur. Bunlar iki kaynak, iki İncil ve çok sayıda kaynak teorisi olarak adlandırılmıştır. İki Kaynak Teorisine göre, Markos İncili, Matta ve Luka İncillerinin doğrudan kaynağı durumundadır. İki İncil Teorisine göre, bir önceki iddianın aksine Matta ve Luka İncilleri Markos İnciline kaynaklık etmişlerdir. Çok Sayıda Kaynak Teorisine göre ise, İncil

³⁹⁶ Ataurrahim-Thomson, a.g.e, s. 170.

³⁹⁷ St. Augustinus (354 - 430): Ünlü Hıristiyan düşünürdür. Temel eserleri: Civitas Dei ("Tanrı Devleti" veya "Tanrı'nın Şehri"), Confessiones (İtirafı), Epistolae (Mektuplar)'dır. Augustinus, bir tanrıbilimci olmasının yanı sıra, Batı düşüncesi içinde ünlü ve etkili filozoflarından biridir.

³⁹⁸ Bucaille, a.g.e, s. 126.

³⁹⁹ Gotthold Ephraim Lessing (1729-1781), Alman yazar, filozof, gazeteci ve Alman Edebiyatının ilk önemli eleştirmenidir. Aydınlanma Çağı'nın önde gelen temsilcilerindendir.

⁴⁰⁰ İlk İncil'e verilen ad: Urevangelium. Bkz: Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 273.

⁴⁰¹ Julius Wellhausen (1844-1918), Alman teolog ve oryantalist olup, uzmanlık alanında zamanını Tevrat'ı akademik olarak anlamaya çalışmıştır.

⁴⁰² Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 273.

⁴⁰³ Leon Vaganay (1882-1969): Rahip, Lyon Katolik Üniversitesinde görev yaptı.

⁴⁰⁴ Yıldırım, a.g.e, s. 144.

metinlerinin sözlü geleneğin yaşadığı zamana paralel olarak birçok safhadan geçtikten sonra teşekkül ettiğine kesin gözüyle bakılmıştır.

Pierre Benoit ve M. E. Boismard, İncillerin kaynakları konusunda, sözlü rivayetin gelişmesine paralel olarak metinlerin gelişmesinin de aşamalar halinde olduğunu ileri sürmüşlerdir. Aynı Alman Protestan Kilise Komisyonu'nun kontrolünden geçerek basımına izin verilen Kitab-ı Mukaddesin önsözünde yazdığı gibi: "*Kutsal Kitap gökten inmiş değildir. Eski Ahit'in 39 kitabıyla dört İncil yüzlerce yılda yavaş yavaş gelişmiş ve son şeklini almıştır.*"⁴⁰⁵

c. Kanonik İnciller ve Barnaba İncili arasındaki benzerlik ve çelişkiler

Kanonik olarak kabul edilen Matta, Markos, Luka, Yuhanna İncilleri ve bunlarla beraber konumuzu teşkil eden Barnaba İncili Hz. İsa'nın söz ve işlerinin yazılmasıyla oluşmuştur. Temel olarak beş ana konuyu ihtiva etmişlerdir:

1. Hz. İsa'nın halka yönelik söz ve eylemleri hepsinde yer almıştır.
2. Hz. İsa'nın çarmıhta acı ve ıstırap çekmesi ve gömülmesi Kanoniklerde yer almıştır.
3. Hz. İsa'nın ölümü sonrası taraftarlarına görünmesiyle ilgili anlatılanlar hepsinde yer almıştır.
4. Hz. İsa'nın doğumu ve çocukluğuyla ilgili rivayetler Matta, Luka ve Barnaba İncillerinde yer almıştır.
5. Hz. İsa'nın insan suretinde bedenleşmeden önceki haliyle ilgili bilgiler sadece Yuhanna'da yer almıştır.⁴⁰⁶

Barnaba İncilini eleştirip sadece Kanonik İncilleri kabul eden Hıristiyan İlahiyatçıların birbirlerini tamamladıklarını düşündükleri ve sahih olduğunu kabul ettikleri Kanonik İncillerde birçok çelişki mevcuttur. Bunları da şöyle sıralamak mümkündür:

(1). Hz. İsa'nın nesebi

⁴⁰⁵ İlhan, a.g.e, s. 22.

⁴⁰⁶ Mahmut Aydın, a.g.e, s. 81.

Markos, Yuhanna ve Barnaba İncilleri Hz. İsa'nın nesebinden hiç bahsetmezken, Matta ve Luka İncilleri, verdikleri soy kütükleri ile açık bir çelişkiyi göstermiştir. Bu soy kütükleri, Matta İncil'inde⁴⁰⁷ Hz. İbrahim'den Hz. İsa'ya kadar kırk kişinin sayılmasıyla oluşmuştur. Luka İncil'inde⁴⁰⁸ ise Hz. Âdem'den başlayarak Hz. İsa'ya kadar yetmiş beş isim sayılmıştır. İki liste karşılaştırıldığı zaman, aynı olan on sekiz isim hariç, birbiriyle uyuşmayan farklı isimler mevcuttur. Ayrıca her iki listede Marangoz Yusuf da baba konumunda yer almıştır. Hâlbuki Hz. İsa'nın bu iki İncil'de de babasız olarak ve Kutsal Ruh yoluyla doğduğu yazılmıştır. Bundan dolayı listede Marangoz Yusuf yerine Meryem veya İmran kızı Meryem isminin yer alması gerekirdi.

Hz. İsa'nın doğduğu zaman yönetimde bulunan isimlerde de çelişki mevcuttur. Hz. İsa Matta İncil'ine göre İmparator Tiberius zamanında Hirodes'in krallığı sırasında, Luka İncil'ine göre ise İmparator Augustos zamanında vali Kirinius döneminde dünyaya gelmiştir.⁴⁰⁹

Bir diğer çelişki de Hz. İsa'nın nereli olduğu ile ilgilidir. Matta,⁴¹⁰ Markos⁴¹¹ ve Luka⁴¹² İncillerine göre Galile (Nasıra kenti), Yuhanna⁴¹³ İnciline göre Yahudiye, Barnaba İnciline göre ise Beytlehem'dir.⁴¹⁴

(2). Hz. Yahya'nın kimliği

Barnaba İncilinde Hz. Yahya ile ilgili bilgi bulunmazken Kanonik İncillerde verilen haberler çelişkilidir. Bu çelişkilerin başında Hz. Yahya'nın İlyas olup olmadığı konusundaki bilgiler gelmektedir.

Matta İncil'inde, "*İsa, "İlyas gerçekten gelecek ve her şeyi yeniden düzene koyacak" diye yanıtladı. "Size şunu söyleyeyim, İlyas zaten geldi, ama onu tanımadılar, ona yapmadıklarını bırakmadılar. Aynı şekilde İnsanoğlu da onların elinden acı çekecektir."* O zaman öğrenciler İsa'nın kendilerine Vaftizci Yahya'dan söz ettiğini anladılar."⁴¹⁵

Yuhanna İncil'inde "*Yahudi yetkililer Yahya'ya "Sen kimsin?" diye sormak üzere Yerusâlim'den Kâhinlerle Levililer'i gönderdikleri zaman Yahya'nın tanıklığı şöyle oldu*

⁴⁰⁷ Matta İncili, 1/1-2

⁴⁰⁸ Luka İncili, 3/ 23-38.

⁴⁰⁹ Kuzgun, a.g.e, s. 286.

⁴¹⁰ Matta İncili, 2/22-23.

⁴¹¹ Markos İncili, 1/9.

⁴¹² Luka İncili, 4/16-17.

⁴¹³ Yuhanna İncili, 4/43-45.

⁴¹⁴ Barnaba İncili, 3.

⁴¹⁵ Matta İncili, 17/ 11-13.

-açıkça konuştu, inkâr etmedi- "Ben Mesih değilim" diye açıkça konuştu. Onlar da kendisine, "Öyleyse sen kimsin? İlyas mısın?" diye sordular. O da, "Değilim" dedi." 416

Görüldüğü üzere, Matta İncil'ine göre Hz. Yahya'nın İlyas olduğu belirtilirken, Yuhanna İncil'inde onun İlyas olmadığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte Hz. İsa'nın Hz. Yahya'yı tanıyıp tanımadığı da çelişkilidir.

Yuhanna İncil'ine göre Hz. Yahya Hz. İsa'yı tanımaktadır. "Yahya ertesini gün İsa'nın kendisine doğru geldiğini görünce şöyle dedi: "İşte, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu! Kendisi için, "Benden sonra biri geliyor, O benden üstündür. Çünkü O benden önce vardı." dediğim kişi işte budur... Ben de gördüm ve "Tanrı'nın Oğlu budur" diye tanıklık ettim." 417

Matta ve Luka İncillerinde aynı konu farklı anlatılmıştır. Hz. Yahya, öğrencilerini Hz. İsa'nın kim olduğunu öğrenmeleri için yollamıştır. "Yahya "gelecek olan sen misin, yoksa başkasını mı bekleyelim?" diye sormaları için onları Rabbe gönderdi... Tam o sırada İsa, çeşitli hastalıklara, illetlere ve kötü ruhlara tutulmuş birçok körün gözünü açtı. Sonra Yahya'nın öğrencilerine şöyle karşılık verdi: "Gidin, görüp işittiklerinizi Yahya'ya bildirin." 418

Ayrıca Hz. İsa'nın Hz. Yahya tarafından vaftiz edilirken tanınıyor olup olmaması konusunda da çelişkiler mevcuttur. Matta⁴¹⁹ ve Luka⁴²⁰ İncillerine göre, Hz. Yahya vaftiz sırasında Hz. İsa'nın kim olduğunu bilmıştır. Fakat yine Matta⁴²¹ ve Luka⁴²² İncillerinin daha sonraki yerlerine göre vaftiz olayından çok sonra, Hz. Yahya hapse atıldığı sırada onun, Hz. İsa'nın kim olduğunu bilmediği görülmüştür.

Hz. Yahya'nın öldürülmesi konusu Matta⁴²³ ve Markos⁴²⁴ İncillerinde geniş bir şekilde yer alırken, Luka İncilinde⁴²⁵ çok kısa yer verilmiş, Yuhanna İncilinde ise hiç anlatılmamıştır.

⁴¹⁶ Yuhanna İncili, 1/ 19-20.

⁴¹⁷ Yuhanna İncili, 1/ 29-34.

⁴¹⁸ Matta İncili, 11/ 2-3; Luka İncili, 7/ 18-22.

⁴¹⁹ Matta İncili, 3/ 13-15.

⁴²⁰ Luka İncili, 3/ 16-22.

⁴²¹ Matta İncili, 11/ 2-3.

⁴²² Luka İncili, 7/ 18-19.

⁴²³ Matta İncili, 14/ 1-12.

⁴²⁴ Markos İncili, 6/ 14-29.

⁴²⁵ Luka İncili, 9/ 7-9.

(3). Havariler'in kimliği

Hz. İsa'nın havariler ile karşılaşıp onları "Havariler" olarak görevlendirmesi, Matta, Markos ve Luka İncillerinde hemen hemen aynı Şekilde anlatılırken Yuhanna İncilinde farklı verilmiştir. Barnaba İncilinde⁴²⁶ ise sũreç anlatılmadan sadece isimleri yazılmıştır.

Matta⁴²⁷, Markos⁴²⁸ ve Luka⁴²⁹ İncillerine gųre Hz. İsa, Celile gųlų kenarında iken ųnce balıkçılık yapan Petrus ve kardeři Andreas'ı sonra vaazları sırasında tanıdıđı Zebedi ođulları Yakup ve Yuhanna'yı ųđrenci olarak yanına almıřtır. Yuhanna'ya⁴³⁰ gųre ise havariler Hz. Yahya'nın ųđrencileriydi ve Hz. Yahya'nın Hz. İsa'yı "Tanrı Kuzusu" olarak tanıtmasıyla Hz. İsa'nın havarileri olmaya karar vermiřlerdir.

Zaman itibariyle de Hz. İsa'nın bu ilk havarilerle karřılařması, Yuhanna İnciline gųre Hz. Yahya'nın tutuklanmasından ųnce, Matta ve Markos'a gųre Hz. Yahya'nın tutuklanmasından sonra olmuřtur. Luka İncili ise bunun ne zaman olduđu konusunda herhangi bir tarih vermemiřtir.

Havarilerin isimleri konusunda da tam bir uyum sųz konusu değildir. Matta⁴³¹ ve Markos⁴³² İncillerinde isimler Őųyle verilmiştir: Petrus (Simun), Andreas, Zebedi oğulları Yakup ve Yuhanna, Filipus, Bartalameus, Tomas, Matta, Alfay ođlu Yakup, Taday, Yurtsever Simun, Yahuda İskariot. Luka İncilinde⁴³³ bu isimlerden Taday yerine Yakup ođlu Yahuda yer almıştır. Yuhanna İncilinde geçen Natanyel ismi Sinoptik İncillerde yer almamıştır.

Barnaba İncilindeki⁴³⁴ isim sıralaması da Őųyledir: Andreas ve Petrus (Simun), Matta, Barnaba, Zebedi oğulları Yuhanna ve Yakup, Tomas (Taddeus), Yahuda, Bartalameus ve Filipus, Yakup ve Yahuda İskariot.

⁴²⁶ Barnaba İncili, 14.

⁴²⁷ Matta İncili, 4/ 18-22.

⁴²⁸ Markos İncili, 1/ 16-20.

⁴²⁹ Luka İncili, 5/ 1-11.

⁴³⁰ Yuhanna İncili, 1/ 35-51.

⁴³¹ Matta İncili, 10/ 2-4.

⁴³² Markos İncili, 3/ 13-19.

⁴³³ Luka İncili, 6/ 12-16.

⁴³⁴ Barnaba İncili, 14.

(4). Hz. İsa'nın kırk gün tuttuğu oruç ve şeytan tarafından denenmesi

Matta İncilinde Hz. İsa, İblis tarafından denenmek üzere Ruh aracılığıyla çöle götürülmüştür. Kırk gün kırk gece oruç tuttuktan sonra Şeytan'ın üç denemesi olmuştur. Bunlar, "Tanrı'nın oğluyun şu taşları ekmeğe çevir, kendini aşağıya at ve bana taparsan dünya ülkelerini sana vereceğim" şeklindedir.⁴³⁵

Luka İncilinde, Hz. İsa Şeytan tarafından denenmek için çölde kırk gün dolaştırılırken hiçbir şey yememiştir. Ama bu yememenin oruç sebebiyle olup olmadığı hususu belirtilmemiştir. Şeytanın denemeleri ise Matta İncili ile aynıdır.⁴³⁶

Markos İncili, Yuhanna İncilinde bulunmayan aynı durumu kısa alıp, Hz. İsa'nın çölde kaldığı kırk gün boyunca Şeytan tarafından denendiğine fakat hangi konularda denendiğine ve o süre zarfında oruçlu olduğuna veya hiçbir şey yemediğine dair bir açıklama yapılmamıştır.⁴³⁷

Hız. İsa ilk üç İncil'de Ruh aracılığıyla çöle götürülürken Barnaba İncilinde kendi gitmiş ve kırk gün oruç tutarak halkın kurtuluşu için niyazda bulunmuştur. Kırk gün sonunda Şeytan görünmüş, pek çok sözlerle onu denemiştir. Ancak hangi konularda veya hangi sözlerle denendiği belirtilmemiştir.⁴³⁸

(5). Hz. İsa'nın kimliği

Barnaba İncilinde Hz. İsa'nın "Allah'ın Peygamberi" olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir: "Bu vahyi alan ve İsrailoğulları'na gönderilen bir peygamber olduğunu anlayan İsa her şeyi annesi Meryem'e anlattı ve Allah'ın şanı için büyük eziyetlere katlanması gerektiğini ve kendisine hizmet için daha fazla yanında kalamayacağını söyledi... Peygamberlik görevini yapmak üzere annesinden ayrıldı."⁴³⁹

Sinoptik İncillerde "İnsanoğlu",⁴⁴⁰ "Ey Tanrı'nın oğlu",⁴⁴¹ "Tanrı'nın oğlu Mesih"⁴⁴² gibi tanım ve hitaplara yer verilmiştir. Yuhanna İncilinde ise "Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul"⁴⁴³ ifadesi kullanılmıştır.

⁴³⁵ Matta İncili, 4/19.

⁴³⁶ Luka İncili, 4/1-13.

⁴³⁷ Markos İncili, 12-12.

⁴³⁸ Barnaba İncili, 14.

⁴³⁹ Barnaba İncili, 10.

⁴⁴⁰ Matta İncili, 17/22-23; Markos İncili, 9/30-32; 13/26-27; Luka İncili, 9/43-45.

⁴⁴¹ Matta İncili, 8/29; Markos İncili, 5/6; Luka İncili, 8/28

⁴⁴² Matta İncili, 16/16.

(6). Kızı için yardım isteyen kadının kimliği

Hz. İsa'nın Sur ve Sayda bölgesine geldiği sırada cinlere tutulan kızı için yardım isteyen kadının İsrail soyundan olmadığı Hz. İsa'nın "*Çocukların ekmeğini köpeklerle atmak iyi değildir*"⁴⁴⁴ şeklindeki sözünden anlaşılmaktadır. Yahudi olmayan bu kadın Matta ve Barnaba İncillerine göre Kenanlı, Markos İnciline göre ise Suriye-Fenike ırkındandır.⁴⁴⁵

(7). Cinli insanların iyileştirilmesi

Matta İncilinde, Hz. İsa Gadaralıların memleketindeyken iki cinli ile karşılaşmıştır. Bu iki cinli içindeki sayısı belli olmayan cinler, Hz. İsa'nın izni ile civarda bulunan, sayısı belli olmayan domuz sürüsüne girerek dik yamaçtan aşağı göle atlayıp boğulmuşlardır.⁴⁴⁶

Markos ve Luka İncillerinde konu biraz farklı ele alınmıştır. Mesela bölgenin adı Gerasa olarak verilmiş, cinli kişi sayısı tek olmasına rağmen, içinde bulunan cin sayısının bir tümen kadar olduğu söylenmiştir. Domuz sürüsü ise iki bin olarak verilmiştir.⁴⁴⁷

Yuhanna İncilinde yer almayan konu Barnaba İncilinde biraz daha farklı işlenmiştir. Kefernahum yakınlarında, kabirler içinden çıkıp gelen cinlere tutulmuş bir kişi ve içinde bulunan cin sayısı 6666 olarak anlatılmıştır. Domuz sürüsünün de, deniz kenarında bulunan Kenanlılara ait ve sayıları on bin kadar olduğu yazılmıştır.

(8). Petrus'un Hz. İsa tarafından azarlanması

Matta İncilinde Hz. İsa, kendisinin Yeruşalem'e gitmesi, baş kâhinler ve din bilginlerinin elinden çok acı çekmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektiğini öğrencilerine anlatmaya başlamıştır ki, Petrus onu bir kenara çekip azarlamıştır: "*Tanrı korusun ya Rab! Senin başına asla böyle bir şey gelmeyecek!*" Hz. İsa da ona "*Çekil*

⁴⁴³ Yuhanna İncili, 1/14.

⁴⁴⁴ Barnaba İncili, 21; Matta İncili, 15/26.

⁴⁴⁵ Barnaba İncili, 21; Matta İncili, 15/22; Markos İncili, 7/26.

⁴⁴⁶ Matta İncili, 8/28-32.

⁴⁴⁷ Markos İncili, 5/1-13; Luka İncili, 8/26-33.

önümden şeytan " demiştir.⁴⁴⁸ Markos İncilinde yer almayan bu konu Luka İncilinde Hz. İsa'nın başına gelecekleri anlatması ve akabinde havarilerine canını kurtarmak isteyenine ne yapması gerektiği ile ilgili tavsiyelerde bulunmasıyla devam etmiştir.⁴⁴⁹

Barnaba İncilinde ise, Hz. İsa, kendisinin kim olduğu hakkında sorduğu soruya Petrus'un "*Sen Allah'ın oğlu Mesih'sin "* cevabını vermesiyle "*Defol, ayrıl benden, çünkü sen Şeytan'sın ve beni günaha sokmaya çalışıyorsun "* demiştir.⁴⁵⁰

(9). Lânetlenen İncir ağacı

Barnaba, Luka ve Yuhanna İncillerinde yer almayan ve Hz. İsa'nın lânetlemesinden sonra kuruyan İncir ağacı Matta ve Markos İncillerinde birbirinden farklı şekillerde verilmiştir. Matta İnciline göre Hz. İsa sabah erken yürürken İncir ağacının yanına gitmiş, meyve göremeyince canı sıkılarak "*Sonsuza dek artık meyve vermeyesir'* demiş ve ağaç kurumuştur.⁴⁵¹ Markos İnciline göre ise Hz. İsa, Beytanya'dan çıkmış, yolda giderken yeşil İncir ağacını görmüş ve meyve umuduyla ağaca yaklaşmıştır. Meyve mevsimi olmadığı için ağaçta meyve bulamayınca "*Artık senden hiç kimse bir daha meyve yemesir'* demiş ve ağaç kurumuştur.⁴⁵²

(10). Hz. İsa'nın Kudüs'e girerken bindiği hayvanın mahiyeti

H. İsa'nın Yerusaleme (Kudüs'e) girişi İncillerde farklı şekillerde anlatılmıştır. Matta İncilinde, Hz. İsa Yerusaleme yaklaşırken öğrencilerinden Zeytin Dağı yamacındaki Beytfaci Köyü'nden bir dişi eşek ve yanında bulunan sıpasını getirmelerini istemiş ve bu sıpaya binerek Yerusaleme girmiştir.⁴⁵³ Barnaba İncilinde köylerin adı verilmeden, Matta İncilinde olduğu gibi bir eşek ve sıpadan ve Hz. İsa'nın sıpanın üzerine bindiğinden söz edilmiştir.⁴⁵⁴ Markos⁴⁵⁵ ve Luka⁴⁵⁶ İnciller'ine göre, Beytfaci ve Beytanya

⁴⁴⁸ Matta İncili, 16/21-23.

⁴⁴⁹ Luka İncili, 9/22-24.

⁴⁵⁰ Barnaba İncili, 70.

⁴⁵¹ Matta İncili, 21/18-22.

⁴⁵² Markos İncili, 11/12-14.

⁴⁵³ Matta İncili, 21/1-8.

⁴⁵⁴ Barnaba İncili, 200.

⁴⁵⁵ Markos İncili, 11/1-8.

adında iki köyden söz edilmiştir. Binmesi için de köyden sadece bir sığa getirilmiştir. Aynı konuyu Yuhanna İncili, yer adı belirtmeden sadece Hz. İsa'nın sığaya bindiğini anlatmakla yetinmiştir.⁴⁵⁷

(11). Hz. İsa'nın tutuklanması

H. İsa'nın tutuklanma gecesinde meydana gelen olaylar Barnaba İncilinde ve Kanonik İncillerde geniş bir şekilde verilmiştir. Bununla birlikte tutuklandığı gecenin ne zaman olduğu, Yahuda tarafından ele verilmesi, o gece havarileriyle konuşması, vaazı ve tutuklandığı yerin adı farklı farklı zikredilmiştir.

H. İsa'nın tutuklandığı gece Matta,⁴⁵⁸ Luka⁴⁵⁹ ve Barnaba⁴⁶⁰ İncillerinde Fısıh (Mayasız Ekmek) Bayramının ilk günü olarak verilmesine rağmen Markos İncilinde⁴⁶¹ iki gün kala ifadesi kullanılmış, Yuhanna İncilinde⁴⁶² ise Fısıh Bayramından önceydi diyerek gün belirtilmemiştir.

Matta İncilinde "On ikilerden biri olan Yahuda İskariot" H. İsa'yı ele vermeyi teklif etmiş ve karşılığında otuz gümüş almıştır.⁴⁶³ Markos İncilinde Yahuda'ya para verme vaat edilmiştir.⁴⁶⁴ Yuhanna İncilinde buna değinilmemiş, Barnaba İncilinde ise söz konusu vaat otuz olarak ifade edilmiştir.⁴⁶⁵

Yahuda İskariot'un tutuklamaya gelenlere vereceği işaretin "öpmek" olması Matta, Markos ve Luka İncillerinde⁴⁶⁶ aynı verilmiş fakat Yuhanna ve Barnaba İncillerinde bu ifade yer almamıştır. H. İsa'yı tutuklamaya gelenler, Matta İnciline göre başkâhinlerle halkın ileri gelenleri tarafından gönderilmiş kılıçlı ve sopalı büyük bir kalabalıktır.⁴⁶⁷ Luka İncili bu grubu bir kalabalık⁴⁶⁸ olarak verirken, Yuhanna ve Barnaba İncillerine göre ise

⁴⁵⁶ Luka İncili, 19/28-36

⁴⁵⁷ Yuhanna İncili, 12/12-15.

⁴⁵⁸ Matta İncili, 26/17.

⁴⁵⁹ Luka İncili, 22/7.

⁴⁶⁰ Barnaba İncili, 213.

⁴⁶¹ Markos İncili, 14/1.

⁴⁶² Yuhanna İncili, 13/1.

⁴⁶³ Matta İncili, 26/14-15; Luka İncili, 22/4-6.

⁴⁶⁴ Markos İncili, 11.

⁴⁶⁵ Barnaba İncili, 205.

⁴⁶⁶ Matta İncili, 26/49; Markos İncili, 14/44; Luka İncili, 22/47-48.

⁴⁶⁷ Matta İncili, 26/ 47; Markos İncil, 14/43;

⁴⁶⁸ Luka İncili, 22/47.

başkâhinlerin ve Ferisilerin görevlendirdiği ellerinde fenerler, meşaleler ve silahların bulunduğu bir bölük asker (lejyon)⁴⁶⁹ şeklindedir.

Hız. İsa'nın tutuklanma esnasında bulunduğu yer Matta ve Markos İncillerine göre Gestemani bahçesi,⁴⁷⁰ Luka İnciline göre Zeytin Dağı⁴⁷¹ ve Barnaba İnciline göre, Sidrun Çayı ötesinde bulunan Nikodemus'un evidir.⁴⁷² Yuhanna İncil'inde ise bu yer Kidron Vadisinin ötesinde bir bahçe⁴⁷³ olarak verilmiştir. Yine tutuklanma gecesinde Hız. İsa'nın havarilerine uyumamaları telkini Matta,⁴⁷⁴ Markos,⁴⁷⁵ Luka⁴⁷⁶ ve Barnaba⁴⁷⁷ İncillerinde olduğu halde Yuhanna İncilinde bulunmamaktadır.

Yuhanna İnciline göre Hız. İsa, tutuklamaya gelenlere kimi aradıklarını sorunca onlar "Nasıra'lı İsa" diye cevap vermişlerdir. Hız. İsa da onlara "İsa benim" cevabını vermiştir. Bu cevabı alan askerler, geri çekilip korkudan yere düşmüşlerdir. Diğer İncillerde bu düşme olayı yer almamıştır. Bu sırada Petrus üstünde taşıdığı kılıcı çekerek Başkâhin'in Malkus adındaki kölesinin kulağını kesmiştir. Fakat Hız. İsa Petrus'a müdahale ederek, "*Kılıcını kınına koy*" demiş ve ona mani olmuştur.⁴⁷⁸

(12). Hız. İsa'nın mahkeme edilmesi

Matta⁴⁷⁹ ve Markos İncillerine göre Hız. İsa'nın tutuklanmasından sonra, havariler oradan kaçmışlardır. Yine Markos İncili, Hız. İsa tutuklandıktan sonra bir gencin onun arkasından gittiğini, onu yakalamak istediklerinde ise üzerindeki elbiseyi bırakarak Hız. İsa'nın peşinden koştuğunu ifade etmiştir.⁴⁸⁰ Luka ve Yuhanna İncillerinde bu konuda bir açıklık bulunmayıp ayrıca bu gençten de bahsedilmemiştir.

Barnaba İncilinde tutuklama olmamış ve Hız. İsa göğe yükseltilmiştir. Şöyle ki "*Askerler Yahuda'yla birlikte İsa'nın bulunduğu yere yaklaştıklarını işitip, korkuyla geri eve çekildi. Ve on bir havari uyumakta idiler. O zaman kuluna gelen tehlikeyi gören Allah, elçileri Cebrail, Mikail, İshrafil ve Uriel'e İsa'yı dünyadan almalarını emretti. Kutsal melekler*

⁴⁶⁹ Yuhanna İncili, 18/3; Barnaba İncili, 214.

⁴⁷⁰ Matta İncili, 26/36; Markos İncili, 14/32.

⁴⁷¹ Luka İncili, 22/39.

⁴⁷² Barnaba İncili, 211-215.

⁴⁷³ Yuhanna İncili, 18/1.

⁴⁷⁴ Matta İncili, 26/40-46.

⁴⁷⁵ Markos İncili, 14/32-42.

⁴⁷⁶ Luka İncili, 22/39-46.

⁴⁷⁷ Barnaba İncili, 215.

⁴⁷⁸ Yuhanna İncili, 18/4-11.

⁴⁷⁹ Matta İncili, 26/56.

⁴⁸⁰ Markos İncili, 14/50-52.

gelip, İsa'yı güneye bakan pencereden çıkardılar. Onu götürüp, üçüncü göğe, daima Allah'ı tesbih ve takdis etmekte olan meleklerin yanına bıraktılar." ⁴⁸¹

Hiz. İsa tutuklandıktan sonra yapılan mahkeme, Matta,⁴⁸² Markos⁴⁸³ ve Yuhanna⁴⁸⁴ İncillerine göre aynı gece, Luka⁴⁸⁵ ve Barnaba⁴⁸⁶ İncillerine göre ise ertesi gün Yahudi Meclisinin önünde gerçekleştirilmiştir. Barnaba⁴⁸⁷ ve Yuhanna⁴⁸⁸ İncillerinde yer alan bilgide, mahkemenin başında Hiz. İsa, Başkâhinin sorularına cevap vermediği için hizmetçileri tarafından dövülmüştür.

Sadece Matta İncilinde, Hiz. İsa'yı vali Pilatus'un eşi rüyasında görmüş ve bu yüzden onu beraat ettirmesini istemiştir.⁴⁸⁹ Barnaba⁴⁹⁰ ve Luka⁴⁹¹ İncillerinde, vali Pilatus, mahkeme etmesi için Hiz. İsa'yı –Barnaba İnciline göre Yahuda'yı- Galile (Celile) Kralı Hirodes'e göndemiştir.

(13). Hiz. İsa'nın çarmıha gerilmesi

Hiz. İsa'nın çarmıha gerildiği ağacı, çarmıha gerildiği yere, Yuhanna'ya⁴⁹² göre bizzat Hiz. İsa, Matta,⁴⁹³ Markos⁴⁹⁴ ve Luka'ya⁴⁹⁵ göre Kireneli Simun taşımıştır. Barnaba İncilinde ise herhangi bir isme rastlanmamıştır.

Askerler Hiz. İsa'ya, çarmıha gerilmeden önce, içmesi için Markos⁴⁹⁶ İnciline göre mürle⁴⁹⁷ karıştırılmış şarap, Matta⁴⁹⁸ İnciline göre ödle karışık şarap, Yuhanna⁴⁹⁹ ve

⁴⁸¹ Barnaba İncili, 215.

⁴⁸² Matta İncili, 26/57.

⁴⁸³ Markos İncili, 14/53.

⁴⁸⁴ Yuhanna İncili, 18/19.

⁴⁸⁵ Luka İncili, 22/66.

⁴⁸⁶ Barnaba İncili, 217. Hiz. İsa yerine, konuşması ve yüzü benzetilen Yahuda İskariot mahkemeye çıkarılmıştır.

⁴⁸⁷ Barnaba İncili, 217.

⁴⁸⁸ Yuhanna İncili, 18/22.

⁴⁸⁹ Matta İncili, 27/19.

⁴⁹⁰ Barnaba İncili, 217.

⁴⁹¹ Luka İncili, 23/7-11.

⁴⁹² Yuhanna İncili, 19/17.

⁴⁹³ Matta İncili, 27/32.

⁴⁹⁴ Markos İncili, 15/21.

⁴⁹⁵ Luka İncil, 23/26.

⁴⁹⁶ Markos İncili, 15/23.

⁴⁹⁷ Mür: Acımsı anlamına gelen Arapça murr sözcüğünden gelmekte olup geçmiş yüzyıllarda cenaze törenlerinde kullanılmıştır. Özelliği bakımından kokulu ve yapışkan bir reçine türüdür.

⁴⁹⁸ Matta İncili, 27/34.

⁴⁹⁹ Yuhanna İncili, 19/29.

Luka⁵⁰⁰ İncillerine göre de ekşi şarap vermişlerdir. Bu konuda Barnaba İncilinde herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Hız. İsa'nın çarmlıha gerilme saati, Matta,⁵⁰¹ Markos⁵⁰² ve Luka⁵⁰³ İncillerine göre üç, Yuhanna İnciline göre ise on ikiden sonraki bir zamandır. Barnaba İncilinde ise saat belirtilmemiştir.

Çarmlıha gerilirken biri sağında diğeri solunda iki kişi daha vardır.⁵⁰⁴ İlk üç İncil'den farklı olarak Luka ve Barnaba İncilleri sağında ve solunda şeklindeki yer tarifini yapmamışlardır.⁵⁰⁵

(14). Hız. İsa'nın yeniden dirilmesi

Hız. İsa yeniden dirildikten sonra, ilk gören kişiler, Matta⁵⁰⁶ İnciline göre Mecdelli Meryem ve öbür Meryem'dir. Yuhanna⁵⁰⁷ ve Markos İncilleri Mecdelli Meryem olduğunu yazmıştır.⁵⁰⁸ Luka İncilinde yolda yürüyen sıradan iki kişinin adları verilmiştir: Kleopas ve Simun.⁵⁰⁹ Barnaba İncilinde Hız. İsa ölmeden göğe yükselmiş ve nurlarla çevrili olarak gelmiştir. İlk görenler de, annesi Meryem, Marta, Meryem Magdalan, Lazarus, Barnaba, Yuhanna, Yakup ve Petrus'tur.⁵¹⁰

(15). Hız. İsa dirildikten sonra dünyada kaç gün kaldı?

Matta,⁵¹¹ Markos,⁵¹² Luka⁵¹³ İncillerinde bir gün, Yuhanna İncilinde bir gündenden fazla olmakla birlikte kaç gün kaldığı kesin sözlerle açıklanmamıştır.⁵¹⁴ Barnaba İncilinde de diğeri İncillerden farklı olarak üç gün şeklinde verilmiştir.⁵¹⁵

⁵⁰⁰ Luka İncili, 23/36-37.

⁵⁰¹ Matta İncili, 27/45.

⁵⁰² Markos İncili, 15/33-34.

⁵⁰³ Luka İncili, 23/44-45.

⁵⁰⁴ Matta İncili, 27/38; Markos İncili, 15/27-28; Yuhanna İncili, 19/18.

⁵⁰⁵ Luka İncili, 23/39-40; Barnaba İncili, 217.

⁵⁰⁶ Matta İncili, 28/1-10.

⁵⁰⁷ Yuhanna İncili, 20/14.

⁵⁰⁸ Markos İncili, 16/9.

⁵⁰⁹ Luka İncili, 24/18, 34.

⁵¹⁰ Barnaba İncili, 219.

⁵¹¹ Matta İncili, 28/17-20.

⁵¹² Markos İncili, 16/14-20.

⁵¹³ Luka İncili, 24/36-53.

⁵¹⁴ Yuhanna İncili, 20/19-31; 21/1-25.

⁵¹⁵ Barnaba İncili, 221.

(16). Paraklit meselesi

Yuhanna, İncil’inde Hz. İsa’nın havarileriyle Fısıh bayramında yediği son yemekte uzun bir konuşma yaptığını anlatmıştır. Bu baplarda⁵¹⁶ Hz. İsa, bir takım temel meseleler ve gelecekle ilgili haberler vermiştir ki bunların en önemlisi Paraklit’tir. Geleceğini müjdelediği bu Paraklit’in⁵¹⁷ tanımını şöyle yapmıştır:

*“Ben de babaya yalvaracağım ve o size başka bir parakleti, hakikat ruhunu verecektir, ta ki daima sizinle beraber olsun.”*⁵¹⁸

Hz. İsa, Paraklit’in anlamını ve görevini de şöyle izah etmiştir:

*“Fakat benim ismimle babanın göndereceği paraklet, Rûhulkudüs,⁵¹⁹ o size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi hatırlanıza getirecektir.”*⁵²⁰

*“Babadan size göndereceğim paraklet, babadan çıkan hakikat ruhu geldiği zaman benim için o şahadet edecektir.”*⁵²¹

*“Benim gitmem sizin için hayırlıdır, çünkü gitmezsem paraklet size gelmez, fakat gidersem onu size gönderirim.”*⁵²²

*“Ve o geldiği zaman günah için, doğruluk ve hüküm için dünyayı suçlu olduğuna ikna edecektir.”*⁵²³

*“Fakat o hakikat ruhu gelince size her hakikate yol gösterecek; zira kendiliğinden söylemeyecektir; fakat her ne işitirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir.”*⁵²⁴

*“O beni yüceltecek. Çünkü benimkinden alıp size bildirecek.”*⁵²⁵

⁵¹⁶ Yuhanna İncili, 14-17.

⁵¹⁷ Arapça okunuşu Faraklit şeklindedir.

⁵¹⁸ Yuhanna İncili, 14/16-17.

⁵¹⁹ Palimpsest adıyla bilinen Süryanice elyazmasında sadece Ruh olarak geçmektedir. Palimpsest: dördüncü ve beşinci yüzyıllarda yazılmış, Agnes, S. Levis tarafından 1812 yılında Sina’da bulunmuştur. Bu ismin verilmesinin sebebi, elyazmasının asıl metninin, sonradan bir başka metinle kaplanmış olmasıdır. İkinci metin silinince, ortaya birinci metin çıkmıştır. Bkz: Bucaille, a.g.e, s. 172.

⁵²⁰ Yuhanna İncili, 14/26.

⁵²¹ Yuhanna İncili, 15/26.

⁵²² Yuhanna İncili, 16/7.

⁵²³ Yuhanna İncili, 16/8.

⁵²⁴ Yuhanna İncili, 16/13.

⁵²⁵ Yuhanna İncili, 16/14.

Paraklit kelimesinin aslı Grekçe olup, Latince'ye paracletus şeklinde yerleşen kelime parakalô fiilinden gelmiş ve "yanına çağırarak" anlamında kullanılmıştır. Buna göre Parakletos yardım eden, savunan, elçi, yardıma çağırılan, müdafaa eden, şefaatçi gibi manalarla ifade edilmiştir. Bu kavram, Kilise tarafından ise "teselli veren" olarak anlamlandırılmıştır. Bundan dolayı İncil tercümelerinde bu kelime Rûhulkudüs olarak yorumlanmıştır. Çünkü Hıristiyanlara göre Mesih'in kendilerinden ayrılmasına üzülen havarilere tesellici olarak Rûhulkudüs gelmiştir.

Mevcut İncillerin dili Hz. İsa'nın dili olan Aramice olmayıp Grekçedir. Müslüman düşünürler, Grekçe'deki "Paraklêtos" kelimesinin Aramicede ne anlama geldiğini incelemişlerdir. İbn Hişam, Süryanice'deki "el-Munhamenna" kelimesinin "Muhammed" anlamına geldiğini ve bu kelimenin Grekçe karşılığının "el-Baraqlitis" olduğunu ileri sürmüştür. Abdulahad Davud ise Kitab-ı Mukaddes'in Süryanice tercümesinde kullanılan "Paraqlita" kelimesinin Aramice karşılığının "Mhamada" veya "Hamida" olduğunu ve Grekçe'deki "Parakleitosa" tekabül ettiğini savunmuştur. İncil'deki Paraklêtos kelimesinin de "perikleitos" kelimesinin bozulmuş şekli olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla "perikleitos" kelimesinin tahrif edilmiş hali olan Paraklêtos'un Arapça okunuşu "Ahmed"dir.⁵²⁶

Ayrıca Paraklêtos'un⁵²⁷ "Filistin Süryanicesi"ne göre Muhammed anlamına geldiğini söyleyenler de vardır.⁵²⁸

"Muhammed" isminin Barnaba İncilinde açıkça belirtilmesiyle beraber atıflar da mevcuttur.

*"...Ayağı üstüne kalkan Âdem, havada güneş gibi parlayan bir yazı gördü: Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın Resulüdür."*⁵²⁹

"...Allah'ın elçisi, Allah'ın yarattığı hemen her şeye mutluluk getirecek olan bir nurdur. Çünkü o, anlayış ve müşavere ruhuyla, hikmet ve kudret ruhuyla, korku ve sevgi ruhuyla, akıl ve itidal ruhuyla donatılmıştır, rahmet ve merhamet ruhuyla, adalet ve takva ruhuyla, yumuşaklık ve sabır ruhuyla donatılmıştır ki, bunları o Allah'tan, bütün diğer

⁵²⁶ Mehmet Aydın, "Faraklit", **DİA**, İstanbul 1995, XII, s. 165-166. Ahmed ismi Kur'an-ı Kerim'de Saf, 61/6'da yer almıştır: "Meryem oğlu İsa da: "Ey İsrailoğulları, ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek, Ahmed adında bir elçiyi müjdeleyici olarak (geldim)." demişti."

⁵²⁷ Reşid Rıza (1865-1935), orijinal dilde bilinmeyen İncilin Yunancadan Arapçaya tercüme edildiğinde "Tesellici" (Faraklit) kelimesinin "Faraklış" şeklinde çevrilebildiğini kaydetmiştir. Eğer bu kelimenin Yunancadaki aslının "Paraklitos" olduğu kabul edilirse, tesellici, yardım edici manaları çıkar ki, her iki anlamda Hz. Muhammed'e işaret eder. Bkz: Biçer, a.g.e, s.153.

⁵²⁸ Biçer, a.g.e, s. 152-153.

⁵²⁹ Barnaba İncili, 39.

yaratıklarına verdiğiinden üç kat daha fazla almıştır... Ey Muhammed, Allah seninle olsun ve beni ayakkabının bağlarını çözecek değerde kılsın. Buna ermekle ben de büyük bir peygamber ve Allah'ın kutsal bir kulu olacağım." ⁵³⁰

"...Sonra, Allah tüm seçkin kullarına hayat verecek ve şöyle bağıracaklar: 'Ey Muhammed, bizi hatırlından çıkarma!' Bu bağrışmalar üzerine Allah'ın Elçisinde acıma duygusu uyanacak ve kurtuluşları için endişelenecek, ne yapması gerektiğini düşünecek." ⁵³¹

"Ben, kuşkusuz İsrail ailesine bir kurtuluş peygamberi olarak gönderilmiş bulunuyorum; fakat benden sonra Allah'ın tüm dünyaya gönderdiği Mesih gelecek..." ⁵³²

"Mesih'in adı hayranlık uyandırır, Çünkü Allah ruhunu yaratıp da, göksel bir nur içine koyduğu zaman ona bu adı kendisi vermiştir. Allah şöyle demiştir: 'Bekle Muhammed; çünkü senin uğruna Cenneti, dünyayı ve yığınca yarattığı yaratacağım, içlerinden seni bir elçi yapacağım, öyle ki, kim seni kutsarsa kutsanacak, kim seni lanetlerse lanetlenecektir. Seni, dünyaya göndereceğim zaman, kurtuluşa elçim olarak göndereceğim ve senin sözün gerçek olacak. O kadar ki, gök ve yer düşecek. Fakat senin dinin düşmeyecek.' Muhammed onun kutlu adıdır." ⁵³³

Hız. İsa takdirin açıkça bilineceği kişiyi tarif edince, havariler de kim olduğunu sormuşlardır. Hız. İsa da onu şöyle açıklamıştır: "O, Allah'ın Elçisi Muhammed'dir. Ve o dünyaya geldiği zaman, yağmurun, uzun bir süre yağmur almadıktan sonra yere meyve verdirmesi gibi, o da getireceği bol rahmetle inananlar arasında salih ameller için bir fırsat olacak. Çünkü o, Allah'ın rahmetiyle yüklü beyaz bir buluttur. Bu rahmeti Allah, mürşitler üzerine yağmur gibi fişkırtacaktır." ⁵³⁴

(17). Hız. İsa'nın beşbin kişiyi doyurması

Hız. İsa, Matta,⁵³⁵ Markos⁵³⁶ ve Luka⁵³⁷ İncillerine göre Hız. Yahya'nın şehit edilmesi haberinden sonra havarileriyle birlikte تنها bir yere çekilmiştir. Bunu duyan

⁵³⁰ Barnaba İncili, 44.

⁵³¹ Barnaba İncili, 54.

⁵³² Barnaba İncili, 82.

⁵³³ Barnaba İncili, 97.

⁵³⁴ Barnaba İncili, 163.

⁵³⁵ Matta İncili, 14/13-21.

⁵³⁶ Markos İncili, 6/30-44.

halktan büyük bir kalabalık çevresinde toplanmıştır. Akşam olup da herkesin karnı acıkınca beş ekmek ve iki balıkla mucize gerçekleştirerek beş bin kişiyi doyurmuştur.

Sinoptik İncillerde anlatılan konu Yuhanna İncilinde farklı verilmiştir. Hz. İsa'nın hasta bir kişiyi Şabat Günü iyileştirmesi ve kendisi için Tanrı'nın oğlu demesinden dolayı Yahudi yetkililerin –Hz. İsa'nın ölmesini isteyecek kadar- öfkesini arttırmıştır. Bundan sonra Hz. İsa, Tanrı ve Oğul'un durumlarını anlatan uzun bir konuşma yapmıştır. Akabinde Galile gölünün karşı tarafında bir yere gitmiş ve kendisini gören büyük bir kalabalık orada toplanmıştır. Beş bin kişiyi doyurma mucizesi de işte burada gerçekleşmiştir.⁵³⁸

Yemek yiyen kişi sayısının beş bin ve yiyeceğin beş ekmek ile iki balık olduğu hususu Barnaba İncilinde de aynen verilmiştir. Fakat insanların toplanma sebebi farklıdır. Romalı askerler, Hz. İsa'nın İbranilere ziyarete gelen Allah olduğu fitnesini yaymaları üzerine, onu gören halk "*Hoş geldin Allah'ımız*" diyerek karşılamışlardır. Kral Hirodes, Vali Pilatus ve Başkâhin de bu durumu açıklığa kavuşturmak için oraya gelmişlerdir. Bunun üzerine Hz. İsa ve Başkâhin toplanan halk önünde, sorulu cevaplı bir konuşma yapmışlardır. Sonuç itibariyle Hz. İsa, kendisinin Allah'tan korkan bir insan, kimliğinin de Davut soyundan Meryem oğlu İsa olduğunu ifade etmiştir. "Mesih misin?" sorusuna ise, kendisinin "Mesih" olmadığı ve beklenen "Mesih'in" adının "Muhammed" olduğu cevabını vermiştir.⁵³⁹

(18). Tohum benzetmesi

Hz. İsa tarafından yapılan fakat Yuhanna İncilinde bulunmayan tohum benzetmesi Matta,⁵⁴⁰ Markos,⁵⁴¹ Luka⁵⁴² ve Barnaba⁵⁴³ İncillerinde, yol üstüne, taşlara, dikenler arasına, iyi toprağa tohum ekmek şeklinde çeşitli örneklerle verilmiştir. Anlatımda farklılıklar olduğu gibi açıklamada da farklılıklar vardır. Sinoptik İncillerde, Tanrı sözünü işiten kişilerin hali, Barnaba İncilinde ise Allah sözünü öğreten ve dinleyen kişilerin hali tasvir edilmiştir.

⁵³⁷ Luka İncili, 9/10-17.

⁵³⁸ Yuhanna İncili, 5/1-47; 6/1-15.

⁵³⁹ Barnaba İncili, 91-98.

⁵⁴⁰ Matta incili, 13/1-23.

⁵⁴¹ Markos İncili, 4/1-20.

⁵⁴² Luka İncili, 8/4-15.

⁵⁴³ Barnaba İncili, 133.

Verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere, Barnaba İncili ile Kanonik İnciller arasında hem benzeşen hem de çelişen yönler vardır. Bu İncillerin içeriklerinin doğru olup olmadığı, zaman içinde değişip değişmedikleri, çıkarılan veya eklenenlerin olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Bununla beraber Sinoptik İncillerin genellikle Erken Dönem'e ait meçhul bir İncil olan Q İncil'ine dayandığı kabul edilmiştir. Buna göre, Barnaba İncili'nin İtalyanca versiyonunun, Kanonik İncil yazarlarının da başvurmuş olabilecekleri Erken Dönem Yunanca, İbranice veya Aramice versiyonun güvenilir bir çevirisi olma ihtimali mevcuttur.

d. Barnaba İncili ve Kur'an-ı Kerim arasındaki benzerlik ve çelişkiler

Barnaba İncil'inde Kuran-ı Kerim ile uyuşan yönler, ilk etapta çarmıha gerilenin Hz. İsa değil başka birisinin olması, Hz. Muhammed'in geleceğinin söz konusu İncil'de haber verilmesi ve Teslis'e (Ekanim-i Selase) yer verilmemesi şeklinde göze çarpmaktadır. Fakat yapılan çalışmada uyuşan konuların daha fazla olduğu görülmüştür. İlginçtir ki, sadece Barnaba İncili değil, Thomas İncili ve Yakup'un İncili de Hz. İsa ve Meryem ile ilgili Kur'an'daki bilgilere paralel bilgiler vermişlerdir.⁵⁴⁴

(1). Barnaba İncil'inin Kur'an-ı Kerim ile Uyuşan Yönleri

(a). Allah birdir

Allah'ın tek oluşu, Barnaba İncil'inde önce Hz. İbrahim'in babası ile olan sorulu-cevaplı konuşması⁵⁴⁵ sonra da Allah'ı arayışı ile O'nun varlığını tanınması şeklinde verilmiştir: "... *Sonra, Allah şöyle konuştu: 'Ben tek olan Tanrı'yım ve benden başka Tanrı yoktur. Yıkan da benim, yapan da; ben öldürürüm ve ben hayat veririm; Cehenneme atarım, oradan çıkarırım da ve kimse benim elimden kurtulamaz.'* Ardından, Allah ona *sünnet ahdini verdi ve işte böyle babamız İbrahim Allah'ı tanıdı. İsa bunları söyleyip, ellerini kaldırdı ve: 'Yücelik, şan ve şeref sanadır, ey Allah, sana olsun,' dedi.*"⁵⁴⁶

⁵⁴⁴ Harman, "İncil", **DİA**, XXII, s. 274.

⁵⁴⁵ Barnaba İncili, 26.

⁵⁴⁶ Barnaba İncili, 29.

Kur'an-ı Kerim'de de Allah'ın birliği yani tevhit birçok ayette verilmiştir. Kırk üç⁵⁴⁷ yerde çeşitli misaller ile anlatılan tevhidin belki de en sarıh olanı İhlas suresidir: "*De ki: O Allah birdir. Allah Samed'dir. Kendisi doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Hiçbir şey O'nun dengi olmamıştır.*"⁵⁴⁸

Ayrıca Kur'an, Hristiyanlıkta Pavlus'un yorumuyla geliştirilen ve tevhit inancına karşı olan Teslis inancını da şu şekilde reddetmiştir: "*Ey Kitap Ehli, dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında gerçek olmayan şeyleri söylemeyin! Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın elçisi, O'nun Meryem'e attığı kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Allah'a ve elçilerine inanın, (Allah) "Üçtür" demeyin. Kendi yararınıza olarak buna bir son verin. Çünkü Allah, yalnız bir tek Tanrı'dır. Hâşâ O, çocuk sahibi olmaktan yücedir (münezzektir). Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur. Vekîl olarak Allah yeter.*"⁵⁴⁹

(b). Hz. İsa bir peygamberdir

Barnaba İncil'i 10. bapta Hz. İsa'nın peygamber olduğu şöyle anlatılmıştır: "... Bu vahyi alan ve İsrailoğulları'na gönderilen bir peygamber olduğunu anlayan İsa her şeyi annesi Meryem'e anlattı ve Allah'ın şanı için büyük eziyetlere katlanması gerektiğini ve kendisine hizmet için daha fazla yanında kalamayacağını söyledi.. İsa hemen o gün peygamberlik görevini yapmak üzere annesinden ayrıldı."

Cüzzamlı bir grup insan Hz. İsa'nın kendilerini sıhhate kavuşturmasını istemişlerdir. Karşılıklı yapılan konuşmadan sonra cüzzamlılar hitaplarını düzelterek şu ricada bulunmuşlardır: "*Senin de bizim gibi insan olduğunu biliyoruz, fakat yine de Allah'ın kutsal bir insanı ve Rabbin bir peygamberi; bu nedenle, Allah'a sen dua et ki, o bizi iyileştirsin.*"⁵⁵⁰

Başka bir zamanda yine cüzzamlı biriyle olan diyalogda Hz. İsa cüzzamlıyı uyararak kendisinin sadece bir peygamber olduğunu söylemiştir. "*Kudüs'e gitmek için dağdan inen İsa, ilahi ilhamla kendisinin peygamber olduğunu bilen bir cüzzamlıya rastladı... İsa azarlayarak şöyle dedi 'Aptalsın sen; seni yaratan Allah'a dua et, o sana sıhhat verecektir; çünkü ben de senin gibi bir insanım.'* Cüzzamlı cevap verdi: ' Rab, senin

⁵⁴⁷ Ömer Özsoy - İlhami Güler, **Konularına Göre Kur'an (Sistemik Kur'an Fihristi)**, Fecr Yayınevi, Ankara 2005, s. 179-183.

⁵⁴⁸ Süleyman Ateş, **Kur'an-ı Kerim ve Meali**, Kılıç Kitabevi, Ankara 1988, s. 604.

⁵⁴⁹ Nisa, 4/171.

⁵⁵⁰ Barnaba İncili, 19.

*bir insan olduğunu biliyorum, fakat Rabbin kutlu bir insanı. Dolayısıyla, Allah'a sen dua et ve o bana sıhhat versin."*⁵⁵¹

Barnaba İncil'inden verilen bu üç örnekte görüldüğü gibi Hz. İsa kendisi hakkında "İnsan" ve "Peygamber" ifadelerini kullanmıştır. Nitekim Kur'an-ı Kerim de bunu doğrulamıştır: "(Çocuk): Ben Allah'ın kuluyum, dedi. (O) bana Kitabı verdi, beni peygamber yaptı."⁵⁵² "Meryem oğlu Mesih sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir."⁵⁵³

(c). Hz. İsa'ya İncil verilmiştir

*"... Çevresini oldukça aydınlık bir nur ve sonsuz sayıda, 'Allah'ı tesbih ve ta'zim ederiz' diyen melekler sardı. Melek Cebrail ona, ışıldayan bir aynaymış gibi bir kitap sundu. İnsanın kalbine inen bu kitapta, Allah'ın neler yaptığının, neler dediğinin ve neler irade buyurduğunun bilgisini aldı; öyle ki, 'İnan Barnaba, her peygamberlikte her peygamberi öylesine biliyorum ki, söylediğim her şey şu kitaptan geliyor' şeklinde bana anlattığı gibi her şey açık ve çıplak önüne kondu."*⁵⁵⁴

Bu açık ifadelerden anlaşıldığına göre Hz. İsa'ya bir kitap verilmiştir. Aynı zamanda Barnaba İncil'i bunu Hz. İsa'nın ağızından da doğrulatmıştır:

*"... İsa karşılık verdi: İnanın ki, Allah beni İsrail ailesine göndermek için seçtiği zaman, bana apaçık bir aynaya benzeyen bir kitap verdi; o, benim kalbime o şekilde indi ki, konuştuğum şeylerin hepsi bu kitaptan geliyor. Ve bu kitabın benim ağızımdan çıkması sona erdiği zaman, ben dünyadan yukarı alınacağım."*⁵⁵⁵

Kur'an-ı Kerim, İncil ehline, Allah'ın İncil'de indirmiş olduğu şeyle hükmetmeyi emretmiş,⁵⁵⁶ Hz. İsa'nın mucizelerinden örnekler vermiş⁵⁵⁷ ve sahip oldukları İncil'den bahsetmiştir.⁵⁵⁸ Onları İncil'de sözü edilen peygamberi takip etmeye çağırılmış ve Kur'an

⁵⁵¹ Barnaba İncili, 11.

⁵⁵² Meryem, 19/30.

⁵⁵³ Maide, 5/75.

⁵⁵⁴ Barnaba İncili, 10.

⁵⁵⁵ Barnaba İncili, 168. Ayrıca İncillerde ve Yeni Ahit'in diğer kitaplarında, gerek Hz. İsa gerekse Havarilerin, tek bir İncil'in varlığından söz etmişlerdir. Markos, 1/14-15'e göre İncil kelimesi Hz. İsa'nın mesajı veya "müjde" manasına gelmesinden ziyade Allah'ın Hz. İsa'ya vahyettiği İncil kitabı manasına geldiğini ispatlar niteliktedir. Matta, 11/5'de Hz. İsa'nın İncil'i vaaz ettiği söylenmiştir. Bu iki ifadeye göre Hz. İsa, bir vaiz olup Allah'ın İncil'ini vaaz etmektedir. Kendi hayat hikâyesini ve sözlerini değil bilakis Allah'tan vahiy yolu ile aldığı İncil'i insanlara tebliğ etmiştir. Bkz: Kuzgun, a.g.e, s. 82-83.

⁵⁵⁶ Maide, 5/47.

⁵⁵⁷ Al-i İmran, 3/49.

⁵⁵⁸ Al-i İmran, 3/48; A'raf, 7/157.

kendinden önceki kitabı teyit ve onun üzerinde koruyucu olmak için gönderilmiştir.⁵⁵⁹ Bu ayetler, ilahi menşee sahip tek bir İncil'den bahsetmişlerdir. Ayrıca Müslümanlar Kur'an'da emredildiği için hem İncil'i doğrulamış ve inkâr etmemiş hem de hiçbir peygamberi diğerlerinden ayırmamışlardır.⁵⁶⁰

(d). Hz. İsa çarmıha gerilmemiştir

Kanonik İncillerde⁵⁶¹ geniş yer verilen Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi meselesine karşın Barnaba İncilinde Hz. İsa'nın çarmıha gerilmediği anlatılmıştır: "... Kuluna gelen tehlikeyi gören Allah, elçileri Cebrail, Mikail, İsrafil ve Uriel'e İsa'yı dünyadan almalarını emretti. Kutsal melekler gelip, İsa'yı güneye bakan pencereden çıkardılar. Onu götürüp, üçüncü göğe, daima Allah'ı tesbih ve takdis etmekte olan meleklerin yanına bıraktılar."⁵⁶² Bu anlatımda da görüldüğü üzere, Hz. İsa Barnaba İnciline göre çarmıha gerilmeyip göğe yükseltilmiştir.

Kur'an-ı Kerim de Hz. İsa'nın çarmıha gerilmediğini açık bir şekilde vermiştir: "*Doğduğum gün de, öleceğim gün de ve diri olarak kaldırılacağım gün de (Allah'tan) bana esenlik verilmiştir.*"⁵⁶³

Bu ifadeyi, Hz. İsa'nın ağzından aynen veren Kur'an göğe çekilişini de tam anlamıyla şöyle tasvir etmiştir: "*Bu, bir de inkârlarından, Meryem'e büyük iftiralarından ve: 'Biz Allah'ın Elçisi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük' demelerinden ötürüdür. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar; fakat kendileri öyle sandılar. Doğrusu, anlaşmazlığa düştükleri şeyde şüphededirler. Bu hususta zanna uymaktan başka kesin bir bilgileri yoktur. Onu öldürdüklerini kesinkes bilemediler. Bilakis Allah onu kendisine yükseltti. Allah güçlüdür, bilgedir.*"⁵⁶⁴

⁵⁵⁹ Maide, 5/48.

⁵⁶⁰ Bakara, 2/285; Nisa, 4/136. Hz. İsa'ya verilen İncil, farklı şekilde ifade edilse de Yuhanna İncilinde de verilmiştir: 12/49-50: "Zira ben kendiliğimden konuşmadım, fakat beni gönderen Baba, ne söylemem ve ne konuşmam gerektiğini bana buyurdu. O'nun buyruğunun sonsuz yaşam olduğunu biliyorum. Bunun için ne söylüyorsam, Baba'nın bana söylediği gibi söylüyorum." Ayrıca bak: Yuhanna, 7/16; Yuhanna 17/8; Yuhanna 8/40; Al-i İmran, 3/48-49; Maide, 5/117.

⁵⁶¹ Matta, 27/35-44; Markos, 15/21-32; Luka, 23/26-43; Yuhanna, 19/17-27.

⁵⁶² Barnaba İncili, 215.

⁵⁶³ Meryem, 19/33.

⁵⁶⁴ Nisa, 4/156-158. Ayrıca bkz: Al-i İmran, 3/55.

(e). Cennet tasviri

Kur'an ile örtüşen bir diğer konu da Cennet tasviridir: "... İşıya peygamber demiştir ki: 'Allah'ın sevdikleri için hazırladığı şeyleri insanın gözleri görmemiştir, kulakları işitmemiştir. İnsan kalbi de tasavvur etmiş değildir.' ... Allah, Cennet'i kendi nimetlerinin yurdu olarak yaratmıştır."⁵⁶⁵

Kur'an'da dünya nimetlerinin hiçbirine benzemeyen cennet nimetleri, insan akıl ve hayalinin tasavvur edemeyeceği güzelliktedir. Tıpkı Allah'ın buyurduğu gibi: "Yaptıklarına karşılık olarak onlar için ne gözler aydınlatıcı (nimetler)in saklandığını hiç kimse bilemez!"⁵⁶⁶

(f). Hz. Muhammed'in şefaati

Hüküm Gününün anlatıldığı Barnaba İncili 54. bapta, Müslümanlarca Şefaate olarak bilinen unsur işlenmiştir: "... Sonra Allah tüm seçkin kullarına hayat verecek ve şöyle bağıracaklar: 'Ey Muhammed, bizi hatırdan çıkarma!' Bu bağışmalar üzerine Allah'ın Elçisinde acıma duygusu uyanacak ve kurtuluşları için endişelenecek, ne yapması gerektiğini düşünecek."

Kur'an'da öncelikle hiçbir şefaatin kabul edilmeyip⁵⁶⁷ herkesin kendi amellerinden sorumlu olduğu Hesap Gününün çetin geçeceği anlatılmıştır. Bu uyarılarla beraber: "Rahman'ın katından bir söz almış olandan başkası asla şefaatte bulunamayacaktır"⁵⁶⁸ ve "O gün Rahman'ın izin verdiği ve konuşmasına rıza gösterdiği kimseden başkasının şefaati fayda vermez"⁵⁶⁹ şeklinde şefaate izin verileceği de bildirilmiştir.

(g). Göze gem vurmak

Barnaba İncil'inde göz, dışarıdan gelen her türlü dürtünün kapısı/girişi olarak tanımlanmıştır. Bundan dolayı da insanın gözü ile bakıp gördüğü şeylere dikkat etmesi gerekir: "... Diyorum ki size, insan dıştan gelen her türlü günah dürtüsünü itsin ve nefisten

⁵⁶⁵ Barnaba İncili, 168.

⁵⁶⁶ Secde, 32/17. Peygamber Efendimiz (sav) bir hadisinde şöyle buyurmuştur: " (Cenab-ı Hak buyuruyor ki): Salih kullarım için ben, Cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan gönlünün hatırlamadığı bir takım nimetler hazırladım." Bkz: A. Saim Kılavuz, **Anahatlarıyla İslam Akaidi ve Kelam'a Giriş**, Ensar Neşriyat, İstanbul 1987, s. 230.

⁵⁶⁷ Bakara, 2/48, 123.

⁵⁶⁸ Meryem, 19/87.

⁵⁶⁹ Tâhâ, 20/109.

*korksun, çünkü onun kirlî şeylere karşı aşırı bir arzusu vardır. Ama her türlü şehvi günahın kaynağı olan göze gem vurmazsa, kendini nasıl korusun?"*⁵⁷⁰

Göze gem vurmak fiiliyle de elde edilecek kazanç şöyle anlatılmıştır: "... O halde, eğer insan gözlerine gem vuracak olursa, nefsinin üzerinde hâkim olacak, o da kendisine sunulmayan şeyi arzulamayacaktır. Çünkü böylece beden ruha tâbi olacaktır."⁵⁷¹

Kur'an aynı fiili, her iki cinse de ayrı ayrı hitap ederek vermiştir: "İnanan erkeklere söyle: Bakışlarından bazılarını yumsunlar, ırzlarını korusunlar. Bu (hareket) onlar için daha temiz (ve yararlı)dır. Şüphesiz Allah, onların her yaptıklarını haber almaktadır."⁵⁷²

"İnanan kadınlara da söyle: Bakışlarından bazılarını yumsunlar, ırzlarını korusunlar. Süslerini göstermesinler. Ancak (elbise, yüzük gibi örtülmesinde güçlük bulunan ve) kendiliğinden görünenler hariç."⁵⁷³

(h). Söz ile eylemin uyuşmaması

Bütün ilahi menşeli dinlerde söz-eylem uyuşması müminin özelliklerinden sayılmıştır. Ne var ki insanoğlunun var oluş sürecinden bu yana inanç kişilerde farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Bu çelişkili durum Barnaba İncil'inde iki bap ile örneklendirilmiştir: "... Siz Yazıcılar ve Ferisiler, başkalarının omuzlarına taşınamaz yükleri yükler, fakat kendiniz, bu esnada tek parmağınızla olsun, onları kımıldatmak istemezsiniz."⁵⁷⁴

"... Bakın, size diyorum ki, pek çokları abdest alıp namaza gider, pek çokları oruç tutup zekât verir, pek çokları ilimle uğraşır ve başkalarına vaaz verir ama hepsinin sonu Allah katında kötüdür. Çünkü bedeni temizlerler, kalbi değil; ağızla ağlarlar, kalple değil; etlerden uzak dururlar, kendilerini günahlarla doyururlar; kendilerine iyi densin diye, başkalarına kendileri için iyi olmayan şeyler verirler; işe yarasın diye değil, konuşmayı bilmek için ilimle uğraşırlar. Kendilerinin tersini yaptıkları şeyleri başkalarına öğütlerler. Ve böylece kendi dilleriyle kendilerini mahkûm ederler. Allah, sağ ve diridir ki, bunlar Allah'ı

⁵⁷⁰ Barnaba İncili, 116.

⁵⁷¹ Barnaba İncili, 119.

⁵⁷² Nur, 24/30.

⁵⁷³ Nur, 24/31.

⁵⁷⁴ Barnaba İncili,32.

*kalpleriyle tanımazlar; çünkü tanımış olsalardı severlerdi ve insan mademki sahip olduğu her şeyi Allah'tan almıştır, öyle de, her şeyi Allah'ın sevgisi uğrunda harcamalıdır."*⁵⁷⁵

Bu münafıkça tutum, Barnaba İncil'inde böyle anlatılmıştır. Bu söz konusu tutum hakkında Kur'an'da da çeşitli misaller ile verilen benzer ifadeler bulunmaktadır: *"İnsanlardan, inanmamış oldukları halde: 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' diyenler vardır. Böylece Allah'ı ve inananları aldatmaya çalışırlar. Ama farkına varmadan kendilerini aldatırlar."*⁵⁷⁶

*"Ey inananlar niçin yapmayacağınız şeyi söylüyorsunuz?"*⁵⁷⁷

*"Dini yalanlayan (adam)ı gördün mü? İşte o, öksüzü iter kakar. Yoksulu doyurmaya önyak olmaz. Şu namaz kılanların vay haline ki, onlar namazlarından gafilirdirler. Onlar gösteriş yaparlar. En ufak bir yardımı esirgerler."*⁵⁷⁸

(i). Yahudi din âlimleri tarafından Tevrat'ın tahrif edilmesi

Hz. İsa Barnaba İncil'inde Tevrat'ta yapılan tahrifatın Yahudilerin kendi istekleri doğrultusunda olduğunu havarilerine anlatmıştır: *"Bunun üzerine havariler: Ey Muallim, Musa'nın kitabında böyle, yani vaadin İshak'a yapılmış olduğu yazılıdır, dediler. İsa, ah ederek cevap verdi: Öyledir ama onu Musa yazmadı, Yuşa da yazmadı, onu Allah'tan korkmayan hahamlarınız yazdı. Bakın, size söylüyorum ki; Melek Cebrail'in sözlerine baktığınızda Yazıcılarınızın ve Fakihlerinizin melanetini anlayacaksınız.. Sonra Allah İbrahim'e şöyle seslendi: 'Oğlunu, ilk doğan çocuğun İsmail'i al ve dağa çıkıp onu kurban et.' Eğer, İshak doğduğu zaman İsmail yedi yaşındaysa, o zaman İshak nasıl ilk doğan çocuk olmuş olur?' Ardından havariler: 'Bizim Fakihlerimizin aldattığı ortada; bu bakımdan bize gerçeği anlat, çünkü biz senin Allah tarafından gönderildiğini biliyoruz.' dediler."*⁵⁷⁹

Kur'an'da, özellikle Al-i İmran suresindeki ayetlerde, Allah'ın Kur'an'dan önce Tevrat ve İncil'i indirdiği, Hz. İsa'ya Tevrat ve İncil'in öğretildiği⁵⁸⁰ ve Hz. İsa'nın Tevrat'ı doğrulamak⁵⁸¹ üzere gönderildiği belirtilmiştir. Hatta bu konuda: *"Eğer doğru söylüyorsanız, Tevrat'ı getirip okuyun"*⁵⁸² şeklinde uyarı da almışlardır. Bununla birlikte

⁵⁷⁵ Barnaba İncili,62.

⁵⁷⁶ Bakara, 2/8-9.

⁵⁷⁷ Saf, 61/2.

⁵⁷⁸ Maûn, 107/1-7.

⁵⁷⁹ Barnaba İncili, 44.

⁵⁸⁰ Al-i İmran, 3/48.

⁵⁸¹ Al-i İmran, 3/3, 50.

⁵⁸² Al-i İmran, 3/93.

yapmış oldukları tahrifatın sebebinin de az bir dünyalık olduğu Allah tarafından şöyle açıklanmıştır:

"Sizin yanınızda bulunanı doğrulayıcı olarak indirmiş bulunduğum (Kur'an'a) inanın ve onu inkâr edenlerin ilki siz olmayın; benim ayetlerimi birkaç paraya satmayın ve benden sakının. Bile bile gerçeği batılla bulayıp hakkı gizlemeyin." ⁵⁸³

(j). Allah'ın Hz. İbrahim'den kurban etmesini istediği oğlu İshak mı, İsmail mi?

Bir önceki konuda olduğu gibi isimlerde de tahrifat yapılmış ve Tevrat'ta, kurban edilmek istenenin Hz. İshak olduğu yazılmıştır. Hâlbuki Barnaba İncil'ine göre kurban edilmek istenen Hz. İsmail'dir: "... *Sonra şöyle soruldu: 'Ey Muallim bu vaat kime verilmiştir, söyle bize; çünkü Yahudiler İshak'a diyorlar, İsmaililer ise İsmail'e.'... Bana inanın, size söylüyorum ki, vaat İsmail'e yapılmıştır, İshak'a değil.*" ⁵⁸⁴ Barnaba İncil'i ve Kur'an'da hikâye şu şekilde verilmiştir: "(Çocuk) onun yanında koşma çağına erişince (İbrahim ona): 'Yavrurum dedi, ben uykuda görüyorum ki ben seni kesiyorum; (düşün) bak, ne dersin?' (Çocuk): ' Babacığım, sana emredileni yap, inşallah beni sabredenlerden bulacaksın' dedi." ⁵⁸⁵ Kur'an'da "İsmail" ismi açık olarak verilmemiştir. Fakat müfessirlerin kanaatine göre kurban edilmesi istenen "İsmail"dir. Çünkü anlatılan olay göçten hemen sonra gerçekleşmiştir ki, o zaman İsmail vardı ve olay Mekke'de olmuştur. Hz. İbrahim'in Mekke'deki oğlu da İsmail'dir.

Allah, Hz. İsmail'in kurban edilme meselesini hatırlatarak, Hz. İsa'dan da kurban kesmesini istemiştir. Bu emir de göstermiştir ki, bütün ilahi kaynaklı dinlerde ibadet aynıdır. Tıpkı Allah'ın Müslümanlardan da "Kurban" ibadetini istemesi gibi: ⁵⁸⁶ "... *Melek Cebrail cevap verdi: Kalk İsa ve Allah'a bir tanecik oğlu İsmail'i Allah'ın sözünü yerine getirmek için kurban etmek isteyen İbrahim'i ve oğlunu bıçak kesmeyince bir koyun kurban etmesini bildiren benim, sözümü hatırla. Sen de böyle yapacaksın ey Allah'ın kulu İsa.*" ⁵⁸⁷

⁵⁸³ Bakara, 2/41-42.

⁵⁸⁴ Barnaba İncili, 43. Burada yapılan açıklama daha detaylı olarak 44. bapta devam etmiştir.

⁵⁸⁵ Saffat, 37/102.

⁵⁸⁶ Kevser, 108/2.

⁵⁸⁷ Barnaba İncili, 13. Ayrıca burada "Kurban"a da değinilmiştir.

(k). Son peygamber Hz. Muhammed

Barnaba İncil'inde Hz. İsa kendisinden sonra gelecek olan peygamber için, bazen "Allah'ın Elçisi" bazen de "Muhammed" ifadesini kullanmış ve özelliklerini de şu şekilde sıralamıştır: "... Allah'ın dünyaya gönderdiği sayıları yüzyirmidörtbine varan tüm peygamberler kapalı konuşmuşlardır. Fakat benden sonra bütün peygamberlerin ve kutsal kişilerin ulusu gelecek ve peygamberlerin söyledikleri tüm şeylerin karanlığı üstüne ışık dökülecektir, çünkü o, Allah'ın Elçisi'dir." ⁵⁸⁸

"... Çünkü ben, sizi 'Mesih' dediğiniz, benden önce yaratılmış ve benden sonra gelecek ve inancı son bulmasın diye gerçeğin sözlerini getirecek olan Allah'ın Elçisi'nin ayakkabılarının iplerini veya çoraplarının bağlarını çözecek değerde değilim." ⁵⁸⁹

"... Bakın size diyorum ki; her peygamber geldiği zaman, yalnızca bir kavme Allah'ın rahmetinin işaretini götürmüştür. Ve sözleri de gönderildikleri insanların ötesine uzanmamıştır. Fakat Allah'ın Elçisi geleceği zaman, Allah ona kudret ve rahmetinin sonuymuş gibi verecek, o kadar ki, akidesini alacak olan tüm dünya kavimlerine rahmet ve selamet götürecektir. Dinsizler üzerine güçle gidecek ve puta tapıcılığı ezecek, o kadar ki, Şeytan'ı kahredecektir. Çünkü Allah İbrahim'e böyle vaat etmiştir: 'Dikkat et, senin soyunla yeryüzünün tüm kabilelerini kutsayacağım. Ve sen, Ey İbrahim, nasıl putları parça parça etmişsen, senin soyun da böyle yapacaktır,' dedi." ⁵⁹⁰

"... Ey Muhammed, Allah seninle olsun ve beni ayakkabının bağlarını çözecek değerde kılsın. Buna ermekle ben de büyük bir peygamber ve Allah'ın kutsal bir kulu olacağım." ⁵⁹¹

"Onun ayakkabı bağlarını çözecek değerde değilsem de, Allah'tan onu görme rahmet ve bereketini aldım... Allah şöyle demiştir: 'Bekle Muhammed; çünkü senin uğruna Cennet'i, dünyayı ve yığınlarca yarattığı yaratacağım, içlerinden seni bir elçi yapacağım, öyle ki, kim seni kutsarsa kutsanacak, kim seni lânetlerse lânetlenecektir. Seni, dünyaya göndereceğim zaman, kurtuluşa elçim olarak göndereceğim ve senin sözün gerçek olacak. O kadar ki, gök ve yer düşecek. Fakat senin dinin düşmeyecek.' Muhammed onun kutlu adıdır." ⁵⁹²

⁵⁸⁸ Barnaba İncili, 17.

⁵⁸⁹ Barnaba İncili, 42.

⁵⁹⁰ Barnaba İncili, 43.

⁵⁹¹ Barnaba İncili, 44.

⁵⁹² Barnaba İncili, 97.

Barnaba'nın klemi ve Hz. İsa'nın dilinden müjdelenen Hz. Muhammed'in konumu hakkında, İsrailoğulları'na bir kez de Kur'an'dan hitap edilmiştir: "*Meryem oğlu İsa: 'Ey İsrailoğulları! Ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmet olacak bir elçiyi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş bir elçisiyim' demişti.*"⁵⁹³

Bu hitapla birlikte Hz. Muhammed'in son peygamber olduğu da Kur'an'da yer almıştır: "*Muhammed içinizden herhangi bir adamın babası değil, o Allah'ın Elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir.*"⁵⁹⁴

(I). Yahudiler peygamberlerini öldürdüler:

Haksız yere insan canına kıymak büyük günahlardandır. Hele bu öldürülen insan sadece Allah'ın emriyle insanlara ilahi vahyi bildiren bir "Peygamber" olursa, daha büyük günahdır. Tarihte Yahudiler, peygamberlerini öldüren millet olarak tanınmıştır. Bu durum Barnaba İncilinde Hz. İsa'nın anlatımıyla şöyle verilmiştir: "... *Yazıklar olsun bu imansız nesle, çünkü üzerlerine mabetle mihrap arasında öldürdükleri Bereky'a'nın oğlu Zekeriya'nın kanıyla birlikte, her peygamberin ve takvalı insanın kanı dökülecektir! Hangi peygamberi öldürmediler ki? Hangi takvalı insanı tabii bir ölümle ölüme bıraktılar? ... Allah sağ ve diridir ki onlar Şeytan'ın çocuklarıdır ve onun dilediğini yaparlar; bu yüzdendir, kutsal şehirle birlikte mabet yıkılacak, o kadar ki, mabette taş üstünde taş kalmayacaktır.*"⁵⁹⁵

Yahudilerin, kendilerine gelen peygamberleri haksız yere öldürdükleri Kur'an'da da anlatılmıştır: "*(Bu İsrailoğulları'nın) sözleşmelerini bozmaları, Allah'ın ayetlerini inkâr etmeleri, haksız olarak peygamberleri öldürmeleri, 'kalplerimiz perdelidir' demeleri –oysaki, Allah onların kalplerini inkârlarından dolayı mühürlemiştir; bunun için pek az inanıyorlar-, bir de inkârları, Meryem'e büyük iftiraları ve: 'Biz Allah'ın Elçisi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük' demelerinden ötürüdür. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar, fakat kendileri öyle sandılar.*"⁵⁹⁶

⁵⁹³ Saf, 61/6.

⁵⁹⁴ Ahzab, 33/40.

⁵⁹⁵ Barnaba İncili,189.

⁵⁹⁶ Nisa, 4/155-157.

(m). Hüküm Günü – Hesap Günü

Ahret hayatının başlangıcı olan günün adı ister "Hüküm Günü" isterse "Hesap Günü" olarak verilsin, verilen bu isimlerden ziyade, günün zorluğu ve akabinde nasıl tamamlanacağı önemlidir: " *Allah'ın Hüküm Günü öylesine korkunç olacaktır ki, bakın size söylüyorum, günahkârlar, Allah'ın kendilerine kızgın kızgın konuşmasını duymaktansa, hemen on cehennemi seçeceklerdir. Onlara karşı bütün yaratıklar şahitlik edecektir. Bakın, size diyorum ki, yalnızca günahkârlar korkmakla kalmayacak, Allah'ın seçilmiş kulları ve veliler de korkacak, öyle ki, İbrahim takvasına güvenmeyecek, Eyüp günahsızlığına itimat etmeyecek. Ve ne diyorum? Allah'ın Elçisi bile korkacak.*" ⁵⁹⁷

"*Allah katından, geri çevrilmeyecek günün gelmesinden önce, Rabbinizin çağrısına gelin. O gün hiçbirinize sığınacak yer bulunmaz; inkâr da edemezsiniz.*" ⁵⁹⁸

(2). Barnaba İncil'inin Kur'an-ı Kerim ile çelişen yönleri

(a). Göklerin sayısı

Barnaba İncil'inde göklerin sayısı dokuz olarak verilmiş ve mesafeleriyle sayılmıştır: "... *Gökler dokuz tanedir ve birbirlerine olan uzaklığı, birinci göğün yerle olan uzaklığı kadardır. Bu da yerden beşyüz yıllık bir yolculuk uzaklığındadır. Bu bakımdan, yer en yüksek gökten dörtbinbeşyüz yıllık bir yolculuk uzaklığında olmaktadır. Size diyorum ki, yine yer birinci göğe oranla bir iğnenin ucu gibidir. Birinci gök aynı şekilde ikinciye oranla bir nokta gibidir ve bunun gibi tüm gökler bir sonrakinden daha küçüktür.*" ⁵⁹⁹

"... *Gökler dokuzdur, aralarına, birbirinden bir insanın beşyüz yıllık yolculuğu kadar uzak olan gezegenler yerleştirilmiş ve yeryüzü de aynı şekilde birinci gökten beşyüz yıllık yolculuk kadar uzaktır. Ama birinci göğü ölçerken durum daha o yeryüzünden, tüm yeryüzünün bir kum taneciğinden büyük olduğu oranda büyüktür. İkinci gök birinciden bu şekilde büyük, üçüncü ikinciden ve son göğe kadar biri diğerinden aynı şekilde büyük ola ola gider. Ve bakın size diyorum ki, tüm yeryüzü bir kum taneciğinden nasıl büyükse, Cennet de tüm yeryüzü ve tüm göklerin toplamından o şekilde büyüktür.*" ⁶⁰⁰

⁵⁹⁷ Barnaba İncili, 52.

⁵⁹⁸ Şûrâ, 42/47.

⁵⁹⁹ Barnaba İncili, 105.

⁶⁰⁰ Barnaba İncili, 178.

Kur'an'da, Barnaba İncil'indeki gibi ayrıntıya girmeden, göklerin sayısı yedi olarak verilmiştir: "O ki, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı; sonra göğe yöneldi, onları yedi gök olarak düzenledi. O, her şeyi bilir."⁶⁰¹

(b). Mesih kavramı

Mesih, Yahudilik ve Hristiyanlıkta, dünyanın sonuna doğru gelmesi beklenen kurtarıcıya verilen isimdir. Özellikle Yahudilikte köklü bir inanç olup "Yahudi Amentüsü"nin temel unsurlarındandır. Gerek Eski Ahit'te yer alan çeşitli şahıslar tarafından ifade edilen ileride gelecek kurtarıcı müjdesi gerekse Yahudilerin seçkin halk oldukları inancı ve bu inançla çelişen tarihi olaylar onlarda bir kurtarıcı beklentisi doğurmuştur. Yahudilere göre beklenen mesih henüz gelmemiştir. Hristiyanlar ise Yahudilerin beledikleri mesihin Hz. İsa olduğunu kabul etmiş, ona çeşitli nitelikler atfetmiş ve ikinci defa geleceğine inanmışlardır:⁶⁰² "... Levililerle Yazıcılar bazılarını ona, 'sen kimsin?' diye sormaya göndermişlerdi. İsa itirafta bulunup, gerçeği söyledi: 'Ben Mesih değilim'... 'Ben bütün Yahudiye'de haykıran ve İşıya'da da yazılı olduğu gibi, Rabbin Elçisi için yol açın diye haykıran sesim.' ..."⁶⁰³

"İsa cevap verdi: ' Mesih'in adı hayranlık uyandırır, çünkü Allah ruhunu yaratıp da, göksel bir nur içine koyduğu zaman ona bu adı kendisi vermiştir."⁶⁰⁴

Kur'an'da Hz. İsa, Hristiyanlıkta olduğu gibi mesih⁶⁰⁵ değil bilakis, kendisinden önce gelen peygamberler gibi bir peygamber olduğu vurgulanmıştır.⁶⁰⁶ Ayetlerde yer alan "İsa Mesih" kavramı ise o dönem insanların hitabından kaynaklanmıştır.

"Meryem oğlu Mesih sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir."

607

⁶⁰¹ Bakara, 2/29.

⁶⁰² Jacques Waardenburg, "Mesih", **DİA**, Ankara 2004, XXIX, s. 306.

⁶⁰³ Barnaba İncili, 42.

⁶⁰⁴ Barnaba İncili, 97.

⁶⁰⁵ Mesih: Bir şey üzerinde eli yürütmek, bir şeyden ondaki eseri gidermek demektir. Aynı zamanda Hz. İsa'nın bir ismidir. Elini sürdüğü, meshettiği hastaların iyileşmesinden kinaye olarak "İsa Mesih" denilmiştir. Bkz: Abdullah Yeğin, **İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat**, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s. 415.

⁶⁰⁶ Waardenburg, "Mesih", **DİA**, XXIX, s. 309. Dinlerin çoğunda insanlığın maddi ve manevi sıkıntılarını sona erdirecek, içtimai ve dini hayatı ideal olgunluğa ulaştıracak bir otoritenin geleceği inancı vardır. Bu bağlamda İslam dünyasına mesih inancı "Mehdi" adıyla, Hulefa-î Raşidîn devrinin arkasından başlayan iç savaşların tarihî, siyasî ve psikolojik tezahürlerinden çıkan karışıklık sonucu girmiştir. Bazı hadislerden hareketle İslam âlimleri, Hz. İsa'nın, beklenen mesih olarak kıyamet alametleri kapsamında tekrar yeryüzüne döneceğini ifade etmişlerdir. Fakat bu konu İslam âlimleri arasında tartışmalı bir husustur. Bkz: Ekrem Sarıkçıoğlu, "Mehdi", **DİA**, Ankara 2003, XXVIII, s. 369.

⁶⁰⁷ Maide, 5/75.

"Melekler demişti ki: Ey Meryem, Allah seni, kendisinden bir kelime ile müjdeliyor: Adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir; dünyada da, ahirette de yüzde (şerefli) ve (Allah'a) yakın olanlardandır." ⁶⁰⁸

(c). Doğum esnasında Meryem'in nerede olduğu ve acı çekip çekmediği

Var olan çelişkilerden biri de Meryem'in doğum yaptığı esnadaki durumlardır. Barnaba İncil'inde doğumun, Beytlehem'deki bir çoban sığınağında⁶⁰⁹ ve sancısız olduğu yazılmıştır: "... Hamile Meryem'le birlikte Galile'nin bir kenti olan Nasıra'dan ayrıldı. Beytlehem'e varan Yusuf, burası çok küçük ve yabancılarla dolu bir kent olduğundan, kalacak yer bulamayıp, kent dışında bir çobanın sığınağı olarak yapılan bir odayı tuttu. Yusuf burada kalırken, Meryem'in de doğum günleri gelmişti. Bakire oldukça parlak bir nurla kuşatıldı ve hiç sancısız çocuğunu doğurdu, kucağına alıp kundağına sardı ve yemliğe yatırdı..." ⁶¹⁰

Kur'an'da, doğum ile ilgili yer bilgisi verilmemiştir. Bunun dışında – muhtemelen yaşadığı yer olan Kudüs- yaşadığı yerdeki insanlardan uzakta, bir hurma ağacı altında ve sancılı olarak doğumu gerçekleştirdiği şekilde verilmiştir: "Meryem, ona gebe kaldı ve onunla uzak bir yere çekildi. Doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine getirdi. 'Keşke bundan önce ölseydim de, unutulup gitseydim' dedi. (Meryem'in) altından (bir ses) kendisine şöyle seslenmişti: 'Sakin üzülme! Rabbin, karnında olanı şerefli kılmıştır. Hurma ağacını kendine doğru silkele, üstüne taze hurma dökülsün. Ye, iç; gözün aydın olsun! İnsanlardan birini göreceksin: 'Ben Rahman'a oruç adadım. Bugün hiçbir insanla konuşmayacağım' de!" ⁶¹¹

(d). Sünnet

Barnaba İncil'inin başında, Hz. İsa'nın Tevrat Kanunlarına göre sekiz günlükken mabette sünnet ettirildiği yazılmıştır.⁶¹² Başka bir yerinde ise Hz. İsa, bir köpeğin sünnetsiz bir insandan daha iyi olacağı benzetmesini yaparak sünnetin Allah'ın Hz. İbrahim ile ahitleşmesi olduğunu ve bu uygulamayı yapmayanların Cennet'ten mahrum

⁶⁰⁸ Al-i İmran, 3/ 45.

⁶⁰⁹ Doğum yeri Beytlehem'de bir hanın yemliğidir. Çünkü handa yer yoktur. Bkz: Luka, 2/6-7.

⁶¹⁰ Barnaba İncili, 3.

⁶¹¹ Meryem, 22-26.

⁶¹² Barnaba İncili, 5.

olacaklarını hatırlatmıştır: *"Korkuyu, ön derisini sünnet ettirmeyene bırakın, çünkü o, Cennet'ten mahrumdur."*⁶¹³

İslam'da sünnet konusunda Kur'an'da herhangi bir ifade yer almayıp, Hz. İbrahim'den gelen bir uygulama olarak devam etmiş ve sadece Hz. Muhammed'in hadislerinde fitrat gereği yapılan işler arasında sayılmıştır.⁶¹⁴

(e). Evlilikte tek eş

*"... Bu nedenle insan, Yaraticısının kendisine verdiği hanımla yetinsin ve başka bir kadını unutsun."*⁶¹⁵

Yukarıdaki ifade ile Barnaba İncil'i tek eşliliği salık vermiştir. Kur'an'da yer alan ilgili ayetteki "ikişer, üçer, dörder..." rakamları ile karşılaştırma yapan Schirrmacher, bu iki ifade arasında çelişki olduğunu söylemiştir.⁶¹⁶ Her ne kadar çokeşliliğe ruhsat verilmişse de 'Adalet' gibi ağır bir şart getirilmek suretiyle adeta tek eşlilik tavsiye edilmiş gibidir: *"Yetimler hakkında riayet edemeyeceğinizden korkarsanız, beğendiğiniz kadınlardan ikişer, üçer, dörder nikâhlayın. Haksızlık etmekten korkarsanız tek kadın veya mülkiyetinizde bulunan cariye ile yetinin; bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır."*⁶¹⁷

⁶¹³ Barnaba İncili, 22-23. Pavlus sünneti fizikî olmaktan ziyade manevî bir durum (kalbin sünneti) diye tanımlamış ve Yahudi soyundan olmayan Hıristiyanların sünnet edilmesine şiddetle karşı çıkmıştır. MS. 50 yılında Kudüs'te toplanan ilk konsilde sünnet yasaklanmamakla birlikte, bunun Kiliseye dâhil olmak isteyen paganlar için gerekli sayılmadığı görüşü kabul görmüş ve sünnetin yerini vaftiz almıştır. Bkz: Romalılara Mektup, 2/25-29; Korintoslulara I. Mektup, 7/18-20; Elçilerin İşleri, 15/1-20.

⁶¹⁴ Hz. Peygamber'in, İslamiyet'e girmek isteyen bir kimseye sünnet olmasını emrettiği, bu ameliyenin erkekler için sünnet, kadınlar için fazilet olduğu, seksen yaşına da gelse Müslümanın sünnetsiz kalmaması gerektiği yönünde hadisler mevcuttur. Bkz: Nebi Bozkurt, "Sünnet", **DİA**, İstanbul 2010, XXXVIII, s. 157-158.

⁶¹⁵ Barnaba İncili, 115.

⁶¹⁶ Schirrmacher, a.g.e, s. 255.

⁶¹⁷ Nisa, 4/3. Yetim: Henüz kendini kurtaracak çağa ermemiş bulunanlara denir. Yetimler çoğunlukla velileri tarafından evlendirilmişlerdir. Evlilikle ilgili olarak ileri sürülen şartlarda da, velilerin isteği belirleyici rol oynamıştır. Yetim başka biriyle evlendirilirken menfaatinin koruyucusu olan veli, o yetimle kendi evlendiği takdirde, şartları da kendi belirlemiştir. Dolayısıyla bu hakkın kötüye kullanılması ve yetimin hakkının zayi olması ihtimali ortaya çıkabileceğinden, başkalarıyla evlenilmesi teşvik edilmiştir. "İkişer, üçer, dörder" demek suretiyle de kişinin velayeti altında bulunan yetim kızlardan başka birçok kadının bulunabileceğine vurgu yapılmıştır. Ama sonuç itibarıyla tek eş tavsiye edilmiştir. Bu ayetin inişiyile sahabeler bu hususu çok sormuşlardır. Hz. Aişe'nin de yorumu şöyledir: "Yetimlerin mallarını veriniz ve malları dolayısıyla onlara zarar da vermeyiniz." Bkz: Elmalılı M. Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur'an Dili**, Azim Dağıtım, İstanbul, II, s. 504-506.

(f). Kadının yaratılışı

Kadının yaratılması konusu Barnaba İncil'i ile Tevrat'ın Yaratılış kitabında⁶¹⁸ hemen hemen aynı şekilde verilmiştir: "*Allah insanı yalnız görünce: 'Onun yalnız kalması iyi değildir,' dedi. Bu nedenle onu uyuttu ve kalbinin yakınından bir kaburga kemiği alarak, yerini etle doldurdu. Bu kaburga kemiğinden Havva'yı yaratıp, onu Âdem'e eş olarak verdi. Bu ikisini Cennet'in efendileri olarak yerleştirdi. Ve kendilerine şöyle dedi: 'Bakın, size yemek için her meyveyi veriyorum, yalnız elmalar ve mısır hariç' ve bunlarla ilgili olarak: 'Ne olursa olsun, bu meyvelerden yememeye dikkat edin, yerseniz kirlenirsiniz ve öyle ki, sizi burada tutarak azap etmem; buradan sürer çıkarırım ve büyük eziyetler çekersiniz,' dedi."*⁶¹⁹

Kur'an'ın ifadesiyle, kadın Hz. Âdem'le aynı nefisten yaratılmıştır: "*Ey insanlar, sizi tek bir nefisten (nefes alan candan) yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinizden korkun..."*⁶²⁰

Barnaba İncil'inde yenmemesi gerekenler olarak "elma ve mısır"dan söz edilirken, Kur'an'da sadece yasak ağaçtan bahsedilmiştir: "*Allah: 'Ey Âdem! Sen ve eşin cennette kalın ve istediğiniz yerden yiyin, yalnız şu ağaca yaklaşmayın; yoksa haksızlık edenlerden olursunuz' dedi."*⁶²¹

⁶¹⁸ Tevrat, Yaratılış Kitabı, 2/21-22: "*Rab Tanrı Âdem'e derin bir uyku verdi. Âdem uyurken, Rab Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı. Âdem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Âdem'e getirdi..."*

⁶¹⁹ Barnaba İncili, 39.

⁶²⁰ Nisa, 4/1.

⁶²¹ Araf, 7/19.

SONUÇ

Hız. İsa, İsrailoğulları'na peygamber olarak gönderilmiş ve onlara kendi dilleri olan Aramice ile hitap etmiştir. Peygamberliği süresince kendisine verilen İncil (Meryem, 19/30) doğrultusunda Tevrat'ı tasdik etmiş, hükümlerini uygulamış, ibadet etmiş, bazı konularda yeni hükümler getirmiş veya mevcut kurallara yeni yorumlar kazandırmıştır. Böylece, İsrailoğulları'nın zaman içinde kaybettikleri özü onlara tekrar hatırlatmaya çalışmıştır.

Kur'an'ın bize varlığını haber verdiği İncil'in akıbetinin Hız. İsa'dan sonra ne olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte havariler veya onlardan sonra gelen nesil Hız. İsa'nın öğretilerini ve hayat hikâyesini kaydederek ilk yazmaları oluşturmuşlardır. Bu da tarih olarak Hız. İsa'nın ölümünden yaklaşık otuz sene sonrasına tekabül etmiştir.

İncillerin bu oluşum döneminde Barnaba misyon faaliyetlerine başlamış ve bir süre sonra Pavlus'u da yanına almıştır. Aralarında çıkan fikir ayrılığından dolayı Barnaba-Pavlus beraberliği sona ermiş, Barnaba memleketi olan Kıbrıs'a dönmüş ve Pavlus da kendi fikirlerini yaymaya başlamıştır. Barnaba'nın dâhil olduğu Yahudi-Hıristiyanlığı tek tanrı inancı ve İslami anlayışa uygun bir Hıristiyanlık anlayışı oluşturmuştur. Pavlus'un görüşü ise, mensuplarının günümüzdeki Hıristiyanlık anlayışının dayandığı teslis ve enkarnasyon (İlahi kelamın ete kemiğe bürünmesi, İsa'nın tanrılığı) şeklinde kendini göstermiştir. Bunun sonunda Pavlus-Hıristiyanlığı ile Yahudi-Hıristiyanlığı gibi bir ayırım ortaya çıkmış ve kaleme alınan ilk İncillerin içeriği de bu görüşler doğrultusunda şekillenmiştir.

MS. 70 yılına kadar Kilisenin çoğunluğu Yahudi-Hıristiyanlığını temsil etmiştir. MS. 70 yılında yapılan Yahudi Savaşı'ndan sonra Kudüs'ün düşmesiyle Pavlus-Hıristiyanlığı üstünlük sağlamıştır. Bu savaşın sonucu olarak da ortaya çıkan İnciller arasında, Pavlus-Hıristiyanlığının İncilleri "Kanonik" olma hakkını kazanmış ve diğerleri "Apokrif" sayılmıştır. Apokrifler arasında yer alan Barnaba İncili, Pavlus tarafından sahte diye nitelendirilmiş olmasına rağmen Barnaba taraftarlarınca tam aksine gerçek İncil sayılmıştır. Bu sürecin sonunu ise MS. 325 yılında yapılan İznik Konsili belirlemiştir. Hâlbuki aslı Aramice olan ve İraneus'un (M.S. 130-200) yazılarında anlatıldığına göre, ilk iki asırda yaygın olarak elden

ele dolaşan Barnaba İncilinin İskenderiye kiliseleri tarafından kabulü M.S. 325'e kadar devam etmiştir.

Başta Barnaba İncili olmak üzere, İznik Konsilinin kararı sonucu teslis ve enkarnasyonu reddeden Yahudi-Hıristiyanlığı yazıları Kilise tarafından mahkûm edilip yasaklanmış, dolayısıyla Kilisenin mutlak baskı ve otoritesi sebebiyle ortaya çıkarılamamıştır.

Diğer taraftan, M.S. 366'da Papa Damasus (M.S. 304-384), Barnaba İncili'nin okunmaması yönünde bir karar çıkartmış ve Kaesaria Piskoposu Gelasus da (öl. 395) - kendine ait kütüphanesinde Barnaba İncili'nin bir kopyasını bulundurduğu halde- bu kararı desteklemiştir. 382'de Batı Kiliseleri, 465'te Papa Innocent ve 514-523 yılları arasında görev yapan Papa Hormisdas yasaklama kararlarını yinelemişlerdir.

İncil'den başka, Barnaba'ya ait olduğu bilinen Belge ve Mektup da vardır. Her ne kadar Belge hakkında bilgi bulunmasa da, Barnaba'ya ait Mektub'un Yunanca bir versiyonu Codex Sinaiticus (Sina Yazması) ile Codex Vaticanus (Vatikan Yazması)'da zikredilmiş ve Erken Dönem Kilise Babalarından olan Origen (MS. 185-254) ve Eusebius (MS. 265-340) da yazılarında ondan bahsetmişlerdir. Mektubunda İncil'i ile örtüşecek şekilde Yahudi-Hıristiyan ilişkilerini ele alan Barnaba, eskilerin vefa göstermeyip hataya düştüğü antlaşma konusunda, yeni nesli uyararak itaat etmeye çağırmıştır.

Erken dönem Kilise Babalarının kendi eserlerinde sıkça atıfta buldukları ve Aramice kaleme alınmış olan Barnaba İncili'nin XVI. yüzyıla ait İtalyanca çevirisinin Viyana'daki İmparatorluk Kütüphanesi'nde bulunduğu bilinmektedir. Bugün elde mevcut olan Barnaba İncili'nin İtalyanca nüshasının malzeme, üslûp ve dil açısından bir Ortaçağ ürünü olduğu aşikârdır. Fakat aslına henüz ulaşılamamış olsa bile, V. yüzyıl gibi erken bir dönemde Apokrif Listesi'ne alınmış olması Barnaba'nın yazdığı bir İncil'in var olduğunun en sağlam kanıtıdır. Şu da bir gerçektir ki Barnaba'ya nispet edilen bugünkü İncil, uzun tarihi seyri içerisinde birtakım ilave ve müdahalelere maruz kalmıştır. Ancak bunlar ana temanın orijinalliğini ve eskiliğini ortadan kaldıracak nitelikte değildir.

Toland tarafından "Muhammedî İncil" veya "Türk İncili" diye isimlendirilen ve Erken Hıristiyanlık döneminden bu yana gündemden düşmeyen Barnaba İncili'yle ilgili, 1970'li ve 80'li yıllarda Avrupa'da çok sayıda yayınlar ortaya çıkmıştır. Temel konu olarak, Barnaba İncilinin yazarını, yazmanın içeriğini ve İslam dünyasındaki kabulün sebeplerini ele almışlardır. Barnaba İncilini Hıristiyanlar, Muhammed isminden dolayı "Müslüman

İncili" olarak nitelendirmişlerdir. Hıristiyanlığa nazaran Müslüman inanç sistemine yakınlığı dolayısıyla Hıristiyanlar tarafından şiddetli ve önyargılı eleştirilere maruz bırakılmıştır. Kanonik İnciller ve Hıristiyan akidesiyle çeliştiği gerekçesiyle reddedilmiş ve hatta XVI. yüzyılda Müslüman biri tarafından uydurulduğu iddia edilmiştir.

Bütün bu eleştirilere rağmen, Barnaba İncilinin içeriği ve Kanonik İnciller ile arasında büyük bir benzerlik hatta bazen uyuşmanın söz konusu olduğu görülmüştür. Fakat Teslisi ve enkarnasyonu reddetmesi, Hz. İsa'nın kendini gelecek olan Mesih'i müjdeleyen bir peygamber olarak tanıması ve özellikle çarmıha gerilen kişinin kimliği ile ilgili zıt açıklamalarda bulunması yönü ile Kanonik İncillerden ayrılmıştır.

Diğer taraftan Barnaba İncil'i, Hıristiyanlığın birçok dogmasına karşı durması, Yeni Ahit'e olan aykırılığı, İncillerden daha uzun bir geçmişe sahip olması ve kısmen de olsa tahrif edilmemişliğe olan inançtan dolayı Müslümanların dikkatini çekmiştir. Dolayısıyla Barnaba İncil'ini, teslis ve enkarnasyonu reddettiği ve Hz. Muhammed'in peygamberliğini müjdelediği için sahih kabul etmişlerdir. Ayrıca bir Müslüman tarafından yazılmış olduğu görüşünü gerçekçi bulmamışlardır. Barnaba İncil'inde bulunan yer, tarih ve kişi yanlışlıklarından dolayı, I. yüzyılın başlarında kaleme alınmış olabilecek bir metnin bire bir çevirisi olamayacağını ya da yüzyıllarla ifade edilen bu süre zarfında ciddi değişikliklere maruz kalmasının kaçınılmaz olduğunu düşünmüşlerdir.

Kilisenin, Barnaba İncilini reddetmesine rağmen ve Müslümanlar tarafından değer verilmesinin asıl sebepleri şöyle sıralanabilir: Barnaba İncili diğer dört İncil'den farklı olarak Hz. İsa'nın ilahlığını ve teslis inancını reddetmiştir. Çarmıh olayını kabul etmemiştir. Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu değil aksine bir insanoğlu ve bir peygamber olduğunu açıkça zikretmiştir. Hz. İsa tarafından Hz. Muhammed'in geleceğine dair açık haberler verildiğini beyan etmiştir. Dolayısıyla içerisinde bugünkü resmî Hıristiyan doktrinine aykırı esaslar yer almıştır.

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, M.S. 325 yılında yapılan Kanonik-Apokrif ayırım bırakılarak ve hatta İbranice, Aramice, Süryanice, Grekçe, Arapça vb. dillerde yazılmış İncillere tekrar dönülerek, ortak olan yazmaları okuma çalışmalarının yapılması gerekir. Böyle bir çalışma sonucunda ilahi menşeli dinlerde ve kitaplarda farkın değil, birliğin olduğu görülecektir.

KAYNAKLAR

ABDÜLAZİZ Mansur Huseyn, **Da'vetu'l-Hakk ev el-Hakika beyne'l-Mesihyye ve'l-İslam**, Darü'l-İtisam, Kahire 1972.

ADAM Baki - KATAR Mehmet, **Dinler Tarihi**, Editör Mehmet KATAR Eskişehir, 2005.

ATAURRAHİM, Muhammed – THOMSON, Ahmet, **Bir İslam Peygamberi Hz. İsa** (çev. Gülsüm Mehdiyev), İnsan Yayınları, İstanbul 2009.

ATEŞ, Süleyman, **Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali**, Kılıç Kitabevi, Ankara 1988.

AYDIN, Mehmet, **Dinler Tarihine Giriş**, Damla Ofset, Konya 2008.

AYDIN, Mahmut, "Hıristiyanlık", **Yaşayan Dünya Dinleri** (ed. Şinasi Gündüz), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) Yayınları, Ankara 2007.

AYDIN, Mehmet, "Kutsal Metinler ve Dini Literatür", **T.D.V. İslam Ansiklopedisi(DİA)**, XVII, İstanbul 1998.

AYDIN, Mehmet, "Faraklit", **DİA**, XII, İstanbul 1995.

AYDIN, Mehmet, **Hıristiyan Kaynaklarına Göre Hıristiyanlık**, TDV Yayınları, Ankara 1995.

AYKIT, Dursun Ali, **Misyon ve İnciller**, Kesit Yayınları, İstanbul 2006.

BAİNGTON, Roland H., **The Penguin History of Christianity**, VI, England 1967.

BARNES, Albert, **Barnes on the New Testament**, Michigan 1960.

BARRACLOUGH, Geoffrey, **The Medieval Papacy**, London 1968.

BARTEL, Judy, **Kutsal Kitap'ınız**, (çev. Hande Taylan), İstanbul 1997.

BEKTAŞ, Hamza, **İlim ve Sanat Dergisi**, Mart-Nisan 1986.

BENSON, R., **İncil-i Barnaba**, Zafer Matbaası, İstanbul 1985.

BESNARD, Albert M. – CLEMENT, Oliver – MEHL, Roger, **Hıristiyan İlahiyatı**, (çev. Mehmet Aydın), Ankara 1983.

BİÇER, Ramazan, **İslam Kelamcılarına Göre İncil**, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2004.

BOZKURT, Nebi, "Sünnet" , **DİA**, XXXVIII, İstanbul 2010.

BRUCE, F. F., **Elimizdeki İncil Sağlamdır**, (çev. Yakup Yaman), İstanbul.

BUCAİLLE, Maurice, **Müspet İlim Yönünden Tevrat İnciller ve Kur'an**, (çev. Mehmet Ail Sönmez, DİB Yayınları, Ankara 2001.

CAREY, C.Newman, "Glory of God in the Face of Jesus": **A Tradition-Historical Investigation into the Origin of Paul's Identification of Christ as Doxa**, (Baylor Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi), Texas USA 1989.

CHALLEYE, Felicien, **Dinler Tarihi**, (çev. Semih Tiryakioğlu), Varlık Yayınları, İstanbul.

CHRYSOSTOM, John, **The Homilies of John Chrysostom, on the Gospel of St. Matthew**, Oxford 1851.

CİLACI, Osman, "Barnaba İncili Üzerine Bir Türkçe Yazma", **Diyanet İlmi Dergi**, XIX, Ankara 1983.

CİLACI, Osman, "Barnaba İncili", **DİA**, V, İstanbul 1992.

CLARK, Deniz, **Siretu'l-Mesih ve Tealimuh**, Kahire.

COLLINS, Raymond F., "Gospel", **The Encyclopedia of Religion (ER)** (ed. Mircea Eliade), VI, London 1987.

ÇELİK, Mehmet, "Sinoptik İncillerin Kaynakları ve Tahlili Mukayeseleri", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Erzurum, S. 8.

Dictionnaire de la Bible, I, Paris 1912.

Ebu LEYLE, Muhammed, "İbn Hazm'a Göre İnciller", **İbn Hazm: Uluslararası Katılımlı İbn Hazm Sempozyumu**, (ed. Süleyman Sayar- Muhammed Tarakçı), Ensar Neşriyat, İstanbul 2010.

Ebu ZEHRE, Muhammed, **Darü'l-Fikri'l-Arabi**, Kahire 1972.

Ebu ZEHRE, Muhammed, **Muhadarat fi'n-Nasraniyye**, Kahire 1966.

el-BİRÜNİ, Ebu'r-Reyhan Muhammed b. Ahmed el-Harezmi, **el-Asaru'l-Bakiye ani'l-Kuruni'l-Haliye**, Leipzig 1923.

el-CEVALİKİ, Mevhub b. Ahmed, **el-Mu'arreb** (neş. Ahmed Muhammed Şakir), Tahran 1966.

el-CEVZİ, Ebu'l-Ferec Abdurrahman, **Zadu'l-Mesir fi İlmi't-Tefsir, el-Mektebü'l-İslami**, I, Beyrut 1964.

ERBAŞ, Ali, **Hıristiyanlık**, İnsan Yayınları, İstanbul 2004.

ez-ZERKEŞİ, Bedrüddin Ebu Abdullah Muhammed b. Abdullah, **el-Burhan fi Ulumi'l-Kur'an**, (thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrahim), I, el-Halebi, Kahire 1972.

FARİS, İshak İbrahim, **Medhal ile'l-Ahdi'l-Mesihyye'l-Evvel**, Mısır.

FİSHER, George P., **Essays on the Supernatural Origins of the Christianity**, New York, 1977.

GÜNEL, Aziz, **Türk Süryaniler Tarihi**, Diyarbakır 1970.

HARMAN, Ömer Faruk , "Yeni Ahit'te Din ve Din Anlayışı", **Dinler Tarihi Araştırmaları II**, Dinler Tarihi Derneği Yayınları, Ankara 2000.

HARMAN, Ömer Faruk, "İsa", **DİA**, XXII, İstanbul 2000.

HARMAN, Ömer Faruk, "Metin, Muhteva ve Kaynak Açısından Barnabas İncili", (Yayınlanmamış Çalışma), İstanbul 1994.

HOUTİN, Albert, **Hıristiyanlığın Kısa Tarihi**, (çev. A. Küçük), A.Ü.İ.F.D., 27, Ankara 1981.

<http://www.estopluluk.org/barnaba-incili.html> (Erişim: 19.08.2012)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Alegori> (Erişim: 01.06.2012)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Fenike> (Erişim tarihi: 09.08.2012)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Montanizm> (Erişim: 28.01.2012)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Sinoplu_Marcion (Erişim: 26.01.2012)

<http://www.estopluluk.org/barnaba-incili.html> (Erişim: 19.08.2012)

<http://www.hristiyan.net/kutsalkitabindegismezligi/tahrif16.htm> (Erişim tarihi: 10.08.2012)

<http://www.newadvent.org/cathen/14464b.htm> (Erişim: 06.11.2003)

HUNTER, A. M. , **Introducing the New Testament**, S. C. M. Press Ltd., London 1957.

İANİTTO, P. Luigi, **Hıristiyan İnanç**, (çev. Leyla Alberti), İstanbul 1994.

İbn HAZM, **el-Fisal fi'l-Milel ve'l-Ehva ve'n-Nihal**, Subeyh, II, Kahire 1964.

İbn KUTEYBE, Ebu Muhammed Abdullah, **Ğaribu'l-Hadis**, (thk. A. El-Caburi), Bağdat 1977.

İLHAN, Hasan, **Barnabas İncili**, Tutku Yayınevi, Ankara 2011.

JEFFERY, A., **The Foreign Vocabulary of the Qur'an**.

KARATAŞ, İsa, **Gerçekleri Saptıranlar**, Lütuf Yayıncılık, İstanbul 1996.

Kardinal DANİLEOU, *"Hıristiyan Asıllarının Yeni Bir Görüntüsü Musevi-Hıristiyanlık"*, **Etude Dergisi**, Kasım 1967.

KESLER, M. Fatih, **Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler ve Hıristiyanlar**, TDV. Yayınları, Ankara 2001.

KILAVUZ, A. Saim, **Anahatlarıyla İslam Akaidi ve Kelam'a Giriş**, Ensar Neşriyat, İstanbul 1987.

KİRAZ, Celil, "Hz. Muhammed'in Önceki Kutsal Kitaplarda Müjdelmesi (Tebşirati)", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, X, Bursa 2001.

KİTABI MUKADDES ŞİRKETİ, **Kitabı Mukaddes'in Deuterokanonik Kitapları**, İstanbul 1987.

KİTABI MUKADDES ŞİRKETİ, **Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil)**, Acar Basım, Nisan 2009.

KÖKSAL, M. Asım, **Peygamberler Tarihi**, TDV. Yayınları, Ankara 2004.

KUZGUN Şaban, **Dört İncil, Yazılması, Derlenmesi, Muhtevası, Farklılıkları ve Çelişkileri**, 3. b., Fazilet Neşriyat, İstanbul 2008.

KÜÇÜK, Abdurrahman-TÜMER, Günay-KÜÇÜK, M. Alparslan, **Dinler Tarihi**, Berikan Yayınevi, Ankara 2009.

KÜÇÜK, M. Alparslan, **Kutsal Kitap Anlayışı**, Berikan Yayınevi, Ankara 2009.

LİNGES, Safiyya M., **Das Barnabas Evangelium**, Spohr Verlag, India 2004.

MİCHEL, Thomas, **Hıristiyan Tanrı Bilimine Giriş**, İstanbul 1992.

MORGAN, Robert, **The Hermeneutical Significance of Four Gospels**, Interpretation, 33/4, ?, 1979.

Müjde, İncil'in Çağdaş Bir Çevirisi, İstanbul 1987.

- ÖZEMRE, Ahmet Yüksel, **Toma'ya Göre İncil**, 2. b., Kaknüs Yayınları, İstanbul 2002.
- ÖZSOY, Ömer-GÜLER, İlhami, **Konularına Göre Kur'an (Sistemik Kur'an Fihristi)**, Fecr Yayınevi, Ankara 2005.
- PANKOW, Ron, **The Barnabas Bible**, Saudi Arabia 1985.
- PAŞAOĞLU, Sarkis – BOSTANCIOĞLU, Haralambos, **Mesih'in Dönüşü ve Dünyanın Sonu**, İstanbul 2004.
- PİPER, O. A., **"Gospel", The Interpreter's Dictionary of The Bible**, II, ts.
- PULLAN, Leighton, **The Books of the new Testament**, London, 1912.
- RAYMOND, F., "Gospel", **The Encyclopedia of Religion**, (ed. Mircea Eliade), VI, ts.
- RHODES, James N., **The Epistle of Barnabas and the Deuteronomical Tradition**, Mohr Siebeck, Tübingen 2004.
- ROBERTS, Edward, "Gospel", **Dictionary of the Apostolic Church**, (ed. James Hasting), I, T&T Clark, Edinburg 1906.
- SARIKÇIOĞLU, Ekrem, "Mehdi", **DİA**, XXVIII, Ankara 2003.
- SARIKÇIOĞLU, Ekrem, **Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi**, Fakülte Kitabevi, Isparta 2004.
- SARIKÇIOĞLU, Ekrem, **Diğer İnciller**, Fakülte Kitabevi, Isparta 2005.
- SCHİRRMACHER, Christine, **Mit den Waffen des Gegners: Christlich-Muslimische Kontroversen im 19. und 20. Jahrhundert**, Klaus Schwarz Verlag, Berlin 1992.
- ŞAVLI, Mehmet Reşat, "Barnabas İncili'nde Hz. Muhammed'in Haber Verildiği Pasajların İslam İnanç Sistemi Açısından Tahlili," Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2007.
- TÜMER, Günay, "Aslî Günah", **DİA**, III, İstanbul 1991.
- VATANDAŞ, Aydoğan, **Apokrifal**, Timaş Yayınları, İstanbul 2011.
- WAARDENBURG, Jacques, **Müslümanların Diğer Dinlere Bakışları**, (çev. Fuat Aydın), Ensar Neşriyat, I. b., İstanbul 2006,
- WAARDENBURG, Jacques, "Mesih", **DİA**, XXIX, Ankara 2004.
- WIEDENFELD & NİCOLSON **A Dictionary of Comparative Religion**, London 1970.

WİNDİSCH, Hans, **Der Barnabasbrief**, Verlag von J. C. B. Mohr, Tübingen 1920.

XAVİER, Jakob, **İncil Nedir? Tarihi Gerçekler**, Ankara 1985.

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, **Hak Dini Kur'an Dili**, Azim Dağıtım, II, İstanbul 1995.

YEĞİN, Abdullah, **İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat**, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.

YILDIRIM, Suat, **Mevut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık**, Işık Yayınları, İstanbul 2005.

ZEMAŞSERİ Mahmud b. Ömer, **el-Keşşaf**, Beyrut, 1995.

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Emine	Meydan	
Doğum Yeri ve Yılı	Uşak	1967	
Bildiği Yabancı Diller	Almanca	Arapça	
ve Düzeyi	İyi	Orta	
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lise	1983	1986	Uşak İmam-Hatip Lisesi
Lisans	2005	2009	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	2010	2013	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora	-	-	-
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı 1987-Halen devam ediyor	Çalışılan Kurumun Adı D.İ.B. Balıkesir İl Müftülüğü	
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayımlar:			
Diğer:			
İletişim (e-posta):	emine-meydan@hotmail.com		
	Tarih İmza Adı Soyadı	30.01.2013 Emine Meydan	

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Emine Meydan
Tez Adı	Barnaba İncili, Değeri, Muhtevası ve Tahlili
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Dinler Tarihi
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ahmet Güç
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☒ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama İzni	☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin vermiyorum

Hazırlamış olduğum tezimin yukarıda belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih: 30.01.2013

İmza: